

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
060202

DOM
2011-03-23
Stockholm

Kopia: PN
CS
EB
Mål nr

Sid 1 (25)

M-2557-10		
SÖRAB		
2011-03-24		
Vd	Handl. 10	Åtgärd

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, miljödomstolen, deldom 2010-03-03 i mål nr M-3092-08, se bilaga A

I. KLAGANDE OCH MOTPART

Söderhalls Renhållningsverk Aktiebolag (SÖRAB), 556197-4022, Box 63,
186 00 Vallentuna

Ombud: Advokat Mikael Hägglöf, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Sveavägen
17, 11 tr, 111 57 Stockholm

II. KLAGANDE OCH MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län, Box 22067, 104 22 Stockholm

MOTPARTER TILL I.

1. Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
2. Vallentuna kommun, 186 86 Vallentuna

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid Löt
avfallsanläggning i Vallentuna kommun, Stockholms län

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Miljööverdomstolen ändrar miljödomstolens dom på följande sätt.

1. Villkorspunkten 8 b ska ha följande lydelse.

8 b. utanför sluttäckningens tätskikt och för andra konstruktionsändamål inom anläggningen uppfylla (i) såvitt avser skyddet för människors hälsa och markmiljön gällande kriterier för mindre känslig markanvändning samt (ii) såvitt avser skyddet av vattenrecipienten kriterier som bestäms efter en platsspecifik bedömning enligt delegeringspunkt k).

Dok.Id 934836

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

2. I villkorspunkten 10, första meningen, ska ordet "restprodukter" utgå.
3. Det samråd som föreskrivs under rubriken "Prövotidsförfarande" ska ske även med Fiskeriverket eller den myndighet som efter den 1 juli 2011 övertar Fiskeriverkets uppgifter i detta avseende.
4. I den provisoriska föreskriften P2 ska halten klorid ändras till 1 800 mg/l.
5. Under rubriken Delegation ska följande tillägg göras.
 - k) För restprodukter som används för konstruktionsmaterial, kriterier för skyddet av vattenrecipienten enligt villkorspunkten 8 b).

Miljööverdomstolen avslår övriga ändringsyrkanden.

YRKANDEN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Söderhalls Renhållningsverk AB har yrkat följande ändringar.

- Riktvärdet för klorid i den provisoriska föreskriften P2 ska bestämmas till 1 800 mg/l
- Villkor 8 ska från och med punkt b) ges följande lydelse:
 - b) utanför sluttäckningens tätskikt och för andra konstruktionsändamål inom anläggningen uppfylla (i) såvitt avser skyddet för människors hälsa och markmiljön gällande kriterier för mindre känslig markanvändning samt (ii) såvitt avser skyddet för vattenrecipienten kriterier som bestäms av tillsynsmyndigheten efter en platsspecifik bedömning.
- I villkor 10 ska ordet "restprodukter" utgå ur första meningen.
- Samtliga belopp i föreskriften om säkerhet ska anges exklusive mervärdesskatt, vilket innebär att säkerhetsbeloppet för sluttäckning och efterbehandling (föreskriftens andra stycke) ska bestämmas till 61,7 miljoner kronor, att säkerhetsbeloppet för behandling och mellanlagring av farligt avfall (föreskriftens femte stycke) ska bestämmas till 5 miljoner kronor, samt att det sammanlagda säkerhetsbeloppet (föreskriftens sjunde stycke) ska bestämmas till 66,7 miljoner kronor.

Länsstyrelsen har yrkat följande ändringar

- Hanterade avfallstyper ska specificeras genom en förteckning över avfallskoder som ska biläggas tillståndet.
- Det ska specificeras i tillståndet hur stor andel av förorenade massor (inklusive oljeslam), askor och andra förbränningsrester som är farligt avfall, icke farligt avfall och inert avfall.
- Villkor 3 ska ändras så att redovisning ska ske senast sex månader innan deponeering påbörjas i respektive deletapp.
- Det ska klargöras vilka ytor inom verksamhetsområdet som har artesiskt grundvatten och hur det säkerställs att deponidelar inom dessa skyddas mot inträngande grundvatten.

- I frågor som gäller lakvatten

- i *första hand* att prøvotidsförordnandet och de provisoriska föreskrifterna ska upphävas och att de av länsstyrelsen vid miljödomstolen föreslagna begränsningsvärdena för utsläpp av lakvatten ska fastställas som slutliga villkor, samt att det inte ska medges dispens från de gränsvärden som anges i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) när det gäller deponering av aska från avfallsförbränning,
- i *andra hand* att lakvattnet ska avledas till saltvattenrecipient,
- i *tredje hand* att redovisningstiden för prøvotidsförfarandet ska ändras till halvårsskiftet 2012, att avledning till saltvattenrecipient ska utredas under prøvotiden, samt att det inte ska medges dispens från de gränsvärden som anges i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) när det gäller deponering av aska från avfallsförbränning

- Villkor 10 ska ändras så att allt farligt avfall, inklusive oljeslam, omfattas av krav på nederbördsskydd.

- Under rubriken "Säkerhet" ska i fjärde stycket den sista meningen ("Om mängden ... motsvarande mån.") upphävas.

- Det ska klargöras att delegeringspunkt c) inte omfattar tillståndspliktig användning av avfall.

Bolaget och länsstyrelsen har bestritt varandras ändringsyrkanden.

Naturvårdsverket har bestritt ändring av villkorspunkten 8 och inte tagit ställning till övriga yrkanden i målet.

Vallentuna kommun har tillstyrkt bifall till länsstyrelsens yrkanden.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget

Tillståndets utformning

Länsstyrelsens yrkande att tillståndet ska specificeras i en bilaga med en förteckning över avfallskoder har inte stöd i praxis. Miljööverdomstolen har i domen MÖD 2008:6 angett att 22 kap. 25 a § miljöbalken inte kräver att avfallstyperna ska anges i själva tillståndsmeningen. Det avgörande är att det av tillståndet med dess villkor framgår vilka avfallstyper som tillståndet avser.

I villkor 2 anges vilken typ av avfall som får deponeras vid de olika deponierna vid Löt. Avfallstyperna anges med den typ av allomfattande beskrivningar som godtogs i MÖD 2008:6. Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning för bolagets verksamhet.

När det gäller mottagning, behandling, mellanlagring och deponering av 165 000 ton förorenade massor har bolaget i ansökningshandlingarna anfört att massorna kan komma att utgöra farligt, icke farligt eller inert avfall. Det är inte möjligt att nu förutse fördelningen och MKB:n utgår därför från att hela mängden kan komma att utgöras av farligt avfall. Detta har befunnits vara tillåtligt enligt miljöbalkens hänsynsregler. Det finns ingen anledning att ändra tillståndsmeningen och därigenom begränsa bolagets möjligheter att ta emot de förorenade massor som uppkommer i regionen.

Deponins täthet

Bolaget bedömer att redovisning enligt villkor 3 av bottenkonstruktion m.m. sex månader före påbörjad deponering är praktiskt svårgenomförbar. Tiden mellan upprättandet av konstruktionshandlingar och påbörjande av anläggningsentreprenaden blir för lång, särskilt om hänsyn tas till årstidsvariationernas betydelse för arbetet. Tre månader måste anses fullt tillräckligt.

Det finns inget behov av att klarlägga vilka ytor som har artesiskt grundvatten. Om det anses finnas ett behov av klarläggande bör detta ske inom tillsynsarbetet. Vid Löt upp-

står artesiskt grundvatten genom att lerdalgången ligger som ett lock över morän och berg, samtidigt som tillströmningen av vatten till moränen i dalgångens kanter sker från något större höjd än lerdalgångens marknivå. Leran är mycket tät och tryckgradienten begränsad, vilket innebär att de mängder vatten som strömmar uppåt i leran är mycket små. Det svaga övertrycket i lerans botten motverkar utströmning av lakvatten till grundvattenmagasinet under leran. Det vatten som eventuellt tränger igenom leran leds bort via dräneringslagret och kommer aldrig i kontakt med deponerat avfall.

Lakvatten

Den osäkerhet som föreligger beträffande lakvattnets framtida sammansättning utgör ett typexempel på en situation där en provotid är nödvändig. Det nya tillståndet medger behandling av avfall som tidigare inte har behandlats på Löt. Organiskt och brännbart avfall får inte längre deponeras och detta innebär att det framtida lakvattnet kommer att få en annan karaktär – t.ex. ett mindre innehåll av kväve och organiskt material – än det som nu genereras. Hittills gällande villkor bestämdes utifrån vad som bedömdes möjligt att klara för ca 10 år sedan. Sedan dess har verksamheten förändrats i flera avseenden; bl.a. fanns inte de askceller som idag genererar avsevärt högre kloridhalter än vad som då var aktuellt. Hittills gällande villkor är inte lämpliga ens vid oförändrade förhållanden.

Bolaget avser att successivt bygga upp en förfinad rening för enskilda delströmmar och/eller det samlade lakvattnet. Det är inte möjligt att nu bedöma vilka skyddsåtgärder som kan aktualiseras eller vilka kostnader som är förenade med dem. Det bör vara uteslutet att nu föreskriva slutliga villkor med begränsningsvärden för utsläpp till vatten från verksamheten.

En förutsättning för att askhantering alls ska kunna ske vid Löt är att den dispens från gränsvärdet för utlakning av klorid som miljödomstolen meddelat består. Ett bifall till länsstyrelsens förstahandsyrkande skulle medföra fortsatta transporter av flygaska från avfallsförbränning till Norge. Det är bara under deponins drifttid som en dispens från mottagningskriterierna kan ge ett nämnvärt ökat utsläpp av klorider.

För att kunna bedöma om lakvattnet kan avledas till en saltvattenrecipient fordras ett underlag som gör det möjligt att bedöma kostnaderna för en sådan åtgärd samt miljökonsekvenserna och därmed nyttan med åtgärden. Frågan bör utredas inom ramen för provotiden. Bolaget har inget att invända mot en uttrycklig föreskrift om att utredningen beträffande alternativa utsläppspunkter ska innefatta alternativet saltvattenrecipient, men anser att detta är en fråga som bör kunna hanteras inom det föreskrivna samrådet.

En femårig provotid är ett minimum för de bedömningar det är fråga om. Om provotiden skulle förkortas kommer inte det nya tillståndet att hinna tas i anspråk i tillräcklig utsträckning för att möjliggöra en utredning av det framtida lakvattnets föroreningsinnehåll och behandlingsbehov.

Bolaget åtar sig att samråda även med Fiskeriverket under provotiden.

Bolaget har med anledning av de ökande kloridhalterna utfört särskilda miljöriskundersökningar av lakvattnet från askhanteringen. Resultaten visar att den kloridhalt vid vilken den för klorid känsligaste organismen inte alls påverkas (den s.k. noll-effektsnivån) uppgår till 900 mg/l i recipienten. Ett haltriktvärde om 1 800 mg/l bör därför gälla under provotiden. Då har hänsyn tagits till att lakvattnet kan motsvara högst 50 procent av flödet i det dike som utgör avfallsanläggningens primära vattenrecipient. Detta skulle ge upphov till en medelhalt av klorid i Jälnan på ca 60 mg/l.

Såsom lakvattenanläggningen vid Löt för närvarande är konstruerad sker ingen reduktion av klorid i lakvattnet. Utsläppen av klorid kommer därför att öka om bolaget utnyttjar tillståndet till behandling och deponering m.m. av askor och andra förbränningsrester. En reduktion förutsätter kompletterande reningsteknik i form av omvänd osmos eller indunstning, vilket kräver investeringar i storleksordningen 10 miljoner kronor. Detta är inte rimligt under provotiden som syftar till att utreda lakvattnets karaktär, lämpliga metoder för behandling samt lämplig utsläppspunkt för det behandlade lakvattnet.

Ett alternativ är att undvika att ta emot aska och förbränningsrester från avfallsförbränningsanläggningar. Ett relevant underlag för kommande utredningar förutsätter dock realistiska kloridhalter i lakvattnet. Tillståndet till deponering m.m. av aska från avfallsförbränning måste således kunna tas i anspråk för att prøvotidsutredningen ska kunna ge ett rättvisande och ändamålsenligt resultat.

Krav på konstruktionsmaterial

Av domarna MÖD 2007:29, MÖD 2008:6 och MÖD 2008:7 framgår att de generella riktvärdena för mindre känslig markanvändning, MKM, som framtagits för förorenade områden kan användas för bedömning av massor som ska användas utanför tätskiktet vid sluttäckning av deponier. Villkorspunkten 8 b) avviker från denna praxis genom hänvisning till kriterier framtagna och publicerade av Naturvårdsverket (för närvarande Handbok 2010:1 Återvinning av avfall i anläggningsarbeten). Villkoret innebär en omotiverad skärpning av regleringen rörande användning av restprodukter vid sluttäckning.

Bolaget har funnit att MKM-kriterierna är lämpliga när det gäller skyddet för människors hälsa och markmiljön, medan andra kriterier behövs för att säkerställa skyddet av vattenmiljön.

När det gäller skyddet av hälsa och markmiljö vid tätskikt på deponi utgår Naturvårdsverket i en bilaga till handboken från ett skyddsbehov som i stort sett sammanfaller med vad som gäller för de generella riktvärdena för MKM. Skyddsbehovet skiljer sig åt i två avseenden; intag av grönsaker samt skydd av markmiljön. För tätskikt på deponi anges ett intag av grönsaker till 5 kg per år, medan motsvarande för MKM är noll kg per år. För skyddet av markmiljön anges för tätskikt på deponi ett 75 procentigt skydd för arter, mot ett 50 procentigt skydd vid MKM.

I fråga om skyddet för människors hälsa ska framhållas att alla sluttäckta deponier i framtiden kommer att behöva beläggas med någon form av administrativa restriktioner gällande markanvändningen. Det kommer att finnas ett behov av kontroll av tillträdet till en deponi lång tid efter att den avslutats, främst för att undvika tekniska skador på den investering som en modern sluttäckning utgör. Om en avslutad deponi förklaras

som miljöriskområde får länsstyrelsen möjlighet att i detalj reglera markanvändningen. Avslutade deponier bör inte anpassas till omgivande naturmiljö och det är inte lämpligt att använda dem som utpräglade rekreationsområden. Människor kan dock mycket väl vistas i området med bolagets villkorsförslag.

Markens primära funktion vid en avslutad deponi är att minska infiltrationen så mycket som möjligt. Det finns inte skäl att skydda den biologiska mångfalden i markskiktet ovanför sluttäckningen om detta inte bidrar till denna funktion.

En tillämpning av Naturvårdsverkets handbok vid Löt skulle kräva användning av jungfruligt material. Merkostnaden för sådant material i förhållande till material som motsvaras av bolagets villkorsförslag är 80 – 170 kr/m² sluttäckt yta eller totalt 60 – 127 miljoner kronor. Det är också fråga om en omfattande förbrukning av naturresurser som för 75 ha uppgår till ca 900 000 m³ eller närmare 2 miljoner ton.

För skyddet av vattenmiljön bör platsspecifika värden tas fram. Dessa bör utgå från Jälkans skyddsbehov och risken för att större djur dricker vattnet i diket mellan Löt och Jälkan.

Hantering och förvaring

Separat dagvattenuppsamling sker från alla ytor där förorenade massor hanteras och lagras. Det uppsamlade vattnet leds till behandlingsanläggningen för lakvatten. Hanterings- och lagringsytorna har förhöjda kanter för att förhindra avrinning mot utanförliggande mark och diken. Villkor 10 ställer höga, men inte orimliga, krav på verksamheten vad gäller kemikalier och farligt avfall.

Det är dock orimligt att ställa samma krav på hantering och förvaring av restprodukter inom anläggningen. Det är inte möjligt att garantera att spill och läckage av eller från samtliga förekommande restprodukter alltid kommer att kunna förhindras. Villkorspunkten 10 bör utformas så att den närmare ansluter till vad som normalt brukar föreskrivas för större avfallsanläggningar.

Villkoret syftar till att säkerställa att mark och vatten inte påverkas av vatten som avrinner från behandlings- och lagringsytor. Frågan om hur olika delströmmar ska behandlas (avledning till lakvattensystemet eller separat behandling) ska utredas under den prövotid som är föreskriven. Bolaget ifrågasätter behovet av en sådan reglering som länsstyrelsen efterlyser, men kan godta att de inledande meningarna i villkor 10 ges följande lydelse:

Kemikalier och farligt avfall ska hanteras och förvaras så att spill eller läckage inte kan nå dag-, yt- eller grundvattnet. Dagvatten från ytor där avfall behandlas eller lagras ska samlas upp, kontrolleras och renas om vattnet är förorenat.

I villkor 10 undantas den särskilda lagringen av oljeslam i slambassäng från kravet på nederbördsskydd. Sådant skydd behövs inte eftersom regnvattentillskottet är mycket begränsat i förhållande till den lagrade mängden oljeslam; 20 m³ i förhållande till 15 000 m³. Kostnaden för nederbördsskydd (ca 2,5 miljoner kronor) är oproportionerlig i förhållande till effekten.

Ekonomisk säkerhet

Mervärdesskatt kan inte betraktas som en kostnad för det allmänna eftersom skatten i slutändan tillfaller staten. Ett mervärdesskattepliktigt inköp av efterbehandlingsåtgärder kan möjligen medföra en omallokering av medel inom staten. Detta kan dock inte sägas vara en kostnad för det allmänna och därmed inte en exponeringsrisk som måste garanteras med en ekonomisk säkerhet.

Det är inte intressant om länsstyrelsen – ifall länsstyrelsens avdragsrätt skulle tillmätas betydelse – kan dra av mervärdesskatt vid inköp av tjänster för bolagets räkning.

Säkerheten torde inte behöva tas i anspråk om verksamhetsutövaren finns kvar och har betalningsförmåga. Säkerhetsbeloppet kan normalt komma till användning främst om verksamhetsutövaren försätts i konkurs eller av annat skäl upphör att existera. Vid sådana förhållanden kan efterbehandlingstjänsterna inte anses inköpta för verksamhetsutövarens räkning. Det bör innebära att länsstyrelsen då kan dra av mervärdesskatten på de inköpta tjänsterna.

Det är fråga om vad som anses ingå i länsstyrelsens verksamhet som enligt förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt (kompensationsförordningen) är avgörande för myndighetens rätt till kompensation. Det ingår i tillsynsmyndighetens uppdrag att säkerställa att miljöbalken efterlevs, och det är uppenbart att det ingår i länsstyrelsens verksamhet att vidta avhjälpandeåtgärder som den ansvarige verksamhetsutövaren inte har förmåga att utföra. Det bör således föreligga rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt enligt kompensationsförordningen. Om verksamhetsutövaren har förmåga men inte vilja att vidta åtgärder kan länsstyrelsen fakturera verksamhetsutövaren för hela kostnaden för återställning, inklusive mervärdesskatt. Mervärdesskatten bör således aldrig kunna utgöra en kostnad för länsstyrelsen och ska därför inte beaktas när säkerhetsbeloppet bestäms.

När det gäller länsstyrelsens överklagande av bestämmelserna om ekonomisk säkerhet konstaterar bolaget att det bara är säkerheten för sluttäckning och efterbehandling av deponiytor som ska beräknas för treårsperioder. Den bedömning som ska göras vart tredje år avser således inte behandling och lagring av farligt avfall. I denna del är det avgörande vilken mängd farligt avfall som samtidigt förekommer inom anläggningen. Det är inte givet att den överklagade bestämmelsen kommer att medföra något merarbete. I praktiken är det nämligen tveksamt om den hanterade mängden farligt avfall särskilt ofta kommer att pendla mellan nivåer som ställer olika krav på säkerhet.

Länsstyrelsen

Tillståndets utformning

Av 22 kap. 25 a § andra punkten miljöbalken framgår att en dom som omfattar tillstånd till deponering av avfall alltid ska innehålla en förteckning över de typer av avfall och den totala mängd avfall som får deponeras. Med avfallstyper menas enligt inledningen till bilaga 2 till avfallsförordningen (2001:1063) ett avfall med tillhörande avfallskod. Kravet återfinns även i avfallsdirektivet (2008/98/EG, kapitel IV, artikel 23, 1 a) som ännu inte fullt ut implementerats i svensk lagstiftning.

Deponins täthet

Det behövs sex månader för tillsynsmyndigheten att gå igenom de uppgifter som ska lämnas in innan deponering påbörjas i respektive deletapp.

Det finns två grundvattenakvifärer i den dalgång där avfallsanläggningen är belägen och grundvattnet i den nedre akvifären är artesiskt. I första hand bör deponidelar lokaliseras till ytor där artesiskt grundvatten inte förekommer. Om det inte visar sig möjligt måste det säkerställas att grundvatten inte kan tränga in i bottenkonstruktionen och vidare upp i deponikroppen. För det behövs ett system för kontroll av grundvattennivåer samt möjlighet att vidta grundvattensänkande åtgärder. Det behöver klarläggas hur verksamhetsutövaren ska säkerställa bottenkonstruktionens funktion.

Lakvatten

Det finns en osäkerhet i vilka föroreningar lakvattnet innehåller, speciellt efter den förändring och utökning av verksamheten vid Löt som det nya tillståndet medger. I Jälnan finns ett bestånd av bandnate (*Potamogeton compressus*). Den största hotbilden mot detta är fortsatt igenväxning. Det finns alltså skäl att begränsa föroreningsinnehållet i lakvattnet. Jälnan ingår i vattenförekomsten Norrtäljeån-Vretaån. För denna gäller att god ekologisk status samt god kemisk ytvattenstatus ska bibehållas till 2015.

I första hand bör de utsläppsvillkor som fastställdes i miljödomstolens dom den 29 juni 2001 gälla även fortsättningsvis, med den förändringen att angivna halter och mängder ska vara begränsningsvärden. De halter och mängder av klorid som avleds till recipienten bör hållas på en så låg nivå som möjligt.

Med den verksamhet som motsvarar ett maximalt utnyttjande av tillståndet och den osäkerhet som finns när det gäller vilken belastning recipienten tål, bör lakvattnet i andra hand avledas till en saltvattensrecipient. Dagens lakvattenhantering kan försvåra en lämplig markanvändning utmed det 3 km långa diket till Jälnan och även hämma det rörliga friluftslivet i området.

Höga kloridhalter är problematiska då vissa studier indikerar att klorider kan bilda klororganiska föreningar i miljöer med rätt förutsättningar samt påverka utlakning av metaller. Vidare är långtidseffekterna ur ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv osäkra vid höga halter klorid i diket/bäcken, varför försiktighetsprincipen bör tillämpas. Bolaget har haft svårt att klara nu gällande riktvärden för klorid. De har överskridits vissa månader under året. Överskridandena har medfört att bolaget vidtagit åtgärder för att minska utsläppen.

Krav på konstruktionsmaterial

Det måste vid avslutningen av en deponi anses vara en rimlig ekonomisk avvägning att använda konventionella material och metoder för sluttäckningen. Om konventionella material ersätts med avfall måste det säkerställas att de geotekniska egenskaperna är lika bra eller bättre.

Vid bedömning av avfall för sluttäckning har kriterierna för förorenade områden använts i brist på annan lämpligare bedömningsgrund. Genom Naturvårdsverkets handbok för återvinning av avfall i anläggningsarbeten finns nu en lämplig bedömningsgrund.

Med den utveckling och exploatering som kommer att ske i Stockholmsregionen kommer trycket att öka på markanvändningen. Det kan medföra stora svårigheter att stänga ute det rörliga friluftslivet i området genom administrativa försiktighetsåtgärder när deponin är avslutad.

Länsstyrelsen förutsätter att delegeringspunkt c) inte omfattar tillståndspliktig användning av avfall eftersom en sådan delegering inte kan anses vara av mindre betydelse. Detta behöver dock förtydligas.

Hantering och förvaring

Om ordet restprodukter utgår ur första meningen i villkor 10 innebär det att hantering av spillvatten från eller annan flytande förorening från restprodukter blir oreglerad. Villkoret kan dock förtydligas så att det framgår hur spillvatten eller annan flytande

förorening från hantering av restprodukter ska behandlas. Flödena bör hållas separerade och inte belasta behandlingsanläggningen för lakvatten.

För andra avfallsanläggningar har föreskrivits att lagring och mellanlagring av farligt avfall ska ske nederbördsskyddat. Ett liknande villkor bör gälla för Löts avfallsanläggning. Ett nederbördsskydd för oljeslammet bör kunna åstadkommas till en lägre kostnad än de 2,5 miljoner kronor som bolaget uppgivit. En möjlig lösning skulle exempelvis kunna vara att använda presenning eller liknande.

Ekonomisk säkerhet

Länsstyrelsen anser att den genomgång av säkerhetens storlek som görs vart tredje år är tillräcklig, och att möjligheten att efter tre månader ändra den säkerhet som ska gälla för behandling och mellanlagring av farligt avfall ska tas bort. Den medför en onödig administrativ börda för både verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten i förhållande till den miljönytta som uppnås. För att ge bolaget möjlighet att få en reduktion av den ekonomiska säkerheten avseende lagrad mängd obehandlat farligt avfall behöver ett tillägg göras i andra stycket på sidan 9 i deldomen så att det tydligt framgår att underlaget som ska skickas in till tillsynsmyndigheten omfattar hela den ekonomiska säkerheten.

Naturvårdsverket

Lakvatten

Bolaget har hänvisat till undersökningar som visar att den halt av klorid där en viss grönalg (*Raphidocoeles subcapitata*) inte påverkas är 900 mg/l. Ett korttidstest på en enda art är otillräckligt för att göra en bedömning av ett haltkriterium och kan inte ligga till grund för att fastställa vad bolaget anger som "nolleffektsnivå" för klorid.

Ökande salthalter i vattendrag har uppmärksamrats de senaste åren och medfört att olika typer av kriterier och riktvärden för klorid i sötvatten har tagits fram i flera länder. Dessa har tagits fram genom att studera toxiciteten för en mängd olika arter. Metoder har utvecklats för att från data från korttidstester kunna bedöma toxiciteten vid kronisk exponering. En sammanställning av de studier som gjorts visar att man där

har kommit fram till värden som ligger väsentligt lägre än den av bolaget föreslagna nivån.

Krav på konstruktionsmaterial

Naturvårdsverket delar inte bolagets bedömning att villkor 8 i deldomen är otydligt. Villkoret innebär att nivåerna i kapitel 9.4 i Naturvårdsverkets handbok (2010:1) om återvinning av avfall i anläggningsarbeten ska tillämpas. När avfall som avses att användas för sluttäckning innehåller andra föroreningar än de som det finns nivåer för i kapitel 9.4, har bedömningen delegerats till tillsynsmyndigheten genom delegationspunkt c).

Skyddet för markmiljön uttrycks som hur stor andel av arterna/processerna som inte är negativt påverkade på grund av förhöjda halter av olika ämnen i jorden/avfallet. Den nivå för skyddet av markmiljön som använts i modellen för beräkning av nivåerna för deponitäckning i kapitel 9.4 i handboken är samma som använts för beräkning av generella riktvärden vid KM för bedömning av befintliga förorenade områden. Nivån innebär ett 75 % skydd av arter och processer. Denna skyddsnivå syftar till att skydda markens funktion och inte till ett skydd av enskilda arter.

De generella riktvärdena för förorenade områden liksom nivåerna i handboken är framtagna med förutsättningen att markorganismerna endast utsätts för en förorening i taget och tar inte hänsyn till samverkans effekter när flera föroreningar samtidigt finns i marken. Detta tillsammans med andra osäkerheter gör att Naturvårdsverket inte delar bolagets uppfattning att nivån för skyddet av markmiljön bör vara lägre än vad som ligger till grund för nivåerna i kapitel 9.4 i handboken.

Intag av växter är en av de exponeringsvägar som beaktats för skyddet av människors hälsa vid beräkningen av nivåer för deponitäckning i handboken. Nivåerna i handboken har beräknats med förutsättningen att ett mindre intag (maximalt 5 kg under ett helt år) av växter, bär och svamp kan förekomma vid en tidigare nedlagd deponi. Människors vistelse på deponiområden kan inte helt uteslutas på längre sikt. Vid beräkning av ekonomisk säkerhet ingår inte heller en kostnadskalkyl som innebär att bolaget ska ha en omfattande övervakning av området på lång sikt.

När det gäller skyddet av ytvatten har bolaget möjlighet att påverka förhållandena genom att begränsa föroreningarna i avfallet. Därför bör villkoret vara formulerat så att det tydligt framgår vilka krav som avfallet ska uppfylla.

De generella riktvärdena för förorenad mark har tagits fram för 52 kemiska ämen, föreningar eller grupper av föreningar. Att säkerställa att bolagets förslag till villkor uppfylls innebär således omfattande analyser av avfallet. Ett bättre alternativ vore att koncentrera provningen till de parametrar som är kritiska för det specifika avfallet som bolaget avser att använda.

Vallentuna kommun

Kommunen påpekar att översiktsplanen 2010-2030 inte planerar för någon exploatering norr om Löt, och hänvisar i övrigt till yttrande från myndighetsnämnden för teknik och miljö (se nedan).

UTREDNINGEN I ÖVRIGT I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Myndighetsnämnden för teknik och miljö i Vallentuna kommun

Lakvatten

Bolagets yrkande om ändring av riktvärdet för klorid i den provisoriska föreskriften P2 bör avslås.

Det bör inte medges dispens från de gränsvärden som anges i 34 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10).

Närboende har ett behov av att grundvattnets kvalitet skyddas för användning som dricksvatten. Avfallsanläggningen ligger utanför allmänt VA-område och all bebyggelse runt anläggningen försörjs med dricksvatten från enskilda brunnar. Inom det område som tidigare betraktats som intresseområde för grundvatten kring Löt avfallsanläggning finns ca 15 permanenta bostadshus/gårdar och en livsmedelsanläggning.

Krav på konstruktionsmaterial

Det är svårt att idag säga vilken framtida markanvändning som kan komma att bli aktuell på platsen efter det att deponin avslutats. Idag är verksamhetsområdet planlagt för industriellt ändamål. Man ska inte räkna med att området efter nedlagd verksamhet och avslutad deponi ska behöva hållas avspärrat för allmänhet och djur för lång tid framöver, eller att växter, svamp och bär som naturligt kan återerövra området ska behöva förbjudas för konsumtion.

Hantering och förvaring

Det är väsentligt att Miljööverdomstolen tar tydlig ställning till när restprodukter (som behandlade förorenade massor) kan användas för anläggningsändamål (täckning, vägar m.m.) respektive ska ses som så förorenade att de hellre ska deponeras, samt hur spillvatten eller annan flytande förorening från restprodukter ska hanteras.

Villkor 10 bör i enlighet med länsstyrelsens yrkande ändras så att även oljeslam ska hanteras nederbördsskyddat. Krav på förvaringen av farligt avfall ställs regelmässigt på alla verksamhetsutövare. Kraven bör också anpassas till ett framtida klimat med eventuellt större nederbördsmängder.

Fiskeriverket

Lakvatten

Bolaget bör utreda vilken påverkan lakvattnet har på vattenrecipienten under en provotid på det sätt som föreskrivits i miljödomstolens deldom. Bolaget bör utöver att samråda med tillsynsmyndigheten, även samråda med Fiskeriverket angående provotidsutredningen och framtagandet av provtagningsprogram. Med tanke på att lakvattenutsläppet kan komma att påverka allmänt fiskeintresse är det viktigt att bolaget under provotiden även utreder lakvattnets påverkan på förekommande fiskarter.

Krav på konstruktionsmaterial

Fiskeriverket delar länsstyrelsens och Naturvårdsverkets inställning att villkor 8 b bör utformas med hänvisning till kriterier i Naturvårdsverkets handbok 2010:1.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Tillståndets utformning

Länsstyrelsen har yrkat att de avfallstyper tillståndet omfattar ska specificeras genom en förteckning med avfallskoder.

Miljööverdomstolen har behandlat denna fråga i rättsfallen MÖD 2008:6 och MÖD 2008:7 och då konstaterat att 22 kap. 25 a § miljöbalken inte innebär något krav på att avfallstyperna ska anges i själva tillståndsmeningen. Det avgörande är att det av tillståndet med dess villkor framgår vilka avfallstyper som tillståndet avser. Vilken grad av specificering i fråga om de typer av avfall som tillståndet omfattar som är lämplig får avgöras från fall till fall. I första hand är reglerna i deponeringsförordningen (förordningen [2001:512] om deponering av avfall) och mottagningskriterierna (Naturvårdsverkets föreskrifter [2004:10] om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall) avgörande för vilka avfallstyper som får deponeras på en viss deponi och normalt sett saknas det anledning att alltför detaljerat ange detta i ett tillstånd.

I det nu aktuella fallet finner Miljööverdomstolen att vad miljödomstolen förordnat under rubriken "Tillstånd" tillsammans med villkorspunkten 2 och mottagningskriterierna med tillräcklig noggrannhet anger vilka avfallstyper som får tas emot vid anläggningen. Det finns enligt Miljööverdomstolens mening inte något behov av att därutöver förteckna vilka avfallskoder som omfattas av tillståndet och länsstyrelsens yrkande ska därför avslås. Det nya ramdirektivet för avfall (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv) ger inte anledning till något annat ställningstagande. Det finns inte heller behov av att i tillståndspunkten 2 specificera vilka andelar av avfallet som utgör farligt avfall, icke farligt avfall respektive inert avfall.

Deponins täthet

Länsstyrelsen har yrkat att villkorspunkten 3 ändras så att den tidpunkt när handlingar senast ska ges in till tillsynsmyndigheten inför en ny deletapp flyttas från tre till sex månader före påbörjandet. Miljööverdomstolen anser inte att de skäl länsstyrelsen anfört ger anledning att ändra villkoret.

Länsstyrelsen har också yrkat ett klargörande av inom vilka ytor på deponeringsområdet som det förekommer artesiskt grundvatten och hur dessa ska skyddas i enlighet med 23 § deponeringsförordningen.

Förekomsten av artesiskt grundvatten utgör en faktor som bör vägas in i samband med lokaliseringsprövningen av verksamheten, d.v.s. inför prövningen av verksamhetens tillåtlighet. Genom den överklagade domen har bolaget lämnats tillstånd till deponering av avfall på visst sätt. Tillståndet i sig har inte överklagats. Frågan om verksamhetens tillåtlighet med hänsyn till förekomst av artesiskt grundvattnet kan således inte prövas nu.

Villkorspunkten 3 innebär att bolaget till tillsynsmyndigheten ska redovisa bl.a. bottentätning och dränering inför ianspråktagandet av en ny deponeringsetapp. Tillsynsmyndigheten har i det sammanhanget möjlighet att säkerställa att bolaget – även med hänsyn till eventuellt artesiskt grundvatten – lever upp till kraven i 23 § deponeringsförordningen.

Länsstyrelsens yrkanden föranleder således inte någon ändring av eller något tillägg till miljödomstolens dom.

Lakvatten

Det tillstånd miljödomstolen nu lämnat till verksamheten vid Löts avfallsanläggning ger möjlighet till omhändertagande av askor i en större omfattning än tidigare. Miljödomstolen har medgivit bolaget dispens från mottagningskriterierna för deponering av vissa askor från avfallsförbränning. Utlakningen av klorid från dessa askor är tre gånger högre än vad som medges enligt mottagningskriterierna (34 § NFS 2004:10).

Miljödomstolen har också skjutit upp avgörandet av vilka villkor som slutligt ska gälla beträffande behandling och utsläpp av lakvatten och annat förorenat vatten. Bolaget har ålagts att under prövotiden bland annat utreda lakvattnets karaktär, lämpliga metoder för behandling samt lämplig utsläppspunkt. Utredningarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten på ett sätt som specificeras i domen. Till dess annat beslutas gäller

provisoriska föreskrifter om bland annat vilka halter och mängder av föroreningar som får förekomma i det behandlade lakvattnet. Begränsningsvärdena i de provisoriska föreskrifterna skiljer sig från de villkor som gällt för tidigare tillstånd främst när det gäller utsläppet av klorid.

Länsstyrelsens yrkanden i första, andra och tredje hand syftar till en begränsning av kloridutsläppen till vatten från verksamheten, alternativt avledning av vattnet till en saltvattenrecipient.

Bolaget har yrkat att en högre halt klorid ska godtas i lakvattnet än vad som angetts i den provisoriska föreskriften.

De frågor Miljööverdomstolen har att ta ställning till är om det nu finns underlag för att slutligt avgöra vilka villkor som ska gälla beträffande utsläppet till vatten, längden av en eventuell provotid, vilken halt klorid som kan godtas i utsläppet av behandlat lakvatten, om utsläppspunkten ska förläggas till en saltvattensrecipient och om det finns förutsättningar att lämna dispens från mottagningskriterierna för askor från avfallsförbränning.

De förändringar som skett i avfallssammansättningen vid anläggningen samt de ytterligare förändringar i avfallssammansättning och i metoder för omhändertagande som blir följden av det nya tillståndet innebär att det finns ett behov av att utreda lakvattnets karaktär, lämpliga metoder för behandling samt utsläppspunkt. Till följd av de ökade kloridhalterna i lakvattnet, finns det också behov av att utreda möjligheterna att minska kloridutlösningen genom behandling av avfallet eller genom särskilda försiktighetsmått vid deponeringen av askorna. Frågan om vilka villkor som slutligt ska föreskrivas för behandling och utsläpp av lakvatten m.m. bör således skjutas upp på det sätt miljödomstolen föreskrivit. Det finns heller inte anledning att ändra tiden för när provotidsredovisningarna senast ska ges in till miljödomstolen. Miljööverdomstolen erinrar i det sammanhanget om att en uppskjuten fråga ska avgöras så snart som möjligt (22 kap. 27 § tredje stycket miljöbalken). Så snart utredningarna ger resultat som gör det möjligt ta ställning till vilka skyddsåtgärder och begränsningar som rimligen kan krävas,

kan således bolaget eller tillsynsmyndigheten väcka frågan om slutliga villkor hos miljödomstolen.

Sammantaget finner Miljööverdomstolen således att länsstyrelsens yrkanden om att det nu ska föreskrivas slutliga villkor för utsläppet till vatten eller att provotidens längd ska förkortas ska avslås. I enlighet med bolagets medgivande bör det föreskrivna samrådet ske inte bara med tillsynsmyndigheten utan även med Fiskeriverket eller den myndighet som efter den 1 juli 2011 övertar Fiskeriverkets uppgifter i denna del.

Mot bakgrund av bolagets miljöriskundersökningar och de begränsade möjligheterna att i avvaktan på närmare utredningar nu föreskriva ytterligare rimliga skyddsåtgärder för att begränsa utsläppet av klorider, finner Miljööverdomstolen att bolagets yrkande om en ändring av den provisoriska föreskriften om halten klorid i det behandlade lakvattnet kan bifallas.

Innan provotidsutredningarna genomförts finns det enligt Miljööverdomstolens mening inte underlag för att ta ställning till om det behandlade vattnet även fortsättningsvis ska avledas via dike till Jälnan eller om en annan utsläppspunkt – eventuellt i saltvattenrecipient – bör väljas. Länsstyrelsens yrkande om att nu överleda vattnet till saltvattenrecipient bör därför avslås. Yrkandet om utredning av ett sådant överledande omfattas redan av vad miljödomstolen föreskrivit och föranleder således inte någon ändring av domen.

Dispens från mottagningskriterierna för avfall får medges endast under förutsättning att det är visat att detta inte medför någon ytterligare risk för människors hälsa eller miljön. Vid den bedömningen ska hänsyn tas till deponins beskaffenhet och lokalisering (35 c § NFS 2004:10). Med den begränsning av kloridutsläppet som följer av den provisoriska föreskriften finner Miljööverdomstolen att dispens kan lämnas i enlighet med miljödomstolens dom. Det kan konstateras att dispensen är en förutsättning för att askor från avfallsförbränning ska kunna tas om hand vid anläggningen på det sätt tillståndet medger.

Krav på konstruktionsmaterial

Bolaget har yrkat att miljödomstolens dom ska ändras så att det material som läggs utanför sluttäckningens tätskikt inte ska behöva uppfylla de kriterier som anges i Naturvårdsverkets handbok (Handbok 2010:1; Återvinning av avfall i anläggningsarbeten). Det ska enligt bolaget räcka att materialet när det gäller skyddet för hälsa och markmiljö uppfyller vad som motsvarar Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark, mindre känslig markanvändning (MKM), och när det gäller skyddet för vattenrecipienten kriterier som bestäms av tillsynsmyndigheten efter en plats-specifik bedömning.

Kraven på en tillämpning av kriterierna i Naturvårdsverkets handbok innebär enligt bolaget att nästan enbart jungfruligt material kan komma i fråga. Skillnaderna mellan handbokens kriterier och kriterierna för MKM ligger i bedömningen av skyddsbehovet när det gäller dels intag av bär, svamp och växter, dels markens arter och processer. Myndigheternas ståndpunkt att handbokens kriterier ska tillämpas utgår från att marken inom anläggningsområdet på sikt ska återföras till naturen och att behovet av restriktioner beträffande framtida markanvändning ska minimeras.

Miljööverdomstolen har i bland annat rättsfallen MÖD 2007:29 och MÖD 2008:7 tagit ställning till frågan om vilka krav som ska ställas på konstruktionsmaterial utanför sluttäckningens tätskikt. I domarna anför Miljööverdomstolen i huvudsak följande. En avslutad deponi måste för lång tid framöver betraktas som ett förorenat område som kommer att kräva särskild tillsyn och föreskrifter om restriktiv användning av marken. För ett sådant område behöver knappast som försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ställas krav på användning av jungfruliga massor. Det kan inte anses förenligt med principen om resurshushållning enligt 2 kap. 5 § miljöbalken. Miljööverdomstolen har i domarna kommit fram till att massor som uppfyller MKM-kraven får nyttiggöras för konstruktionsändamål i deponins sluttäckning utanför tätskiktet.

Naturvårdsverkets ställningstagande i den handbok som givits ut efter de ovan redovisade domarna föranleder inte Miljööverdomstolen att nu ändra sin praxis. Bolagets yrkande ska således bifallas. De kriterier som avser skyddet för vattenrecipienten ska

enligt bolagets yrkande fastställas av tillsynsmyndigheten. Detta bör ske med stöd av miljödomstolens delegering att meddela villkor.

Länsstyrelsen har yrkat att det klargörs att delegeringspunkten c inte omfattar tillståndspliktig användning av avfall.

Av miljödomstolens dom framgår vad bolagets tillstånd omfattar. Av 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår i vilken utsträckning ändringar av en verksamhet är tillståndspliktiga. Dessa förhållanden påverkas inte av delegeringspunkten c, och det fordras inte någon ändring av domen för att klargöra detta.

Hantering och förvaring

Bolaget har yrkat att villkor 10 ändras så att restprodukter – till skillnad från kemikalier och farligt avfall - inte ska omfattas av krav på sådan hantering och förvaring att spill och läckage inte kan nå dag-, yt- eller grundvatten. Bolaget har föreslagit ett förtydligande av att dagvatten från ytor där avfall behandlas eller lagras ska samlas upp, kontrolleras och renas om det är förorenat. Länsstyrelsen har yrkat att, förutom vad som anges i villkorspunkten 10, även oljeslam ska hanteras nederbördsskyddat.

Miljööverdomstolen finner att kravet på hur hantering och förvaring ska ske inte bör omfatta restprodukter – ett begrepp som har en oklar betydelse i det överklagade villkoret. Enligt Miljööverdomstolens mening finns det inte något behov av det förtydligande bolaget föreslagit. Att uppsamling, kontroll och rening av förorenat vatten ska ske följer av det allmänna villkoret. Frågan om vilka villkor som slutligt ska gälla för omhändertagandet är uppskjuten, och under prövotiden gäller provisoriska föreskrifter. Någon ytterligare reglering behövs inte.

Miljööverdomstolen delar miljödomstolens bedömning att den bassäng där oljeslam lagras kan undantas från kravet på nederbördsskydd. Länsstyrelsens yrkande i denna del ska därför avslås.

Ekonomisk säkerhet

Bolaget har yrkat ändring av de säkerhetsbelopp som föreskrivits och anför att mervärdesskatt inte ska inräknas.

Miljööverdomstolen bedömer i likhet med miljödomstolen att det kan uppkomma situationer när det kan bli aktuellt att ta i anspråk den ekonomiska säkerheten och där det är sannolikt att länsstyrelsen inte kommer att vara berättigad till kompensation enligt förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt. I beloppen för den ekonomiska säkerheten ska därför mervärdesskatt ingå, och bolagets ändringsyrkande i denna del avslås.

Miljödomstolen har föreskrivit att bolaget ska ställa säkerhet för dels kostnaderna för sluttäckning och efterbehandling av deponiytor och dels avslutnings- och efterbehandlingsåtgärder i samband med behandling och mellanlagring av farligt avfall. Länsstyrelsen har anför att den särskilda föreskriften om reduktion av säkerheten som gäller farligt avfall ska upphävas.

Miljööverdomstolen konstaterar att den ekonomiska säkerheten ska beräknas enligt två separata metoder beroende på om det gäller efterbehandling av deponier eller behandling och mellanlagring av farligt avfall. Så länge det överhuvudtaget sker någon behandling och mellanlagring av farligt avfall är det bara två nivåer på säkerheten som kan bli aktuella; 6,25 miljoner kronor eller 12,5 miljoner kronor, beroende på om den förvarade mängden avfall är mindre eller större än 10 000 ton. Miljööverdomstolen bedömer inte att en möjlighet till ändring mellan dessa båda belopp kommer att innebära någon större administrativ börda för vare sig verksamhetsutövaren eller länsstyrelsen och länsstyrelsens yrkande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2011-04-20

Per-Anders Broqvist
Ulla Bergendal
Anna-Lena Rosengården

Henrik Runeson

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, hovrättsrådet Ulla Bergendal, miljörådet Anna-Lena Rosengården och hovrättsrådet Henrik Runeson, referent. Enhälligt.

SÖKANDE

Söderhalls Renhållningsverk Aktiebolag (SÖRAB), 556197-4022
Box 63
186 00 VALLENTUNA

Ombud: advokaten Mikael Hägglöf
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Strandvägen 7 B
114 56 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid Löt
avfallsanläggning i Vallentuna kommun, Stockholms län

Avrinningsområde: 59 x: 6615280 y: 1641500 Avd. V

DOMSLUT

Tillstånd

1. Miljödomstolen lämnar Söderhalls Renhållningsverk AB, SÖRAB (bolaget)
tillstånd enligt miljöbalken att vid Löt avfallsanläggning inom fastigheterna Löt 1:7
och 2:1 i Vallentuna kommun årligen ta emot, behandla och mellanlagra
 - högst 45 000 ton farligt avfall och
 - högst 370 000 ton övrigt avfall,
varav årligen får deponeras
 - högst 200 000 ton inom deponi för icke-farligt avfall,
 - högst 80 000 ton inom deponi för inert avfall och
 - högst 30 000 ton inom deponi för farligt avfall

Ovanstående omfattar inte förorenade massor, askor och andra förbränningsrester.

2. Miljödomstolen lämnar vidare bolaget tillstånd till att utöver vad som anges i punkt 1 ovan årligen ta emot, behandla, mellanlagra och deponera farligt, icke farligt och inert avfall i form av

- högst 165 000 ton förorenade massor (inklusive oljeslam) och
- högst 50 000 ton askor och andra förbränningsrester.

3. Av ovanstående mängder får

- högst 15 000 ton farligt avfall (exklusive förorenade massor samt askor och andra förbränningsrester) mellanlagras samtidigt inom Löt avfallsanläggning, vid haveri hos avfallslämnare eller motsvarande förhållande får dock tillfälligtvis lagras större mängd efter tillsynsmyndighetens medgivande,
- högst 50 000 ton icke farligt avfall (exklusive förorenade massor) per år behandlas biologiskt inom anläggningen samt
- högst 15 000 ton oljeslam per år behandlas biologiskt, mellanlagras och deponeras inom avfallsanläggningen.

4. Miljödomstolen medger bolaget undantag enligt 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall från förordningens krav i följande avseenden

- a. den nya deponin för farligt avfall undantas från kravet på geologisk barriär under anslutningen till befintlig asbest- och askdeponi,
- b. den befintliga askdeponin och den befintliga asbestdeponin undantas från kravet på geologisk barriär, bottentätning och dränerande materialskikt.

5. Miljödomstolen medger bolaget dispens enligt 15 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall från de gränsvärden som föreskrivs i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall samt medger deponering av aska från avfallsförbränning som medför en tre gånger högre utlakning av klorid än vad som anges i 34 § NFS 2004:10. Dispensen omfattar förbränningsrester från följande anläggningar:

- Fortum Värme AB, Högdalen,
- Vattenfall Värme AB, Uppsala,
- E:ON Sverige AB, Norrköping samt
- Tekniska Verken AB, Linköping.

För det fall andra avfallsförbränningsanläggningar kan bli aktuella som avfallslämnare kan dispens sökas för dessa i särskild ordning.

6. Tiden för igångsättande av verksamheten bestäms till sju år från deldomens dag.

7. Miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

8. Miljödomstolen godkänner den till ansökan fogade miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n).

Slutliga villkor

Miljödomstolen fastställer följande slutliga villkor för verksamheten.

Allmänt

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska anläggningen och verksamheten – inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen – utformas och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.

Deponering

2. Vid deponier för

a. icke-farligt avfall får endast deponeras utsorterad deponifraktion från återvinningssentraler, hushåll och företag, grov-, bygg- och industriavfall, aska och andra förbränningsrester, behandlad jord, schakt- och rivningsmassor samt asbest;

b. farligt avfall får endast deponeras aska och andra förbränningsrester från avfallsförbränning, förorenade massor, restprodukter från jordbehandling, blästersand, tungmetallförorenade material samt förorenat grov- bygg- och industriavfall;

c. inert avfall får endast deponeras jord- och schaktmassor, aska från biobränsle, grus och sten samt inert grov-, bygg- och industriavfall.

Vid ask- och asbestdeponier som omfattas av undantag från deponeringsförordningens krav på geologisk barriär, bottentätning och dränerande materialskikt får endast deponeras asbest. Inom ytor som omfattas av undantag från deponeringsförordningens krav på geologisk barriär (anslutningsytor mellan den nya deponin för farligt avfall och befintliga asbest- och askdeponier) får endast deponeras avfall som uppfyller gällande kriterier för att få deponeras på deponi för icke-farligt avfall (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall).

Avfall som omfattas av deponeringsförbuden i 9 och 10 §§ deponeringsförordningen får deponeras om undantag eller dispens gäller för avfallet.

Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra avfallstyper deponeras under förutsättning att dessa bedöms ha egenskaper som är likvärdiga med de avfallstyper som anges för respektive deponikategori ovan.

3. Senast tre månader innan deponering påbörjas i respektive delettapp ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkonstruktionens utformning (geologisk barriär, bottentätning, dränering och lakvattenuppsamling), vattenavledande åtgärder samt en deponeringsplan. Bolaget ska också innan respektive delettapp anläggs till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av bottenkonstruktionen med uppgift om bottenkonstruktionens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska vidare innehålla uppgift om när och hur återkommande besiktningar ska genomföras under arbetets

gång och när slutbesiktning avses ske, samt uppgift om den oberoende kontrollant som utsetts för att genomföra besiktningarna.

4. Bolaget ska för tillkommande deponier reservera en yta för en eventuell sidobarriär i grundvattnets strömningsriktning. Inom området får inte vidtas åtgärder som förhindrar anläggande av sidobarriären.

5. Senast sex månader innan respektive deletapp avslutas ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa hur sluttäckningen kommer att genomföras, varvid ska anges sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial samt en tidplan för arbetet. Bolaget ska också innan respektive deletapp sluttäcks till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av sluttäckningen med uppgift om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska vidare innehålla uppgift om när och hur återkommande besiktningar ska genomföras under arbetets gång och när slutbesiktning avses ske, samt uppgift om den oberoende kontrollant som utsetts för att genomföra besiktningarna.

6. Bolaget ska bibehålla befintlig vegetation på egna fastigheter och i övrigt verka för att omgivande vegetation bibehålls i den utsträckning som krävs för att ge erforderligt insynsskydd. Deponeringsverksamheten ska bedrivas i skydd av vallar så att insyn från omgivningen om möjligt förhindras.

7. Deponerat avfall ska täckas på lämpligt sätt så att den öppna särytan hålls så liten som möjligt.

8. Restprodukter som används för konstruktionsändamål ska

a) innanför sluttäckningens tätskikt uppfylla gällande kriterier för deponering inom den aktuella deponin (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall) och

b) utanför sluttäckningens tätskikt uppfylla gällande kriterier framtagna och publicerade av Naturvårdsverket (för närvarande Handbok 2010:1; Återvinning av avfall i anläggningsarbeten).

Hantering av farligt avfall, kemikalier och förorenade massor.

9. Ytor för mellanlagring och behandling av farligt avfall (inklusive förorenade massor och elektronikavfall) ska vara täta och beständiga mot det avfall som lagras eller behandlas. Dagvatten från dessa ytor ska samlas upp, kontrolleras och renas om vattnet är förorenat.

10. Kemikalier, restprodukter och farligt avfall ska hanteras och förvaras så att spill eller läckage inte kan nå dag-, yt- eller grundvattnet. Lagring av kemikalier och flytande farligt avfall får, med undantag för oljeslam, endast förekomma på invallad och tät yta försedd med nederbördsskydd. Invallningen ska inrymma det största förvaringskärls volym samt 10 procent av den samlade volymen av övriga förvaringskärl. Lagring får också ske i emballage som är godkända för transport av farligt gods. Lagringen ska vara skyddad mot påkörning. Spill och läckage ska omgående samlas upp och tas om hand. Ämnen som kan reagera med varandra ska lagras åtskilda.

11. Samtliga operativa cisterner för flytande avfall ska ha fungerande larm- och nivåmätningssystem så att överspolning, läckage, haveri och dylikt förhindras.

12. Bolaget ska för förorenade massor välja det behandlingsförfarande som är lämpligast med hänsyn till massornas föroreningsinnehåll. Behandlingen ska syfta till att nedbringa föroreningsinnehållet i massorna så att de kan återanvändas inom anläggningen eller på annan plats. Om återanvändning inte är möjligt får massorna deponeras.

13. Förorenade massor som kan ge upphov till besvärande lukt eller damning ska täckas med syntetduk eller liknande för att så långt möjligt minimera behandlingsverksamhetens omgivningspåverkan.

14. Innan någon av de nya behandlingsmetoderna som beskrivs i ansökan påbörjas ska bolaget underrätta tillsynsmyndigheten vilka försiktighetsmått som kommer att vidtas för att reducera den tillkommande behandlingsverksamhetens omgivningspåverkan.

15. Alla förorenade massor ska kontrolleras genom okulärbesiktning före och efter lossning vid anläggningen. De förorenade massorna ska vara analyserade före behandling. Analys av massorna ska ske efter behandling.

Övrig omgivningspåverkan

16. Skulle för omgivningen besvärande lukt, damning eller nedskräpning förekomma till följd av verksamheten vid Löt ska bolaget vidta effektiva motåtgärder.

17. Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå som begränsningsvärde utomhus vid närmaste bostäder än

50 dBA dagtid kl. 07.00-18.00

45 dBA kvällstid kl. 18.00-22.00

40 dBA nattetid kl. 22.00-07.00

Den momentana ljudnivån vid bostäder får nattetid (kl. 22-07) inte överstiga 55 dB(A).

Om hörbara tonkomponenter eller impulsartat ljud förekommer ska begränsningsvärdena för de ekvivalenta nivåerna sänkas med 5 dBA-enheter.

Angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år.

18. Transportfordon som använts inom områden där farligt avfall behandlas får inte lämna avfallsanläggningen utan föregående rengöring av däck.

19. Frånluft från blandare för stabilisering och solidifiering ska samlas upp och renas i stoftfilter.

20. Senast sex månader innan verksamheten vid Löt avslutas ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa förslag till åtgärder för efterbehandling av verksamhetsområdet.

Brandskydd

21. En plan för åtgärder och beredskap mot brand ska upprättas i samråd med den lokala räddningstjänsten och hållas tillgänglig på anläggningen.

Kontroll

22. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet bör tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

Säkerhet

Bolaget ska ställa säkerhet för kostnader för sluttäckning och efterbehandling av deponiytorna. Säkerhetens storlek ska beräknas för treårsperioder och motsvara följande.

- Sluttäckningskostnaden för ianspråktagen men ej sluttäckt deponiyta per den 30 oktober under det första året i treårscykeln och bedömd tillkommande deponiyta under kommande två år.
- Den eventuella engångskostnad (utöver sluttäckningskostnaden) som uppkommer i direkt anslutning till att deponin stängs.
- Den årliga kostnad som uppkommer för kontroll och lakvattenhantering under trettio år därefter.

Säkerhetsbeloppet ska i denna del uppgå till 77 125 000 kr inklusive mervärdeskatt för den första treårsperioden.

Bolaget ska därefter senast den 15 november vart tredje år, med början det år tillståndsdomen tas i anspråk, inkomma till tillsynsmyndigheten med underlag för beräkning av säkerheten för nästkommande treårsperiod.

I fråga om behandling och mellanlagring av farligt avfall ska bolaget för fullgörandet av de skyldigheter som gäller i fråga om avslutnings- och efterbehandlingsåtgärder hos länsstyrelsen ställa säkerhet till ett belopp uppgående till 5 miljoner kr för varje påbörjat antal heltalsmultiplar av 10 000 ton obehandlat farligt avfall som förvaras på anläggningen. Om mängden obehandlat farligt avfall som förvaras på anläggningen under en tid av minst tre månader har understigit den nivå för vilken bolaget har lämnat säkerhet, får bolaget meddela detta till länsstyrelsen för reducering av säkerheten i motsvarande mån.

Säkerhetsbeloppet i denna del ska uppgå till 6 250 000 kr inklusive mervärdeskatt.

Säkerheten ska utgöras av pant eller borgen.

Tillståndet får inte tas i anspråk förrän säkerhet ställts med sammanlagt 83 375 000 kr.

Prövotidsförfarande

Miljödomstolen skjuter upp avgörandet av slutliga villkor för behandling och utsläpp av lakvatten och vatten från behandlings- och lagringsytor samt övrigt uppsamlat dag- och dränvatten.

Bolaget ska under prövotiden i samråd med tillsynsmyndigheten utreda lakvattnets karaktär, lämpliga metoder för behandling av lakvattnet samt lämplig utsläppspunkt för det behandlade lakvattnet. Möjligheterna att minska kloridutlösningen genom

behandling av avfallet eller genom att särskilda försiktighetsmått vidtas vid deponering av askorna ska också utredas. Även möjligheterna att helt undvika bräddning ska utredas liksom möjligheterna att undvika ökad tillförsel till närområdet av närsalter och farliga ämnen med uppsamlad drän- och dagvatten.

Bolaget ska kalla till samrådssammanträden minst två gånger per kalenderår. Resultaten av utredningen jämte förslag till slutliga villkor ska ges in till miljödomstolen före utgången av år 2014. Bolaget ska ge in en lägesrapport till tillsynsmyndigheten före utgången av år 2012. Envar av tillsynsmyndigheten och bolaget äger rätt att om underlaget i lägesrapporten bedöms tillräckligt väcka frågan om slutliga villkor i förtid hos miljödomstolen.

Provisoriska föreskrifter

Under provotiden och till dess miljödomstolen bestämmer annat ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

P1. Lakvatten från respektive deponicell och deponietapp ska kunna avledas separat till lakvattenmagasinet eller annan lämplig anslutningspunkt i lakvattenbehandlings-systemet.

P2. Halterna av föroreningar i det behandlade lakvattnet får som riktvärden* uppgå till högst följande.

Parameter	µg/l (om ej annat anges)	Kg/år
BOD ₇	15 mg/l	1 000
TOC	120 mg/l	8 000
SÅ	60 mg/l	4 000
As	8	0,6
Pb	5	0,4
Cd	0,4	0,03
Cu	15	1
Cr	20	1,4
Hg	0,1	0,007

Ni	50	3,5
Zn	80	6
NH ₄ -N	10 mg/l	-
Cl	900 mg/l	-
N _{tot}	-	1 000
P _{tot}	-	15

P3. Halterna av föroreningar i det vatten som överleds till lakvattenbehandlings-systemet från behandlings- och mellanlagringsytor för organiskt förorenade massor samt impregnerat trä får som riktvärde* uppgå till högst följande:

Totalt extraherbart, organiska ämnen 10 mg/l
Opolära alifatiska ämnen 5 mg/l
Aromatiska ämnen 1 mg/l

P4. Flytande avfall i form av etanol får behandlas i lakvattenbehandlings-anläggningen i syfte att förbättra reningen. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra typer av flytande avfall behandlas i anläggningen.

Delegation

Miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § 3 st. miljöbalken till tillsynsmyndigheten att meddela villkor i följande avseenden.

- Vilka avfallstyper som utöver vad som framgår av villkor 2 får deponeras.
- Åtgärder till skydd mot omgivningsstörning som föranleds av de redovisningar som bolaget ska ge in enligt villkor 3 och 5.
- Användning av restprodukter för konstruktionsändamål enligt villkor 8.
- Metoder för behandling av avfall och förorenade massor i enlighet med villkor 14.

- e) Åtgärder till skydd mot lukt, damning och nedskräpning enligt villkor 16.
- f) Åtgärder till skydd mot omgivningsstörning vid flisning av impregnerat trä.
- g) Åtgärder för avslutning och efterbehandling av behandlingsytor i samband med verksamhetens upphörande.
- h) Föreskrifter rörande kontroll av verksamheten.
- i) Storleken på säkerhetsbeloppet för nästkommande treårsperiod i enlighet med beräkningssättet som anges i domslutet samt godkännande av den av bolaget ställda säkerheten samt eventuell reducering av säkerheten i den del som avser mellanlagring av farligt avfall.
- j) Föreskriva vilka typer av flytande avfall som utöver vad som anges i den provisoriska föreskriften P4 får behandlas i lakvattenbehandlingsanläggningen.

*Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, medför skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan innehållas.

YRKANDEN

Söderhalls Renhållningsverk AB, SÖRAB, har framställt följande

1. Söderhalls Renhållningsverk AB, SÖRAB, (bolaget) har ansökt om tillstånd enligt miljöbalken att vid Löt avfallsanläggning inom fastigheterna Löt 1:7 och 2:1 i Vallentuna kommun årligen ta emot, behandla och mellanlagra
 - högst 45 000 ton farligt avfall och
 - högst 370 000 ton övrigt avfall,

varav årligen får deponeras

- högst 200 000 ton inom deponi för icke-farligt avfall,
- högst 80 000 ton inom deponi för inert avfall och
- högst 30 000 ton inom deponi för farligt avfall

Ovanstående omfattar inte förorenade massor, askor och andra förbränningsrester.

2. Vidare har bolaget ansökt om tillstånd till att utöver vad som anges i punkt 1 ovan årligen ta emot, behandla, mellanlagra och deponera farligt, icke farligt och inert avfall i form av

- högst 165 000 ton förorenade massor (inklusive oljeslam) och
- högst 50 000 ton askor och andra förbränningsrester.

3. Bolaget har begärt undantag enligt 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall från förordningens krav i följande avseenden

a. den nya deponin för farligt avfall undantas från kravet på geologisk barriär under anslutningen till befintlig asbest- och askdeponi

b. den befintliga askdeponin och den befintliga asbestdeponin undantas från kravet på geologisk barriär, botten tätning och dränerande materialskikt.

4. Bolaget har ansökt om dispens enligt 15 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall från de gränsvärden som föreskrivs i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall samt har yrkat att Miljödomstolen medger deponering av aska från avfallsförbränning som medför en tre gånger högre utlakning av klorid än vad som anges i 34 § NFS 2004:10..

5. Bolaget har slutligen yrkat

a) att tiden för igångsättande av verksamheten bestäms till sju år från det att domen vunnit laga kraft,

b) att Miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft,

c) att den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) godkänns.

Beträffande bolagets förslag till prøvotidsförfaranden, provisoriska föreskrifter och villkor redovisas dessa nedan under rubriken "BEMÖTANDE"

TIDIGARE BESLUT

Koncessionsnämnden för miljöskydd lämnade genom beslut 1992-10-27, KN 155/92, SÖRAB tillstånd enligt då gällande miljöskyddslagen att uppföra och driva Löts avfallsanläggning för mottagande, sortering och behandling av högst 250 000 ton avfall per år. I samband därmed föreskrevs ett prøvotidsförfarande i fråga om utsläpp av lakvatten och utvinning av deponigas. Detta förlängdes genom beslut 1998-11-11, KN 152/98. Miljödomstolen föreskrev därefter i dom 2001-06-29, mål nr M 98-99 och M 86-99, slutliga villkor för utsläpp av lakvatten och utvinning av deponigas. Sedermera lämnade miljödomstolen i dom 2007-01-30, mål nr 18749-06, bolaget tillstånd att vid avfallsanläggningen i Löt mellanlagra 2 500 ton impregnerat trä per tillfälle och behandla 2 500 ton sådant avfall per år samt mellanlagra 10 000 ton elavfall per tillfälle.

ANSÖKAN

Sökanden har fört sin talan i enlighet med ansökan, se domsbilaga 1, och vad nedan anförts under rubriken "BEMÖTANDE".

INKOMNA YTTRANDEN

Myndigheten för beredskap och samhällsskydd har avstått från att yttra sig.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket har anfört att vare sig mottagningskriterierna för deponering av inert avfall eller generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) är utformade för att tillämpas på tillförsel av föroreningar via användning av restprodukter som konstruktionsmaterial. De generella riktvärdena har tagits fram på Naturvårdsverkets initiativ för att bedöma risker för existerande förorenade områden. Riktvärdena ger vägledning om när halterna av föroreningar är så höga att det kan vara aktuellt med en sanering av området. Användning av generella riktvärden för MKM vid sluttäckning av en deponi innebär att föroreningar tillförs till en nivå som ligger på gränsen till att en kostsam efterbehandling är motiverad. Även föroreningsnivåer enligt MKM innebär sådana hälso- och miljörisker att markanvändningen måste begränsas. Mottagningskriterierna för inert avfall är framtagna för att skydda grundvatten vid deponering. Mottagningskriterierna är inte framtagna för att skydda människor vid direkt exponering av avfallet eller för att kunna säkerställa en kvalitet för markmiljön eller närliggande ytvatten.

Naturvårdsverket anser inte att den typiska markanvändningen vid avslutade deponier i allmänhet motsvarar det scenario som ligger till grund för framtagandet av riktvärden för MKM. Det är möjligt, och det sker också idag, att avslutade deponier används som rekreationsområden där människor exponeras på ett sätt som avviker från scenariot som definieras som MKM. Vid MKM antas exempelvis ett begränsat intag av jord eftersom det förutsätts att barn som vistas på dessa områden är äldre. Vid MKM förutsätts också att vistelsetiden för människor begränsas och man räknar även med att människor inte äter bär och växter från området. Detta

medför ett stort ansvar för verksamhetsutövaren till deponin och det är tveksamt om exponeringsscenarioet för MKM kan upprätthållas utan att verksamhetsutövaren tar på sig ett mycket långsiktigt ansvar för deponiområdet. I praktiken är det troligt att deponin måste vara försedd med stängsel som förhindrar tillträde lång tid efter det att deponin är avslutad. Eftersom flertalet föroreningar inte bryts ned kommer riskerna att vara bestående för området under mycket lång tid. Det krävs därmed att kunskaperna om områdets föroreningsbelastning bevaras och att det bedrivs tillsyn under en lång tid framöver så att restriktionerna inte åsidosätts.

Förutom när det gäller exponeringsvärden så anser Naturvårdsverket att det är felaktigt att hänvisa till generella riktvärden för förorenad mark även av andra skäl vid användning av avfall för anläggningsändamål. En av orsakerna till detta är att det inte föreligger någon storskalig värdering av ämnenas miljöpåverkan i MKM-kriterierna. I modellen som ligger till grund för de generella riktvärdena görs exempelvis inte någon skillnad på om ett ämne är persistent eller bioackumulerande. Denna bedömning är helt naturlig eftersom modellen endast är avsedd att användas för att bedöma befintliga förorenade områden. Detta resulterar dock i en risk för att MKM-värdena inte med säkerhet visar på de egentliga miljö- och hälsoriskerna med att använda massorna.

Bolaget framför att en viktig fördel med att använda generella riktvärden för MKM är att dessa täcker många parametrar för vilka det annars skulle vara både kostsamt och tidskrävande att utföra en särskild riskbedömning. Bolaget uppger samtidigt att de kommer att utreda frågan vidare och att det finns vissa indikationer på att det med hänsyn till skyddet av vattenrecipienten kan finnas skäl att, särskilt ifråga om vissa metaller, föreskriva strängare krav vid Löt än vid andra anläggningar. Naturvårdsverket arbetar med att ta fram kriterier för återvinning av avfall i anläggningsarbeten i syfte att öka andelen avfall som återvinns utan risk för skadliga miljö- och hälsoeffekter. De kriterier för återvinning av avfall som utvecklas kommer att ta större hänsyn till möjligheterna till användning av avfall för anläggningsändamål än vad riktvärden för förorenad mark gör. Vilka tillämpningsområden som omfattas av kriterierna är inte avgjort, men återvinning av avfall för

sluttäckning av deponier kan komma att omfattas och ingår också i verkets remiss-
utgåva av en handbok för detta arbetsområde.

Inom ramen för verkets arbete med kriterier för användning av avfall för
anläggningsändamål har verket låtit ta fram underlagsmaterial om vägledande
nivåer för denna typ av verksamhet. Materialet bygger på ett mer utvecklat underlag
och utgår från de specifika förutsättningar som föreligger dels vid användning av
avfall ovanför tätskiktet i en deponi och dels vid en allmän användning av avfall för
anläggningsändamål. Härmed bedöms inte enbart långtidsutlakning utan även
aspekter och effektkriterier som berör hälsa och markmiljön ingår. Syftet är att ge
en vägledning om vilka nivåer som ger ett skydd för människors hälsa och miljön
utifrån dels en allmän användning av avfall för anläggningsändamål och dels vid en
typisk lokalisering av en deponi. De vägledande nivåer som framtagits medför
fortfarande en viss risk men de har utvecklats just utifrån användning av avfall för
sluttäckning av deponier i motsats till generella riktvärden för förorenad mark.

Vid en platsspecifik bedömning kan reella förutsättningar beaktas för den aktuella
deponin och en värdering kan göras av hur dessa skiljer sig från de antaganden som
ligger till grund för de nivåer som utvecklats i underlaget till remissutgåvan av
handboken med vägledande kriterier. Exempel på sådana faktorer kan vara
avvikande förhållanden som avser den aktuella recipienten. Valet av dränerings-
material samt ett eventuellt omhändertagande av dräneringsvatten från sluttäck-
ningen är också faktorer som kan medtas i bedömningen.

I det underlagsmaterial som Naturvårdsverket låtit ta fram för beräkning av
vägledande nivåer presenteras samtliga utförda avvägningar och antaganden.
Underlaget återfinns på Naturvårdsverkets webbplats och utgörs av två rapporter
benämnda "Underlag till kriterier för återvinning av avfall i anläggningsändamål"
samt "Underlag för kriterier för organiska ämnen vid återvinning av avfall i
anläggningsarbete". Underlaget ger även vägledning för bolagets bedömning av
eventuella ytterligare föroreningar som avfallet kan innehålla. Rapporterna kan
underlätta bolagets bedömning och resultera i en mer kvalitetssäkrad reglering

jämfört med en användning av generella riktvärden för områden som redan är förorenade.

Övrig användning av avfall för anläggningsändamål inom anläggningen bör också bedömas platsspecifikt. Bolaget bör därför närmare redogöra för på vilka platser, med vilket material och hur man planerar att använda avfall för anläggningsändamål i övrigt inom verksamheten.

Naturvårdsverket anser att en rimlighetsavvägning enligt 2 kap 7 § miljöbalken inte enbart bör avse kostnaden för att använda jungfruliga massor jämfört med kostnaden för att använda massor som motsvarar generella riktvärden för MKM. Verket anser att det finns avfallsmassor som kan användas till sluttäckning som innehåller lägre föroreningshalter än riktvärden som motsvarar MKM och att det är dessa som är intressanta att bedöma vid en rimlighetsavvägning. Ur resurssynpunkt kan det vara fördelaktigt att använda massor för sluttäckning som har något lägre kvalitet och som har högre halter av föroreningar än jungfruliga massor. Halter som motsvarar riktvärden för MKM medför att deponiområdet behöver omfattas av omfattande restriktioner för att inte utgöra en risk för människors hälsa och miljön och detta måste också värderas. Naturvårdsverket anser inte att sådana restriktioner är en rimlig konsekvens av en sluttäckning av en deponi.

Bolaget bör utveckla sin redovisning av hur man uppfyller de krav som är tillämpliga enligt 19-23 §§ deponeringsförordningen vid deponins anslutning till bergvägg. I bolagets tekniska beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning redovisas att en bottenkonstruktion "förs upp längs bergväggen". En risk som då bör utredas är i vilken omfattning dräneringsvatten kan komma i kontakt med luft och huruvida detta kan resultera i fällningar som påverkar dräneringens långsiktiga funktion. En annan frågeställning som bör utredas är den långsiktiga beständigheten av skydd/barriär i sidled vid deponins kontakt med bergvägg.

Bolagets yrkande om villkor avseende kriterierna rörande restprodukter utanför sluttäckningens tätskikt är olämpligt. Frågan bör istället delegeras till tillsynsmyndigheten.

Fiskeriverket

Det är främst vid hantering och utsläpp av lakvatten som det allmänna fiskeintresset kan komma att påverkas av aktuellt företag. Effekterna för det allmänna fiskeintresset är svåra att undersöka direkt eftersom den primära recipienten är en mindre bäck som tidvis torkar ut och den sekundära recipienten är en grund sjö, Jälnan. Dessutom är sjön till stor del igenväxt vilket skulle försvåra eventuella provfischen. Uppgifter finns dock enligt ovan att det förekommer vitfisk samt att gäddor leker i de grunda vattnen. För att minimera eventuell påverkan på förekommande fiskarter är det därför viktigt att utsläppsnivåerna hålls låga och att provtagningar fortsätter för att kontrollera lakvattnets föroreningshalt. Fiskeriverket anser att det bör vara aktuellt att i villkoren ange begränsningsvärden istället för rikt- och gränsvärden. Av villkoren bör därmed även bestämmelser om tillsyn, besiktning och kontroll så som utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod framgå. Fiskeriverket har inget att erinra om gränserna för föreslagna begränsningsvärden som ska gälla under provotiden utan hänvisar till tillsynsmyndigheten i detta avseende.

I föreslagna villkor enligt ansökan vill sökanden ta bort en del parametrar från nuvarande villkorsbestämmelser. Fiskeriverket anser att detta skulle vara ett steg tillbaka ur recipientsynpunkt och förordar därför att utgångspunkten bör vara att de parametrar som fastställdes i dom 2001 även bör finnas med i de provisoriska föreskrifter som ska gälla under provotiden. I den tidigare domen har man tagit ställning till vilka utsläpp som är acceptabla till recipienten. Det som har förändrats i och med nuvarande ansökan är att sökanden avser utöka sin verksamhet, vilket inte är någon grund till att ta bort parametrar från utsläppsvillkoren. Fiskeriverket anser därför att TOC, suspenderat material, järn, mangan och konduktivitet även fortsättningsvis ska villkorsregleras.

Fiskeriverket anser att en prøvotid på 5 år är lång för att utreda utsläppen från en eventuellt utökad verksamhet. Fiskeriverket förordar en prøvotid på 3 år och påpekar att det finns möjlighet att söka förlängd prøvotid om så skulle behövas. I ansökan föreslaga villkor beträffande säkerhet skriver sökanden att det för de årliga kostnader som uppkommer för kontroll och lakvattenhantering efter en stängning av deponin ska gälla för 30 år. Fiskeriverket anser att det inte går att säkerställa hur länge en lakvattenhantering måste fortgå efter att deponin stängts och förordar därför att man i villkoret om säkerhet snarare ska ha säkerhet så länge som anläggningen ger upphov till förorenat lakvatten.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen anser att det i domen ska fastställas hur stora mängder totalt av farligt avfall och annat avfall som får hanteras på anläggningen. Till domen bör det även biläggas en förteckning med de avfallsslag (med avfallskoder) som får hanteras på anläggningen.

Bolagets förslag på bemyndigande a) ger möjlighet till för stora förändringar av verksamheten. Länsstyrelsen anser att bemyndigandet endast bör omfatta avfallsslag (avfallskoder) som ändras, t.ex. omklassning av avfall till farligt avfall och vice versa.

Provisoriska föreskrifter och villkor för vattenreningen med tillhörande utsläpp behöver inte ställas på prøvotid återigen. Anläggningen har redan slutliga villkor som kan användas i det kommande tillståndet. Om verksamheten utökas så krävs att SÖRAB installerar ytterligare reningsutrustning som möjliggör att utsläppet av miljöstörande ämnen inte ökar. Länsstyrelsen anser att de befintliga villkoren ska gälla för verksamheten.

Förutom lakningsegenskaperna måste material/avfall som ingår i sluttäckningen vara beständigt över tiden samt uppfylla de krav som ställs på ett konventionellt material.

Alla ytor där man hanterar farligt avfall bör vara täta och beständiga osv.

Lukt och damning ska bekämpas med alla tillbuds stående medel och inte bara täckas över med en duk.

Länsstyrelsen yrkar att SÖRAB ställer en säkerhet för mellanlagring av farligt avfall samt deponering av avfall. Säkerheten för kontroll och lakvattenhantering ska inte vara tidsbestämd till 30 år då säkerheten krävs så länge anläggningen lagrar farligt avfall samt producerar lakvatten och utsläpp till luft. Säkerhetsbeloppet ska inkludera mervärdesskatt.

Det senaste året har anläggningen haft problem med ett ökat läckage av klorider till närområdet vilket troligtvis härstammar från askorna som hanteras vid anläggningen. Bland annat därför yrkar Länsstyrelsen att villkoren som ska tillgodose att de farliga avfallet tillika kloridhaltiga avfallet inte ska vara exponerat för nederbörd.

I de delar som det förekommer artesiskt grundvatten kan inte lakvatten infiltrera i naturliga marklager och där nedbryta eller lägga fast farliga ämnen i enlighet med kravet på en s.k. geologisk barriär. Länsstyrelsen uppfattar ansökan som att SÖRAB inte söker avsteg enligt deponiförordningen för dessa delar i anslutningar mot berg eller annan naturlig mark eller markområden.

Länsstyrelsen anser att SÖRAB bör redovisa hur olika behandlings- och renings-tekniker överensstämmer med BREF- dokumentet.

Dispens enligt 15 a § förordningen (2001:51.2) om deponering av avfall

I första hand yrkar Länsstyrelsen att frågan om dispens inte tas upp i denna prövning. Detta mot bakgrund av att en dispens bör gälla för ett väl definierat avfall (kännedom om uppkomst och egenskaper) under en begränsad tid. Ny behandlingsteknik innan deponering kan även medföra att dispens blir onödig. Det är även olämpligt i detta fall att tillåta deponering av avfall som kan leda till utlak-

ning av stora mängder klorid med tanke på den känsliga recipienten (sötvatten). Om Miljödomstolen ändå väljer att ta upp dispensansökan i denna prövning anser Länsstyrelsen att det bör specificeras avfallsslag, uppkomstanläggning, mängd och dispenstid.

Behandling av flytande avfall

Länsstyrelsen har dåliga erfarenheter från andra anläggningar som har använt alkoholer. Då har det rört sig om glykolavfall och det har lett till omfattande luktproblem. Länsstyrelsen anser att lakvattenanläggningen bara ska användas för rening av lakvatten. Eventuella tillsatser av avfall ska endast ske i syfte att förbättra reningen. Länsstyrelsen föreslår därför följande slutliga villkor:

"Flytande avfall i form av etanol får användas i lakvattenbehandlingsanläggningen i syfte att förbättra reningen. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra typer av flytande avfall användas i anläggningen." Ett sådant godkännande kan bara ske om det kan visas att tillsatsen inte stör lakvattenreningen och ger en förbättrad rening.

Övriga villkorsförslag

Allmänt

1. Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå som begränsningsvärde utomhus vid närmaste bostäder än

50 dBA dagtid kl. 07.00-18.00

45 dBA kvällstid kl. 18.00-22.00

40 dBA nattetid kl. 22.00-07.00

Om hörbara toner eller impulsartat ljud förekommer ska begränsningsvärdena för de ekvivalenta nivåerna sänkas med 5 dBA-enheter.

Angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Resultaten av närfältsmätningar och beräkningar ska verifieras med frifältsmätningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år.

2. Senast 6 månader innan verksamheter avslutas ska en anmälan med förslag till åtgärder för återställning av platsen lämnas till tillsynsmyndigheten.
3. Avledning av insamlat drän- och dagvatten till närområdet får inte ge upphov till ökad tillförsel av näringsämnen eller farliga ämnen i närområdet.
4. Bräddning av lak- och processvatten får inte ske.
5. Sökanden ska till tillsynsmyndigheten inom 3 månader inge egenkontrollprogram för verksamheten. I kontrollprogrammet ska anges mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod för utsläpp till luft och vatten.
6. Farligt avfall ska mellantäckas med gummiduk eller annat tätt material när arbeten inte pågår.
7. Område där arbete pågår ska vara inhägnat och förses med varningsskyltar för att hindra fritt tillträde. SÖRAB ska ha ett system för kontroll för att upptäcka och förhindra illegal dumpning inom anläggningen. (Har frånfallits vid huvudförhandlingen).
8. Avfall får inte förbrännas inom anläggningen.
9. Lagring av farligt avfall ska ske inom invallade ytor som är täta och beständiga mot de avfall som lagras, eller lagras i transportgodkända emballage på tät yta. Ämnen som kan reagera med varandra ska lagras åtskilda. Det farliga avfallet ska vara skyddat från nederbörd och vara väl märkta.
10. Kemikalier och restprodukter ska hanteras och förvaras så att spill eller läckage inte kan nå dag-, yt- eller grundvattnet.
11. Avskiljda sediment och olja från behandlingsanläggningar ska omhändertas vid godkänd behandlingsanläggning. (Har frånfallits vid huvudförhandlingen).
12. Vid haveri eller omfattande driftstörning i process- eller reningsutrustning, som är av betydelse för utsläppshalter, ska processen avbrytas till dess att reningsutrustningen åter är i funktion. (Har frånfallits vid huvudförhandlingen).
13. Samtliga operativa cisterner ska ha fungerande lämn- och nivåmätningssystem så att överspolning, läckage, haveri och dylikt förhindras.
14. Elektriskt och elektroniskt avfall ska förvaras nederbördsskyddat på tät hårdgjord yta. Hanteringen ska ske på sådant sätt att förbehandlingen av avfallet inte försvåras.

15. Alla förorenade massor ska kontrolleras genom okulärbesiktning före och efter lossning vid anläggningen. De förorenade massorna ska vara analyserade före behandling. Analys av massorna ska ske efter behandling.

16. Vid behandling av förorenade massor ska behandling ske i slutanläggning med rening av utgående luft. Utgående luft ska renas från luktstörande emissioner, brandfarliga och frätande gasformiga ämnen. Utsläppen av flyktiga organiska ämnen får som begränsningsvärde uppgå till högst 0,9 ton VOC per år per 5 000 ton behandlade massor.

17. Frånluft från blandare och transportband m m för blandningen vid stabilisering och solidifiering ska samlas upp och renas.

18. Innan någon av de nya behandlingsmetoderna som beskrivs i ansökan påbörjas ska de anmälas till tillsynsmyndigheten. I anmälan ska SÖRAB beskriva försiktighetsmått för omgivningen.

19. Transportfordon som använts inom områden där farligt avfall behandlas får inte lämna avfallsanläggningen utan föregående rengöring av däck.

20. Gas från deponier och reaktorer ska effektivt insamlas och avledas för behandling genom nyttjande alternativt förbränning. Effektiviteten av insamlings-systemet och hur mycket gas som behandlats ska årligen kommenteras i miljörapporten.

21. Uppsamlingsystemet för lakvatten ska vara utformat så att det medger separat uppsamling från respektive celler.

22. Tillförda massor ska placeras på ett sådant sätt att området får ett från estetisk synpunkt så tilltalande utseende som möjligt. Deponerat avfall ska täckas på lämpligt sätt så att den öppna sårytan hålls så liten som möjligt.

23. SÖRAB ska reservera en tillräckligt stor yta för framtida sidobarriär i grundvattnets strömningsriktning. Inom detta område får inte åtgärder vidtas som förhindrar möjligheterna att i framtiden anlägga en barriär inom området.

24. Senast sex månader innan respektive deletapp anläggs ska SÖRAB till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkonstruktionens utformning (geologisk barriär, bottentätning, dränering och lakvattenuppsamling), vattenavledande åtgärder samt en deponeringsplan. SÖRAB ska innan respektive deletapp anläggs till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av

bottenkonstruktionen. Kvalitetssäkringsplanen ska innehålla uppgifter om bottenkonstruktionens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska också innehålla uppgifter om när och hur de återkommande besiktningarna som ska genomföras under arbetets gång samt när slutbesiktningen avses ske. I planen ska anges den oberoende kontrollant som SÖRAB har utsett att genomföra besiktningarna.

25. Senast sex månader innan respektive deletapp avslutas ska SÖRAB till tillsynsmyndigheten redovisa hur sluttäckningen kommer att genomföras. Redovisningen ska innehålla uppgifter om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial samt en tidplan för arbetet. SÖRAB ska, innan respektive deletapp sluttäcks, till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av sluttäckningen. Kvalitetssäkringsplanen ska innehålla uppgifter om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska också innehålla uppgifter om när och hur de återkommande besiktningarna som ska genomföras under arbetets gång samt när slutbesiktningen avses ske. I planen ska anges den oberoende kontrollant som SÖRAB har utsett att genomföra besiktningarna.

Reglering av verksamhetens omfattning

Länsstyrelsen motsätter sig att verksamhetens omfattning regleras i villkor på sätt som bolaget föreslår i villkor 8, 13 och 15. Verksamhetens omfattning bör istället framgå av tillståndsstycket i domens inledning.

Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun

Bygg- och miljönämnden tillstyrker ansökan. Bolaget har sedan 1995 drivit en avfallsanläggning vid Löt i Vallentuna kommun. Recipienten för det uppsamlade lakvattnet från anläggningen ligger till stora delar i Norrtälje kommun. Det har under perioden 1995-2009 inte framkommit något som pekar på att recipienten påverkats negativt av verksamheten. En utökad verksamhet kommer att medföra att volymen av lakvatten ökar. Av utredningsmaterialet till tillståndsansökan har det framkommit att nuvarande uppsamlings och reningssystem för lakvatten ska vara dimensionerat för att klara den ökade belastningen.

Myndighetsnämnden för teknik och miljö i Vallentuna kommun

Myndighetsnämnden för teknik och miljö har inget att erinra mot att tillstånd ges till befintlig och eventuellt utökad verksamhet med befintlig lokalisering under förutsättning att nedanstående beaktas.

1. Krav ställs på effektiva skyddsåtgärder mot lukt, damning, nedskräpning, bekämpning av skadedjur och förekomst av måsfågel för att minska störningar för närboende.
2. Buller från driften av anläggningen ska uppfylla kraven i Naturvårdsverkets allmänna råd om externt industribuller.
3. Utsläppsvillkoret för klorid liksom övriga befintliga parametrar bör behållas oförändrade. Övriga utsläppsvillkor som ska gälla under föreslagen provotid ska omfatta de villkor som finns i gällande beslut och halterna bör inte tillåtas öka. Riktvärde för högsta halt av föroreningar i det behandlade lakvattnet behöver kompletteras med parametrarna totalt extraherbara organiska ämnen, opolära alifatiska ämnen samt aromatiska ämnen.
4. Villkor för användning av restprodukter för konstruktionsändamål ex. utanför sluttäckningens tätskikt ska fastställas likt platsspecifika gränsvärden utifrån en av tillsynsmyndighetens godkänd miljöriskbedömning.
5. Krav på ekonomisk säkerhet för återställningsåtgärder ställs som omfattar inte bara sluttäckning av deponiceller utan även efterbehandling av reningsanläggningen med dammar och överstrilningsytan, samt behandlings- och lagringsytor i övrigt.
6. I övrigt hänvisas till förvaltningens synpunkter som redovisas nedan.

SÖRAB:s avfallsanläggning Löt är en för regionen viktig verksamhet med stort allmänt intresse. Samhällsbyggnadsförvaltningen anser att det inte går att ta ställning till om ansökt utökning av verksamheten kan tillåtas med den föreslagna befintliga reningstekniken med det underlag som ansökan med bilagor utgör. Samhällsbyggnadsförvaltningen inriktar sitt yttrande på de frågor förvaltningen anser har mest betydelse ur ett lokalt perspektiv. Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att störningarna till närboende hittills har hanterats på ett godtagbart sätt och har f.n. inga ytterligare synpunkter på detta.

Riktvärden för behandlat lakvatten behöver korreleras till modern rättspraxis för andra avfallsanläggningar med utsläpp till små sötvattenrecipienter och Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för miljö kvalitet för sjöar och vattendrag (NV rapport 4913). Bolaget konstaterar i sina egna kommentarer om Fiskeriverkets krav på villkorsutformning att det är svårt att förutse vilken föroreningsbelastning som kommer att uppstå till följd av utökningen av verksamheten eller hur reningsanläggningen kommer att fungera vid en ökad belastning. Bolaget har därför föreslagit provotidsföreskrifter med förenklade villkor beträffande föroreningsinnehåll i lakvatten jämfört med gällande villkor. Samhällsbyggnadsförvaltningen förstår svårigheten i att förutspå mer exakt karaktären från delflöden av lakvatten från ännu ej påbörjad verksamhet. Förvaltningen anser dock att bolaget med utgångspunkt ifrån sina egna miljöriskbedömningar från anläggningen 2002 och 2007, erfarenheter från andra egna och andras anläggningar borde kunna presentera en ansökan med förslag på mer långtgående rening än den befintliga och med angivande av de reningsresultat som kan förväntas, motiv till varför viss teknik väljs samt ekonomiska konsekvenser av olika alternativ.

Samhällsbyggnadsförvaltningen anser inte att i ansökan föreslagen reningsteknik utgör bästa tillgängliga teknik (BAT). Ansökan innehåller inte heller någon sådan alternativ teknisk lösning för behandling av förorenade vatten resp. lakvattenanläggning. Verksamhetsutövaren beskriver att anläggningen för rening av lakvattnet främst är utformad för att reducera kväve och organiskt material. De beräkningar som gjorts anser man visar att anläggningen ska klara att ta hand om lakvattnet från en fullt utbyggd deponi med tillhörande delverksamheter (exempelvis utökat omhändertagande av farligt avfall från 4 500 till 45 000 ton per år samt ökning av omhändertagandet av aska och slagg till 50 000 ton per år). Samhällsbyggnadsförvaltningen ifrågasätter om detta är tillräckligt styrkt och oroas av successivt ökande kloridhalt till följd av hantering av flygaska som påbörjats 2004 samt slagghantering 2001-2002. Bolaget vill kraftigt höja riktvärdet från 150 mg/l till 1800 mg/l för att kunna tillgodose framtida krav på mottagande av aska och slagg från förbränningsanläggningar. I rapporten Varia 564, Hälso- och miljörisker vid

deponering av avfall som lakar höga halter av klorid och sulfat från SIG (2006) utpekas flygaskor, rökgasreningsprodukter och andra ospecificerade askor som avfallstyper där halten av klorid respektive sulfat är kritisk för att få deponeras på en deponi för farligt avfall enligt NFS 2004:10. I ansökan finns inga förslag på riktvärden för sulfat (SO_4^{2-}) eller beskrivning av om detta är ett problem vid den ansökta inriktningen på verksamhet. Sulfat och klorider är inte giftiga i sig men kan indirekt ge problem med ökad risk för utlakning av metaller.

Den ökande halten klorid riskerar enligt kommunens bedömning att bli hämmande för både kvävereningen i luftningsdammarna och växternas upptag av närsalter i överstrilningsytan p.g.a. minskad tillväxt. Överstrilningsytans område har ingen botten tätning eller vertikal geologisk barriär utan består av naturligt bevuxen skogsmark av morän. Det finns därför inget särskilt skydd för att höga kloridhalter inte ska riskera att påverka grundvattnet. Växtlighet och akvatiska miljön är i varierande grad känslig för förhöjda salthalter, men problem som konstaterats i samband med bevattning med salthaltigt vatten kan ex. bestå av skador på blad och barr, försvårad groningen av frö samt minskad tillväxt och fotosyntes. Höga kloridkoncentrationer har visat sig minska adsorptionen av kadmiumjoner i jorden. Vissa studier indikerar att klorider kan bilda klororganiska föreningar i vissa fall samt påverka utlakningen av metaller. Detta skulle på sikt eventuellt kunna riskera reningseffekten med överstrilningsytan. En rekonditionering av överstrilningsytan är som bolaget beskriver rent teoretiskt möjlig, men knappast praktiskt genomförbar utan att reningsförmågan i detta steg mer eller mindre helt uteblir under ett antal år innan ny vegetation har etablerats på platsen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen anser att överstrilningsytan ska ses som ett sista polersteg i interna anläggningen för rening av lakvatten. Såväl nya som befintliga vattenströmmar inom anläggningen bör karaktäriseras och vid behov förses med passande kompletterande rening innan de späds ut med andra typer av vatten vid uppsamlingsdamm L1 för det samlade lakvattnet resp. efterföljande luftningsdamm L2.

Lakvatten från deponier ska undersökas och karakteriseras enligt 42 § mottagningskriterierna i NFS 2004:10. Karakteriseringen bör förutom att belysa risken för syrebrist i recipienten och eventuell akut eller kronisk påverkan på människor och miljön, även belysa risken för att dricksvattenstatus i grundvatten och ytvattenstatus i sjöar och vattendrag påverkas. Förvaltningen anser att ansökan inte redovisar om det förekommer hormonstörande, cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska (CRM-ämnena) eller andra persistenta och bioackumulerande ämnena i halter som utgör skäl för återkommande provtagning eller separat utökad reningsteknik. Bedömning av om påträffade föroreningar ska antas vara potentiellt bioackumulerbara, svårnedbrytbara eller toxiska bör delvis kunna göras utifrån ämnenas kemiska struktur och uppbyggnad.

Att använda restprodukter är ett bra sätt att spara på jungfrulig råvara men bör ske med viss restriktivitet. Kriterier för MKM är framtagna för att bedöma riskerna vid befintliga förorenade områden och egentligen inte avsedda att tillämpas på tillförsel av föroreningar genom användning av restprodukter som konstruktionsmaterial.

Naturvårdsverket har i andra tillståndsprövningar hävdade den generella standpunkten att en bedömning av lämpligheten för att återanvända restprodukter för konstruktionsändamål bör göras specifikt för varje användningsområde.

Samhällsbyggnadsförvaltningen stöder Naturvårdsverkets uppfattning att villkor om användning av restprodukter för anläggningsändamål bör utgå ifrån principen om platsspecifik bedömning.

Anni Phragmén och Annika Fredriksson

Vi är ett flertal familjer som är grannar till avfallsanläggningen, och vi är mycket oroliga för en utökning. Tidigare problem (lukt, bränder) har SÖRAB helt ignorerat. Hur påverkas grundvattnet i trakten, då vi samtliga boende har "egna brunnar", och dessa ligger lägre än anläggningen? Kan SÖRAB garantera vattenkvaliteten i våra brunnar? Vi anser att geologisk barriär måste krävas. Varje år brinner det ett flertal gånger på anläggningen. Enligt ansökan brinner det ej i flisat impregnerat trä, detta är nog en sanning med modifikation, då de ej ens ringer brandkåren alla gånger det

brinner, utan försöker att släcka själva. Vad innehåller den tjocka, svarta röken?

Någon information om bränderna per telefon får vi aldrig.

Vi är tvungna att hålla oss inne när det brinner, då röken är kraftigt irriterande.

Vi drabbas i nuläget redan av konstig från lukt från anläggningen. SÖRAB är informerade om detta problem sedan tidigare, denna lukt gör att vi boende ej hänger ut tvätt samt håller fönstren stängda hela året. Under sommarhalvåret kan man ej ens sitta ute vissa dagar. SÖRAB har lovat att förbättra lukten, detta har ej hänt.

En utökning medför ökade transporter på våra redan hårt trafikerade vägar. Hur drabbar det våra skolbarn som går utmed vägarna till skolbussen? Vi är starkt emot en utökning på anläggningen, då vi redan har problem enligt ovanstående. Vi förstår att man måste ta emot hushållssopor och dylikt, men vi kan ej acceptera en utökning av farligt avfall.

Per Andersson och Leif Johansson

Avfallshanteringen i Löt sprider idag en kraftig odör som är mycket besvärande för boende i närområdet. Det är även så att avfallsanläggningen har dragit till sig en mängd kråkfåglar som har för vana att förstöra ensilagebalar i jordbrukscentrat runt om Söderhall, ett område av ca 10 km. Odören/lukten från avfallsanläggningen kan vid viss väderlek vara spridd 3-6 km från anläggningen. Det kan jämföras med smogg och är mycket besvärande. Lukten är mycket tung och är av sötsur karaktär, troligen ej nyttig. En provtagning på plats av luft samt vattentäkter i området under längre tid vore önskvärd. Dessa besvär blir ej bättre av att anläggningen byggs ut i föreslagen nivå, problemet kommer förmodligen att förvärras.

Mikael Karlsson påpekar att lukten från anläggningen är mycket störande, att de närboende oroar sig för vattenkvaliteten i borrhållsbrunnar, att Jälnan håller på att växa igen och att anläggningen medför att det är svårt att få bygglov i området.

BEMÖTANDE

SÖRAB

Tillåtlighet

Bolaget uppfattar att samtliga remissmyndigheter tillstyrker bolagets ansökan.

Anni Phragmén m.fl. och Per Andersson avstyrker ansökan. Bolaget uppfattar att de skäl som åberopas härför är eventuell risk för påverkan på borrade brunnar, brandrisk, lukt och transporter.

När det gäller påverkan på grundvatten från befintlig och tillkommande verksamhet hänvisar bolaget till avsnitt 9 i MKB:n och avsnitt 2.3 i bolagets komplettering av den 9 januari 2009. Där framgår sammanfattningsvis att allt yt- och grundvatten passerar det smala pass som utgör mynningen av den stora dalgången mot norr, vilket innebär att bolaget har god kontroll på verksamhetens påverkan på grundvattnet. Vidare anges i MKB:n att bolaget kontinuerligt analyserar grundvattnet och jämför analysresultaten mot resultat från referensprover som togs innan Löt avfallsanläggning togs i drift. Samtliga analyserade halter är dessutom väsentligt lägre än gällande dricksvattenkriterier (Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2001:30) om dricksvatten). Bolaget har inte anledning befara att påverkan på grundvattnet kommer att ändras när verksamheten utökas. Om en ändrad påverkan ändå skulle uppstå är emellertid geologin, hydrologin och hydrogeologin vid Löt så väl definierad att möjligheterna till kontroll och väldimensionerade skyddsåtgärder är mycket goda. Det var, vilket anges i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB), ett av huvudskälen till att verksamheten ursprungligen lokaliserades vid Löt 1995.

I fråga om risken för brand ska framhållas att ansökt alternativ inte skiljer sig från nollalternativet. Brandrisken kommer alltså inte att påverkas till följd av de nu ansökta ändringarna. Generellt har risken för deponibränder vid Löt minskat under de senaste åren, bl.a. till följd av förbudet mot att deponera brännbart avfall. Risken för brand i bränslelager kan förebyggas genom lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått, t.ex. begränsning av långtidslagring av bränsle som kan självantända. Under de senaste fyra åren har det brunnit en gång i ett bränslelager vid Löt.

Även när det gäller lukt ska framhållas att ansökt alternativ inte nämnvärt skiljer sig från nollalternativet. I avsnitt 11.1 i MKB:n anges vilka verksamhetsdelar som i dag kan ge upphov till lukt. Eventuella förändringar i ansökt alternativ redovisas därefter i avsnitt 11.2. Bolaget bedömer att balning av hushållsavfall ger upphov till

den största risken för lukt i verksamheten. Denna del av verksamheten begränsas emellertid till tiden motsvarande revisionsstopp i de förbränningsanläggningar som tar emot bränslet, dvs. störningar kan uppkomma en eller ett par veckor under året. Bolaget söker för närvarande öka utsorteringen av organiskt avfall i syfte att behandla detta biologiskt (vid annan anläggning), vilket skulle minska behovet av balning av hushållsavfall och därmed risken för luktstörningar. Bolaget arbetar även i övrigt kontinuerligt för att så långt möjligt reducera risken för luktstörningar och har t.ex. inrättat en särskild telefonsvarare för att kunna ta emot eventuella klagomål dygnet runt. Syftet med åtgärden är att underlätta identifieringen av luktkällor och påskynda vidtagandet av erforderliga skyddsåtgärder. Sedan MKB:n upprättades under maj-juni 2008 har två klagomål rörande lukt inkommit (under vintern/våren 2009). Ett av klagomålen kunde hänföras till ett deponigasläckage, som åtgärdades med en luktreducerande jordtäckning. Det andra klagomålet kunde inte sättas i samband med någon del av verksamheten vid Löt. Bolaget håller för troligt att luktstörningen i det sistnämnda fallet härrörde från eldning vid en närbelägen fastighet.

Bolagets transporter utgör i såväl nollalternativet som i ansökt alternativ en mycket begränsad del av transporterna på den närbelägna motorvägen E 18 (mindre än 1 procent respektive 1,5 procent). Som anges i MKB:n har bolaget en överenskommelse med upphandlade åkare att inte utnyttja länsväg 268 mellan Brottbys och Löt utan att endast använda E 18. Bolaget verkar för att kravet efterlevs i så stor utsträckning som möjligt och upplever att så i huvudsak sker. Bolaget kan möjligen också söka att skärpa villkoren för de åkare som anlitas vid framtida upphandlingar.

De synpunkter som lämnats av Anni Phragmén m.fl. och Per Andersson kan enligt bolagets mening inte utgöra grund för att ifrågasätta den ansökta verksamhetens tillåtlighet. Sammantaget anser bolaget att den utökade verksamheten vid Löt vid vidtagande av erforderliga skyddsåtgärder är tillåtlig enligt miljöbalken och vidhåller ansökan.

Elektriskt och elektroniskt avfall

I avsnitt 5.4.3.2 i MKB:n anges att större enheter elavfall (t.ex. vitvaror och kylmöbler) förvaras på ytor med lakvattenuppsamling, en s.k. typyta C enligt bilaga 5 till MKB:n. Det innebär att ytan är hårdgjord med ytskikt av asfalt eller betong samt att allt lakvatten samlas upp från ytan och leds till reningsanläggningens uppsamlingsdamm. Inget vatten från dessa ytor leds således obehandlat till omgivande miljö. (Mindre enheter elektronikavfall förvaras på nederbördsskyddad hårdgjord yta.)

Bolaget uppfattar att länsstyrelsens villkorsförslag ansluter till vad som krävs vid förbehandling av elavfall enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2005:10) om yrkesmässig förbehandling av avfall som utgörs av elektriska eller elektroniska produkter är direkt tillämplig på all elektronisk förbehandling av el-avfall. Med förbehandling avses enligt definitionen i nämnda föreskrifter sortering, demontering eller annan behandling av el-avfall inom därför avsedd anläggning som föregår återvinning, bortskaffande eller ytterligare förbehandling av avfallet. Bolagets verksamhet omfattar mellanlagring utan förbehandling. Enligt bolagets bedömning är riskerna för negativ omgivningspåverkan avsevärt större vid behandling av elavfall än vid renodlad lagring. Det torde vara det huvudsakliga skälet till de ovan angivna föreskrifternas tillämpningsområde begränsats till att avse förbehandling av elavfall.

Vid lagring av kylmöbler skulle i värsta fall ett läckage av mycket begränsade mängder olja (i storleksordningen 0,5 liter per kylmöbel) eller freon kunna ske till omgivningen. Vid oljeläckage sker sanering omedelbart eller så omhändertas oljan i bolagets reningsverk. Miljönyttan med ett nederbördsskydd skulle således vara begränsad till att minska (den redan begränsade) risken för belastning på bolagets reningsverk. Det ska också nämnas att det skulle vara i det närmaste praktiskt omöjligt att lagra kylmöbler under nederbördsskydd. Orsaken till detta är att möblerna av utrymmesskäl måste staplas på varandra.

Dispens enligt 15 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall

Bolaget har kompletterat tillståndsansökan med en ansökan om dispens enligt 15 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall samt yrkat att miljödomstolen medger deponering av aska från avfallsförbränning som medför en tre gånger högre utlakning av klorid än vad som anges i 34 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (jfr 35 b § nämnda föreskrifter). Grunden för dispensansökan är att ett högre gränsvärde inte medför någon ytterligare risk för människors hälsa eller miljön, se 35 c §. NFS 2004:10. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till deponins beskaffenhet och lokalisering.

Den utlakning av klorider som sker från avfall vid Löt avfallsanläggning härrör heltmässigt till den helt övervägande delen från avfallsförbränningsaska. Till och med utgången av 2008 har bolaget (med stöd av deponeringsförordningens övergångsbestämmelser) deponerat aska med en kloridutlakning motsvarande tre gånger det gränsvärde som föreskrivs i 34 § NFS 2004:10. Deponeringen har därvid skett i ett specialcellsområde i anläggningens västra del. I avsnitt 8.1.3 i MKB:n redovisas anläggningens lakvattenhantering. De kloridhalter som därvid anges för punkt L16 i tabell 4 i detta avsnitt speglar således det utsläpp som erhålls med askcellernas nuvarande ytor och med aska vars lakkaraktäristik för klorid motsvarar tre gånger det ovan angivna gränsvärdet. I avsnitt 8.1.5 i MKB:n redovisas de undersökningar och miljöriskanalyser som utförts i fråga om lakvattnets klorid-innehåll. Där anges att den s.k. nolleffektnivån i recipienten, dvs. den nivå där ingen negativ påverkan på recipienten kan förväntas, är ca 900 mg/l, vilket kan jämföras med den nuvarande maximala halten i utsläppspunkten (L3) om ca 500 mg/l. I MKB:n bedöms därför ett riktvärde för klorid om 1 800 mg/l i utsläppspunkten L3 inte medföra någon risk för människors hälsa och miljön. Den kloridhalt som föreligger i askan (tre gånger gränsvärdet) medför således inte en utökad risk för människors hälsa och miljön.

När askcellernas yta ökas kommer den totala kloridmängd som släpps ut från anläggningen att öka i stort sett proportionellt mot ökningen av ytan (kloridhalten i

askan förblir oförändrad men mängden lakvatten ökar). En fördubbling av ytan, vilket kan bli aktuellt i det ansökta alternativet, medför ett ökat totalutsläpp av klorider till vatten om 3,5 ton (2 000 m² 1 695 mg/l). Detta medför en haltökning i utsläppspunkten om ca 70 mg/l (3,5 ton tillkommer i ca 50 000 m² vatten) - till ca 570 mg/l. Inte ens en kraftig ökning av askcellsytan kommer således att medföra en haltökning som innebär att nolleffektnivån (900 mg/l) nås. Ovanstående förhållanden gäller under drift. Efter sluttäckning av askcellerna kommer lakvattenmängden att reduceras och bli maximalt fem liter per m² och år. Utspädningen blir därmed hög och utsläppen av klorider minskar således kraftigt (både halt och mängd).

Tillkommande askceller kommer att uppfylla kraven i deponeringsförordningen och anläggningens lokalisering är, som redovisas i ansökan och MKB, så sent som i mitten av 1990-talet optimerad för avfallshantering inklusive deponering. Sammantaget kan således konstateras att deponering av aska från avfallsförbränning som medför en tre gånger högre utlakning av klorid än vad som anges i 34 § NFS 2004:10 kan medges utan ytterligare risk för människors hälsa eller miljön.

Bolaget har efter huvudförhandlingen redovisat vilka förbränningsanläggningar som kan vara aktuella att ta emot förbränningsrester från nämligen;

- Fortum Värme AB, Högdalen,
- Vattenfall Värme AB, Uppsala,
- E.ON Sverige AB, Norrköping samt
- Tekniska Verken AB, Linköping.

Sammanställning av villkorsförslag

Bolagets förslag till villkor, provotidsförfarande m.m. kan - med beaktande av vad som förekommit vid huvudförhandlingen - sammanfattas enligt följande.

Provotidsförfarande

Bolaget föreslår att miljödomstolen skjuter upp avgörandet av slutliga villkor för behandling och utsläpp av lakvatten och vatten från behandlings- och lagringsytor.

Bolaget åtar sig att under prövotiden i samråd med en referensgrupp bestående av tillsynsmyndigheten och Myndighetsnämnden i Vallentuna kommun utreda lakvattnets karaktär, lämpliga metoder för behandling av lakvattnet samt lämplig utsläppspunkt för det behandlade lakvattnet. Bolaget ska kalla referensgruppen till samrådssammanträden minst två gånger per kalenderår. Resultaten av utredningen jämte förslag till slutliga villkor ska ges in till Miljödomstolen inom fem år från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft.

Provisoriska föreskrifter

Under prövotiden och till dess Miljödomstolen bestämmer annat föreslår bolaget att följande provisoriska föreskrifter ska gälla.

P1. Lakvatten från respektive deponicell och deponietapp ska kunna avledas separat till lakvattenmagasinet eller annan lämplig anslutningspunkt i lakvattenbehandlingssystemet.

P2. Halterna av föroreningar i det behandlade lakvattnet får som riktvärden uppgå till högst följande.

Parameter	µg/l (om ej annat anges)	Kg/år
BOD ₇	15 mg/l	1 000
As	8	0,6
Pb	5	0,4
Cd	0,4	0,03
Cu	15	1
Cr	20	1,4
Hg	0,1	0,007
Ni	50	3,5
Zn	80	6
NH ₄ -N	10 mg/l	-
Cl	1 800 mg/l	-

N _{tot}	-	1 000
P _{tot}	-	15

P3. Halterna av föroreningar i det vatten som överleds till lakvattenbehandlings-systemet från behandlings- och mellanlagringsytor för organiskt förorenade massor samt impregnerat trä får som riktvärde uppgå till högst följande:

Totalt extraherbart, organiska ämnen 10 mg/l

Opolära alifatiska ämnen 5 mg/l

Aromatiska ämnen 1 mg/l.

P4. Flytande avfall i form av alkoholer får behandlas i lakvattenbehandlings-anläggningen. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra typer av flytande avfall behandlas i anläggningen.

Bolaget föreslår att tillsynsmyndigheten bemyndigas att föreskriva vilka typer av flytande avfall som utöver vad som anges i den provisoriska föreskriften P4 får behandlas i lakvattenanläggningen.

Slutliga villkor

Bolaget föreslår att, utöver förordningen (2001:512) om deponering av avfall (deponeringsförordningen) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (mottagningskriterierna), följande slutliga villkor föreskrivs.

Allmänt

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska anläggningen och verksamheten - inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen - utformas och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.

Deponering

2. Vid deponier för

- a) icke-farligt avfall får endast deponeras utsorterad deponifraktion från återvinningscentraler, hushåll och företag, grov-, bygg- och industriavfall, aska och andra förbränningsrester, behandlad jord, schakt- och rivningsmassor samt asbest;
- b) farligt avfall får endast deponeras aska och andra förbränningsrester från avfallsförbränning, förorenade massor, restprodukter från jordbehandling, blästersand, tungmetallförorenade material samt förorenat grov- bygg- och industriavfall;
- c) inert avfall får endast deponeras jord- och schaktmassor, aska från biobränsle, grus och sten samt inert grov-, bygg och industriavfall.

Vid ask- och asbestdeponier som omfattas av undantag från deponeringsförordningens krav på geologisk barriär, bottentätning och dränerande materialskikt får endast deponeras asbest. Inom ytor som omfattas av undantag från deponeringsförordningens krav på geologisk barriär (anslutningsytor mellan den nya deponin för farligt avfall och befintliga asbest- och askdeponier) får endast deponeras avfall som uppfyller gällande kriterier för att få deponeras på deponi för icke-farligt avfall (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall).

Avfall som omfattas av deponeringsförbuden i 9 och 10 §§ deponeringsförordningen får deponeras om undantag eller dispens gäller för avfallet.

Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra avfallstyper deponeras under förutsättning att dessa bedöms ha egenskaper som är likvärdiga med de avfallstyper som anges för respektive deponikategori ovan.

3. Senast tre månader innan deponering påbörjas i respektive deletapp ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkon-

struktionens utformning (geologisk barriär, bottentätning, dränering och lakvattenuppsamling), vattenavledande åtgärder samt en deponeringsplan. Bolaget ska också innan respektive deletapp anläggs till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av bottenkonstruktionen med uppgift om bottenkonstruktionens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska vidare innehålla uppgift om när och hur återkommande besiktningar ska genomföras under arbetets gång och när slutbesiktning avses ske, samt uppgift om den oberoende kontrollant som utsetts för att genomföra besiktningarna.

4. Bolaget ska för tillkommande deponier reservera en yta för en eventuell sidobarriär i grundvattnets strömningsriktning. Inom området får inte vidtas åtgärder som förhindrar anläggande av sidobarriären.

5. Senast tre månader innan respektive deletapp avslutas ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa hur sluttäckningen kommer att genomföras, varvid ska anges sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial samt en tidplan för arbetet. Bolaget ska också innan respektive deletapp sluttäcks till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av sluttäckningen med uppgift om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska vidare innehålla uppgift om när och hur återkommande besiktningar ska genomföras under arbetets gång och när slutbesiktning avses ske, samt uppgift om den oberoende kontrollant som utsetts för att genomföra besiktningarna.

6 a. Bolaget ska verka för att omgivande vegetation bibehålls i den utsträckning som krävs för att ge erforderligt insynsskydd. Deponeringsverksamheten ska bedrivas i skydd av vallar så att insyn från omgivningen om möjligt förhindras.

6 b. Deponerat avfall ska täckas på lämpligt sätt så att den öppna sårytan hålls så liten som möjligt.

7. Restprodukter som används för konstruktionsändamål ska

a) innanför sluttäckningens tätskikt uppfylla gällande kriterier för deponering

inom den aktuella deponin (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall) och

b) utanför sluttäckningens tätskikt och för andra konstruktionsändamål inom anläggningen uppfylla (i) såvitt avser skyddet för människors hälsa och markmiljön gällande kriterier för mindre känslig markanvändning (för närvarande Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889) samt (ii) såvitt avser skyddet för vattenrecipienten kriterier som, med undantag för klorid, säkerställer att det vatten som avrinner från sluttäckningen inte ger upphov till föroreningshalter i det närbelägna diket överstigande gällande gränsvärden för att dricksvatten ska betraktas som otjänligt (för närvarande Livsmedelsverkets föreskrifter SLVFS 2001:3 för dricksvatten). För klorid ska kriterierna utformas så att halten i diket inte överstiger 900 mg/l.

Kriterier för användning av restprodukter utanför sluttäckningens tätskikt får också grundas på en av tillsynsmyndigheten godkänd platsspecifik miljöriskbedömning.

Hantering av farligt avfall och kemikalier

8. Högst 15 000 ton farligt avfall (exklusive förorenade massor samt askor och andra förbränningsrester) får mellanlagras samtidigt inom Löt avfallsanläggning.

9. Ytor för mellanlagring och behandling av farligt avfall (inklusive förorenade massor) ska vara täta och beständiga mot det avfall som lagras eller behandlas. Dagvatten från dessa ytor ska samlas upp, kontrolleras och renas om vattnet är förorenat.

10. Hantering av kemikalier och farligt avfall ska ske på ett sådant sätt att risken för förorening av mark och vatten minimeras. Lagring av kemikalier och flytande farligt avfall får endast förekomma på invallad och tät yta försedd med nederbördsskydd. Invallningen ska inrymma det största förvaringskärls volym samt 10 procent av den samlade volymen av övriga förvaringskärl. Lagring får också ske i emballage som är godkända för transport av farligt gods. Lagringen ska vara skyddad mot påkörning. Spill och läckage ska omgående samlas upp och tas

om hand.

11. Samtliga operativa cisterner för flytande avfall ska ha fungerande larm- och nivåmätningssystem så att överspolning, läckage, haveri och dylikt förhindras.

Hantering av förorenade massor

12. Bolaget ska för förorenade massor välja det behandlingsförfarande som är lämpligast med hänsyn till massornas föroreningsinnehåll. Behandlingen ska syfta till att nedbringa föroreningsinnehållet i massorna så att de kan återanvändas inom anläggningen eller på annan plats. Om återanvändning inte är möjligt får massorna deponeras.

13. Högst 15 000 ton oljeslam per år får behandlas, mellanlagras och deponeras inom avfallsanläggningen.

14. Förorenade massor som kan ge upphov till besvärande lukt eller damning ska täckas med syntetduk eller liknande för att så långt möjligt minimera behandlingsverksamhetens omgivningspåverkan.

Biologisk behandling

15. Högst 50 000 ton icke farligt avfall (exklusive förorenade massor) per år får behandlas biologiskt inom anläggningen.

Övrig omgivningspåverkan

16. Skulle för omgivningen besvärande lukt, damning eller nedskräpning förekomma till följd av verksamheten vid Löt ska bolaget vidta effektiva motåtgärder.

17. Buller från verksamheten får vid bostäder belägna inom fastigheter som ägs av annan än bolaget inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå än

- 50 dB(A) vardagar (kl. 07-18)
- 40 dB(A) nattetid (kl. 22-07)
- 45 dB(A) övrig tid.

Den momentana ljudnivån vid bostäder får nattetid (kl. 22-07) inte överstiga 55 dB(A).

Angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Resultaten av närfältsmätningar och beräkningar ska verifieras med frifältsmätningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år.

18. Transportfordon som använts inom områden där farligt avfall behandlas får inte lämna avfallsanläggningen utan föregående rengöring av däck.

19. Frånluft från blandare för stabilisering och solidifiering ska samlas upp och renas i stofffilter.

20. Senast sex månader innan verksamheten vid Löt avslutas ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa förslag till åtgärder för återställning av verksamhetsområdet.

Brandskydd

21. En plan för åtgärder och beredskap mot brand ska upprättas i samråd med den lokala räddningstjänsten och hållas tillgänglig på anläggningen.

Kontroll

22. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet bör tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

23. Innan för verksamheten nya behandlingsmetoder tas i bruk ska bolaget till tillsynsmyndigheten anmäla vilka försiktighetsmått som kommer att vidtas för att reducera den tillkommande behandlingsverksamhetens omgivningspåverkan.

Säkerhet

24. Bolaget ska hos länsstyrelsen ställa säkerhet för kostnader för sluttäckning och efterbehandling av deponiyorna. Säkerhetens storlek ska beräknas för treårsperioder och motsvara följande.

Sluttäckningskostnaden för ianspråktagen men ej sluttäckt deponiyta per den 30 oktober under det första året i treårscykeln och bedömd tillkommande deponiyta under kommande två år.

Den eventuella engångskostnad (utöver sluttäckningskostnaden) som uppkommer i direkt anslutning till att deponin stängs.

Den årliga kostnad som uppkommer för kontroll och lakvattenhantering under trettio år därefter.

Bolaget ska senast den 15 november vart tredje år, med början det år tillståndsdomen tas i anspråk, inkomma till tillsynsmyndigheten med underlag för beräkning av säkerheten för nästkommande treårsperiod.

I fråga om behandling och mellanlagring av farligt avfall ska bolaget för fullgörandet av de skyldigheter som gäller i fråga om avslutnings- och efterbehandlingsåtgärder hos länsstyrelsen ställa säkerhet till ett belopp uppgående till 5 miljoner kr för varje påbörjat antal heltalsmultiplar av 10 000 ton obehandlat farligt avfall som förvaras på anläggningen. Om mängden obehandlat farligt avfall som förvaras på anläggningen under en tid av minst tre månader har understigit den nivå för vilken bolaget har lämnat säkerhet, får bolaget anmäla detta till länsstyrelsen för reducering av säkerheten i motsvarande mån.

Säkerheten ska utgöras av pant eller borgen (t.ex. spärrat konto, bankgaranti, kommunal borgen eller försäkringslösning).

I enlighet med ovan redovisad metod för beräkning av säkerhetsbeloppens storlek ska säkerheten för sluttäckning och efterbehandling uppgå till 61,7 miljoner kr och för mellanlagring av farligt avfall till fem miljoner kr.

Bemyndigande

Bolaget föreslår att tillsynsmyndigheten bemyndigas enligt 22 kap. 25 § 3 st. miljöbalken

att meddela villkor och föreskrifter om försiktighetsmått i följande avseenden.

- a) Vilka avfallstyper som utöver vad som framgår av villkor 2 får deponeras.
- b) Åtgärder till skydd mot omgivningsstörning som föranleds av de redovisningar som bolaget ska ge in enligt villkor 3 och 5.
- c) Kriterier för användning av restprodukter för konstruktionsändamål enligt villkor 7.
- d) Tillfällig mellanlagring av större mängder avfall än villkor 8 medger vid haveri hos avfallslämnare eller liknande.
- e) Metoder för biologisk behandling av förorenade massor.
- f) Åtgärder till skydd mot lukt, darnning och nedskräpning enligt villkor 16.
- g) Åtgärder till skydd mot omgivningsstörning vid flisning av impregnerat trä.
- h) Åtgärder för avslutning och efterbehandling av behandlingsytor i samband med verksamhetens upphörande.
- i) Föreskrifter rörande kontroll av verksamheten.
- j) Storleken på säkerhetsbeloppet för nästkommande treårsperiod i enlighet med beräkningssättet som anges i villkor 24 samt godkännande av den av bolaget ställda säkerheten.

DOMSKÄL

Miljödomstolen har hållit huvudförhandling och syn i målet. Med hänsyn till att bolaget och länsstyrelsen haft olika uppfattning i frågan om säkerhetsbeloppen ska inkludera mervärdeskatt eller ej, har yttrande från Ekonomistyrningsverket infordrats.

Tillåtlighet och tillstånd

Avfallsanläggningen har tidigare prövats av Koncessionsnämnden för miljöskydd enligt miljöskyddslagen och befunnits tillåtlig. Tillstånd till utökning och ändringar i verksamheten har därefter meddelats av miljödomstolen. Området är planlagt för avfallshantering och det framstår inte som rimligt att omlokalisera verksamheten och ta i anspråk orörda områden för den nu ansökta verksamheten. Miljödomstolen bedömer att verksamheten går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Miljödomstolen finner att med de försiktighetsmått m.m. som bolaget åtagit sig och med de villkor som därutöver gäller enligt denna dom så möter det inte hinder enligt miljöbalkens mål enligt 1 kap. miljöbalken och de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och övriga bestämmelser att meddela tillstånd till den sökta verksamheten.

De av bolaget i villkorsförslag angivna högsta mängderna av farligt avfall som samtidigt får mellanlagras på anläggningen liksom högsta mängden icke farligt avfall som får behandlas biologiskt och högsta mängden oljeslam som får behandlas biologiskt, mellanlagras och deponeras inom anläggningen, ska enligt miljödomstolens uppfattning anges i själva tillståndet.

Miljödomstolen godtar i övrigt bolagets förslag till utformning av tillståndet. I kombination med föreslagna villkor om vilka avfallsslag som får deponeras i respektive deponiklass erhålls i detta fall en tillräcklig precisering. De av bolaget åberopade domarna från Miljööverdomstolen ger stöd för denna ståndpunkt.

Miljödomstolen bedömer med hänsyn till de åtaganden som bolaget gjort beträffande deponering av enbart avfall som kan klassas som icke farligt avfall i de så kallade kilarna att undantag, enligt 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall, från förordningens krav kan medges på sätt som bolaget yrkat.

Den av bolaget ansökta dispensen för deponering av aska från avfallsförbränning avser enbart utlakning av klorid. För att kunna bedöma om förhöjda gränsvärden medför ytterligare risk för människors hälsa eller miljön är det viktigt att veta

varifrån förbränningsresterna kommer. Då bolaget nu angett vilka förbränningsanläggningar som kan vara aktuella att ta emot aska från bedömer miljödomstolen att dispens kan medges. Dock bör vissa frågor beträffande utlakning av klorid utredas ytterligare under en provotid, se nedan. Om det blir aktuellt att ta emot förbränningsrester från andra anläggningar än de som anges i tillståndet får dispens sökas för dessa.

Tillståndet omfattar nya behandlingsmetoder som beskrivs i ansökan. Om andra metoder ska användas får bolaget i samråd med länsstyrelsen överväga om det för sådana krävs en ansökan om tillstånd hos miljödomstol eller om det är tillräckligt med en anmälan hos länsstyrelsen.

Hantering, behandling, lagring m.m. av kemikalier och avfall

Bolagets yrkande avseende villkor för hantering av farligt avfall och kemikalier bör godtas med de justeringar som framgår av domslutet och som motiveras av länsstyrelsens yrkanden.

Länsstyrelsens förslag till villkor nr 14 bör ej bifallas av skäl som anförts av bolaget. Någon särskild föreskrift om att avfall inte får förbrännas inom anläggningen behövs inte med hänsyn till att sådan förbränning kräver tillstånd.

Deponering

Bolaget och Naturvårdsverket har olika uppfattningar om vilka kriterier som ska gälla för material som används ovan tätskiktet vid sluttäckning av deponierna. Bolaget anser att kriterier för mindre känslig markanvändning kan användas för att skydda människors hälsa och mark medan dricksvattenkriterier kan användas för skydd av vattenmiljön. Naturvårdsverket hävdar däremot att MKM-kriterierna inte är lämpliga för att välja material ovan tätskiktet i en avslutad deponi och hänvisar till en planerad handbok (numera utgiven och benämnd "Handbok 2010:1; Återvinning av avfall i anläggningsarbeten") i vilken kriterier har tagits fram för val av nämnda material. Dessa kriterier tar bland annat hänsyn till att det i ett långsiktigt perspektiv kan vara svårt att avhålla människor att vistas på platsen.

Såsom Naturvårdsverket framhållit är MKM- kriterierna inte avsedda att tillämpas vid val av material för sluttäckning av deponier. De av bolaget åberopade domarna från Miljööverdomstolen får efter publicering av handboken anses ha minskat i betydelse eftersom MKM- kriterierna använts i brist på andra värden (se Miljööverdomstolens dom 2008-02-25 i mål 1813-07). Miljödomstolen anser därför att de av Naturvårdsverket framtagna kriterierna i handboken bör utgöra grund för val av material. Även om människor i ett långsiktigt perspektiv tillåts vistas på den sluttäckta deponin kan restriktioner som syftar till att skydda tätskiktet införas för markanvändningen i övrigt. Såsom miljödomstolen uppfattar det ger handboken utrymme för avvägningar i det enskilda fallet, varvid hänsyn kan tas till lokala förhållanden och långsiktiga mål för framtida markanvändning. Det är därför lämpligt att överlåta till tillsynsmyndigheten att ange de närmare villkoren för val av material i sluttäckningen ovan tätskiktet.

Miljödomstolen bedömer i likhet med bolaget och remissmyndigheterna att det inte krävs undantag från deponeringsförordningens krav på geologisk barriär för den planerade s.k. IFA-deponins anslutning mot bergvägg.

Av skäl som bolaget angett bör den tidpunkt då bolaget ska redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkonstruktionens utformning, vattenavledande åtgärder samt en deponeringsplan m.m. bestämmas till tre månader innan deponering påbörjas. Det torde ligga i bolagets eget intresse att driva denna fråga utan onödigt dröjsmål.

Tidpunkten för redovisning av sluttäckning m.m. bör i enlighet med länsstyrelsens förslag fastställas till sex månader innan respektive deletapp avslutas. Detta ger tillsynsmyndigheten skäligt rådrum att ta ställning till föreslagna kriterier för materialval m.m.

Miljödomstolen delar länsstyrelsens uppfattning att den provisoriska föreskriften P 4 ska avse flytande avfall i form av etanol och inte enbart alkoholer.

Enligt miljödomstolens bedömning behöver något särskilt villkor avseende deponigas inte stadgas, då det av 25 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall framgår att deponigas ska samlas in. I 41 § NFS 2004:10 stadgas att insamlad deponigas ska behandlas och nyttiggöras. Om insamlad gas inte kan användas för energiutvinning finns ytterligare föreskrifter om hur hantering ska ske.

Utsläpp till vatten

Miljödomstolen delar bolagets uppfattning att det saknas underlag för att nu fastställa slutliga villkor för utsläpp till vatten. Den skälighetsavvägning som krävs för att avgöra vilka ytterligare reningsåtgärder som ska installeras på delavlopp från olika utsläppskällor och på det samlade lakvattnet bör göras efter en provotid under vilken erfarenhet kan vinnas om delavloppens och det samlade avloppsvattnets sammansättning och egenskaper. Inte minst viktigt är att avloppsvattnets innehåll av svårnedbrytbara, toxiska och potentiellt bioackumulerbara ämnen får påverka val av reningsmetod. Delavlopp som kan innehålla organiska föreningar med nämnda egenskaper bör därför karakteriseras även med biologiska tester.

Bolaget bör vidare under provotiden närmare utreda riskerna för negativa effekter på reningsanläggningens funktion vid höga kloridhalter och därvid särskilt beakta de synpunkter som framförts av Myndighetsnämnden för teknik och miljö i Vallentuna kommun. Bolaget bör under provotiden även utreda möjligheterna att minska kloridutlösningen genom behandling av avfallet eller genom att särskilda försiktighetsmått vidtas vid deponering av askorna.

Provotiden bör av skäl som bolaget anfört sättas till fem år. Mot bakgrund av miljöbalkens bestämmelser om att en uppskjuten fråga ska avgöras så snart som möjligt och eftersom det saknas en detaljerad tidplan för utökningen av verksamheten bör dock en lägesrapport inges till tillsynsmyndigheten efter tre år. Såväl bolaget som tillsynsmyndigheten bör då äga rätt att begära prövning av den uppskjutna frågan om då befintligt underlag bedöms tillräckligt för att en skälighetsavvägning beträffande åtgärder och utsläppsvillkor ska kunna göras.

Under provotiden bör gälla de provisoriska föreskrifter som bolaget föreslagit. Dock bör föreskriften för utsläpp av klorider anges till högst 900 mg per liter och föreskrifter för TOC och SÅ läggas till. Miljödomstolen bedömer att riktvärden kan användas under provotiden, men att i de slutliga villkor som kan följa efter provotidens slut bör anges begränsningsvärden för olika parametrar.

Länsstyrelsens villkorsförslag 3 och 4 beträffande utsläpp av närsalter med drän- och dagvatten, respektive förbud mot bräddning av lak- och processvatten bör utredas närmare under provotiden.

Utsläpp till luft

Bolaget får anses ha visat att kostnaderna för åtgärder för uppsamling och rening av VOC från behandling av förorenade massor och oljeslam överstiger vad som enligt praxis får anses vara rimligt med hänsyn till nyttan av åtgärderna.

Buller

Genom Koncessionsnämndens beslut gäller redan idag det villkor som yrkas av länsstyrelsen. Med hänsyn härtill och med beaktande av länsstyrelsens invändningar och den praxis som finns bör inte undantag medges för bostäder som ägs av bolaget. Enligt bolagets redovisning kan villkoret innehållas, dock med liten marginal. Den osäkerhet som uppges föreligga beträffande efterlevnaden av villkoret bör leda till att åtgärder vidtas för att säkerställa att villkoret innehålls. Om det är möjligt bör verifiering ske av resultaten av närfältsmätningar och beräkningar. Miljödomstolen anser dock att det kan föreligga svårigheter att verifiera värdena, varför någon bestämmelse om detta inte ska tas in i villkor.

Säkerhet

Av 16 kap. 3 § sista stycket miljöbalken framgår att det är tillståndsmyndigheten som ska pröva säkerheten. Det ankommer därmed på miljödomstolen att göra detta. Länsstyrelsen ska förvara säkerheten. Miljödomstolen anser dock att länsstyrelsen kan besluta om säkerhetsbeloppens storlek för kommande treårsperioder samt även besluta om reducering av säkerheten i det fall mängden obehandlat farligt avfall

som förvaras på anläggningen under en tid av minst tre månader har understigit den nivå för vilken bolaget har lämnat säkerhet.

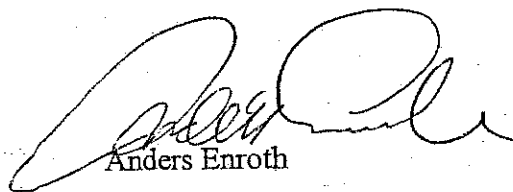
Ekonomistyrningsverket har redogjort för olika situationer då en myndighet kan få avdrag för mervärdeskatt och när så inte är fallet. Ett exempel är när en tillsynsmyndighet ålägger ett existerande företag att vidta efterbehandlingsåtgärder och företaget mötsätter sig detta och tillsynsmyndigheten då går in och upphandlar en saneringstjänst och betalningen för tjänsten tas ur panten, anses tillsynsmyndigheten ha gjort ett inköp för företagets räkning och är då inte berättigad till avdrag för mervärdeskatt. Då en sådan situation inte kan uteslutas inträffa, måste säkerhetsbeloppen enligt miljödomstolens bedömning även inkludera mervärdeskatt. Det av bolaget föreslagna säkerhetsbeloppen, som i sig godtas, ska därmed ökas med 25 procentenheter.

Verkställighetsförordnande

Då efterfrågan är stor på behandlings- och deponeringskapacitet för farligt avfall i regionen önskar bolaget att snarast möjligt kunna ta tillståndet i anspråk. Någon invändning mot att verkställighetsförordnande meddelas har inte framförts. Miljödomstolen anser därför att ett sådant förordnande kan meddelas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen, ska ha inkommit till Nacka tingsrätt, miljödomstolen, senast den 24 mars 2010. Prövningstillstånd krävs.

Anders Enroth

Staffan Lagergren

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Enroth, ordförande, och miljørådet Staffan Lagergren samt de sakkunniga ledamöterna Torsten Börjemalm och Hans Wickberg. Enhälligt.

Fröberg & Lundholm Advokatbyrå

ADVOKATBYRÅN FÖR MARK- OCH MILJÖRÄTT
NACKA TINGSRÄTT

Ink 2008-06-27

Akt..... 3 M 3092-08

Aktbil.....

Nacka tingsrätt
Miljödomstolen
Box 1104
131 26 Nacka Strand

Stockholm 2008-06-27

MH

Söderhalls Renhållningsverk AB, SÖRAB, ang. ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad verksamhet vid Löt avfallsanläggning i Vallentuna kommun

Härmed inges ansökan i rubricerat ärende i ett original och 14 kopior.

Handlingar som utvisar Mikael Hägglöfs behörighet att företräda Söderhalls Renhållningsverk AB, SÖRAB, bifogas.

Med vänlig hälsning

Sofia Jettman
Kontorsansvarig

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SÖKANDE	Akt...../..... Aktbil.....	3
YRKANDEN		3
FÖRSLAG TILL VILLKOR		5
TIDIGARE PRÖVNING		10
UTVECKLING AV ANSÖKAN		19
1 Orientering		19
1.1 Allmänt om bolaget		19
1.2 Om ansökan		19
1.3 Omgivningsbeskrivning m m		20
2 Verksamhet		21
2.1 Allmänt		21
2.2 Sortering, behandling och lagring av icke-farligt avfall		22
2.2.1 Befintlig verksamhet		22
2.2.2 Planerade förändringar		23
2.3 Behandling av farligt avfall		23
2.3.1 Befintlig verksamhet		23
2.3.2 Planerade förändringar		24
2.4 Mellanlagring av farligt avfall		24
2.4.1 Befintlig verksamhet		24
2.4.2 Planerade förändringar		24
2.5 Mottagning, lagring och behandling av förorenade massor och slam		25
2.5.1 Befintlig verksamhet		25
2.5.2 Planerade förändringar		25
2.6 Mottagning, lagring och behandling av askor och slagg		26
2.6.1 Befintlig verksamhet		26
2.6.2 Planerade förändringar		26
2.7 Deponering		27
2.7.1 Befintlig verksamhet		27
2.7.2 Planerade förändringar		28
2.8 Övrigt		29
3 Miljöpåverkan/villkorsdiskussion		30
3.1 Deponering		30
3.2 Utsläpp till luft (inklusive lukt och damning)		30
3.3 Utsläpp till vatten		32
3.4 Buller		34
3.5 Särskilt om deponeringsförordningen		34
3.6 Särskilda frågor med anledning av 22 kap 25 a § miljöbalken		35
3.7 Övrigt		36

4	Tillåtlighetsfrågor	36
4.1	Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken (de allmänna hänsynsreglerna).....	36
4.1.1	Kunskapskravet	36
4.1.2	Försiktighetsprincipen, principen om bästa möjliga teknik.....	36
4.1.3	Produktvalsprincipen	37
4.1.4	Hushållnings- och kretsloppsprincipen.....	37
4.1.5	Platsval.....	37
4.1.6	Skälighetsregeln.....	38
4.2	Tillåtlighet enligt 15 och 16 kap. miljöbalken	38
4.2.1	Tidsbegränsning av tillståndet	38
4.2.2	Säkerhet för återställningsåtgärder	38
4.2.3	Miljökvalitetsnormer	39
4.3	Sammanfattning.....	39
5	Kontroll.....	39
6	Samråd	40
7	Övrigt.....	40
	BILAGOR	41

Till

Nacka tingsrätt
Miljödomstolen

NACKA TINGSRÄTT

Ink 2008 -06- 27

Akt.....*M 3092-08*
Aktbil.....*/*

SÖKANDE

Söderhalls Renhållningsverk AB, SÖRAB, org.nr. 556197-4022, Box 63, 186 21 Vallentuna

Ombud: advokaten Mikael Hägglöf, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Strandvägen 7 B, 114 56 Stockholm, tel 08-662 79 40, fax 08-662 79 41, e-post mikael.hagglof@froberg-lundholm.se

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utvidgad verksamhet vid Löt avfallsanläggning, Vallentuna kommun, Stockholms län

YRKANDEN

1. Söderhalls Renhållningsverk AB, SÖRAB (bolaget) ansöker om tillstånd enligt 9 kap 6 § miljöbalken att vid Löt avfallsanläggning inom fastigheterna Löt 1:7 och 2:1 i Vallentuna kommun årligen ta emot, behandla och mellanlagra
 - högst 45 000 ton farligt avfall och
 - högst 370 000 ton övrigt avfall,

varav årligen får deponeras

- högst 200 000 ton inom deponi för icke-farligt avfall,
- högst 80 000 ton inom deponi för inert avfall och
- högst 30 000 ton inom deponi för farligt avfall.

Ovanstående omfattar inte förorenade massor, askor och andra förbränningsrester.

2. Bolaget ansöker vidare om tillstånd till att utöver vad som anges i yrkande 1 ovan årligen ta emot, behandla, mellanlagra och deponera
 - högst 165 000 ton förorenade massor (inklusive oljeslam) och
 - högst 50 000 ton askor och andra förbränningsrester.
3. Bolaget begär undantag enligt 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall från förordningens krav i följande avseenden
 - a. den nya askdeponin undantas från kravet på geologisk barriär under anslutningen till befintlig askdeponi,
 - b. den nya asbestdeponin undantas från kravet på geologisk barriär under anslutningen till befintlig asbestdeponi,
 - c. den befintliga asbestdeponin undantas från kravet på geologisk barriär, bottentätning och dränerande materialskikt
4. Bolaget yrkar slutligen
 - a. att tiden för igångsättande av verksamheten bestäms till sju år från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,
 - b. att Miljödomstolen förordnar att blivande tillstånd får tas i anspråk även domen inte har vunnit laga kraft,
 - c. att prövotidsförordnanden, provisoriska föreskrifter och villkor meddelas i enlighet med de förslag som redovisas nedan, samt
 - d. att den till ansökan fogade miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) godkänns.

FÖRSLAG TILL VILLKOR

Bolagets förslag till villkor, provotidsförfarande m m kan sammanfattas enligt följande.

Provotidsförfarande

Bolaget föreslår att Miljödomstolen skjuter upp avgörandet av slutliga villkor för behandling och utsläpp av lakvatten och vatten från behandlings- och lagringsytor.

Bolaget åtar sig att under provotiden i samråd med tillsynsmyndigheten utreda lakvattnets karaktär samt lämpliga metoder för behandling av lakvattnet. Resultaten av utredningen jämte förslag till slutliga villkor ska ges in till Miljödomstolen inom fem år från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft.

Provisorisk föreskrift

Under provotiden och till dess Miljödomstolen bestämmer annat föreslår bolaget att följande provisoriska föreskrifter ska gälla.

- P1. Lakvatten från respektive deponicell och deponietapp ska kunna avledas separat till lakvattenmagasinet eller annan lämplig anslutningspunkt i lakvattenbehandlingssystemet.
- P2. Halterna av föroreningar i det behandlade lakvattnet får som riktvärden* uppgå till högst följande.

Parameter	µg/l (om ej annat anges)	Kg/år
BOD ₇	15 mg/l	1 000
As	8	0,6
Pb	5	0,4
Cd	0,4	0,03
Cu	15	1
Cr	20	1,4
Hg	0,1	0,007
Ni	50	3,5
Zn	80	6
NH ₄ -N	10 mg/l	-
Cl	1 800 mg/l	-
N _{tot}	-	1 000
P _{tot}	-	15

* Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, medför skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan innehållas.

Slutliga villkor

Bolaget föreslår att, utöver förordningen (2001:512) om deponering av avfall (*deponeringsförordningen*) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (*mottagningskriterierna*), följande slutliga villkor föreskrivs.

Allmänt

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska anläggningen och verksamheten – inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen – utformas och bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.

Deponering

2. Vid deponier för

- a) *icke-farligt avfall* får endast deponeras utsorterad deponifraktion från återvinningscentraler, hushåll och företag, grov-, bygg- och industriavfall, aska och andra förbränningsrester, behandlad jord, schakt- och rivningsmassor samt asbest;
- b) *farligt avfall* får endast deponeras aska och andra förbränningsrester från avfallsförbränning, förorenade massor, restprodukter från jordbehandling, blästersand, tungmetallförorenade material samt förorenat grov- bygg- och industriavfall;
- c) *inert avfall* får endast deponeras jord- och schaktmassor, aska från biobränsle, grus och sten samt inert grov-, bygg och industriavfall.

Avfall som omfattas av deponeringsförbuden i 9 och 10 §§ deponeringsförordningen får deponeras om undantag eller dispens gäller för avfallet.

Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra avfallstyper deponeras under förutsättning att dessa bedöms ha egenskaper som är likvärdiga med de avfallstyper som anges för respektive deponikategori ovan.

3. Senast tre månader innan deponering påbörjas i ny cell eller ny deponietapp anläggs ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkonstruktionens utformning (geologisk barriär, bottentätning, dränering och lakvattenuppsamling), vattenavledande åtgärder samt en deponeringsplan.
4. Senast tre månader innan respektive cell eller deponietapp sluttäcks ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa hur sluttäckningen kommer att genomföras. Redovisningen

ska innehålla uppgifter om sluttäckningens utformning och material samt en tidplan för arbetet.

5. Bolaget ska verka för att omgivande vegetation bibehålls i den utsträckning som krävs för att ge erforderligt insynsskydd. All deponeringsverksamhet skall bedrivas i skydd av vallar så att insyn från omgivningen om möjligt förhindras.

6. Restprodukter som används för konstruktionsändamål ska

- a) *innanför* sluttäckningens tätskikt uppfylla gällande kriterier för deponering inom den aktuella deponin (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall) och

- b) *utanför* sluttäckningens tätskikt och för andra konstruktionsändamål inom anläggningen uppfylla, såvitt avser jordmassor, gällande kriterier för mindre känslig markanvändning (för närvarande Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889) och, såvitt avser andra avfallsmassor, gällande kriterier för inert avfall (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10).

Kriterier för användning av restprodukter utanför sluttäckningens tätskikt får också grundas på en av tillsynsmyndigheten godkänd platsspecifik miljöriskbedömning.

Hantering av farligt avfall

7. Högst 15 000 ton farligt avfall (exklusive förorenade massor samt askor och andra förbränningsrester) får mellanlagras samtidigt inom Löt avfallsanläggning.
8. Ytor för mellanlagring och behandling av farligt avfall (inklusive förorenade massor) ska vara täta och beständiga mot det avfall som lagras eller behandlas. Dagvatten från dessa ytor ska samlas upp, kontrolleras och renas om vattnet är förorenat.

Hantering av förorenade massor

9. Bolaget ska för förorenade massor välja det behandlingsförfarande som är lämpligast med hänsyn till massornas föroreningsinnehåll. Behandlingen ska syfta till att nedbringa föroreningsinnehållet i massorna så att de kan återanvändas inom anläggningen eller på annan plats. Om återanvändning inte är möjligt får massorna deponeras.
10. Högst 15 000 ton oljeslam per år får behandlas, mellanlagras och deponeras inom avfallsanläggningen.

11. Förorenade massor som kan ge upphov till besvärande lukt eller damning ska täckas med syntetduk eller liknande för att så långt möjligt minimera behandlingsverksamhetens omgivningspåverkan.

Biologisk behandling

12. Högst 50 000 avfall (exklusive förorenade massor) per år får behandlas biologiskt inom anläggningen.

Övrig omgivningspåverkan

13. Skulle för omgivningen besvärande lukt, damning eller nedskräpning förekomma till följd av verksamheten vid Löt ska bolaget vidta effektiva motåtgärder.

14. Buller från den verksamheten får som riktvärde* inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än

- 50 dB(A) vardagar (kl. 07-18)
- 40 dB(A) nattetid (kl. 22-07)
- 45 dB(A) övrig tid.

Den momentana ljudnivån vid bostäder får nattetid (kl. 22-07) som riktvärde* inte överstiga 55 dB(A).

Brandskydd

15. En plan för åtgärder och beredskap mot brand ska upprättas i samråd med den lokala räddningstjänsten och hållas tillgänglig på anläggningen.

Kontroll

16. För verksamheten skall finnas ett kontrollprogram, som möjliggör bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet skall anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet bör tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

Säkerhet

17. Bolaget ska hos länsstyrelsen ställa säkerhet för kostnader för sluttäckning och efterbehandling av deponiytorna. Säkerhetens storlek ska beräknas för treårsperioder och motsvara följande.

* Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, medför skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan innehållas.

- Sluttäckningskostnaden för ianspråktagen men ej sluttäckt deponiyta per den 30 oktober under det första året i treårscykeln och bedömd tillkommande deponiyta under kommande två år.
- Den eventuella engångskostnad (utöver sluttäckningskostnaden) som uppkommer i direkt anslutning till att deponin stängs.
- Den årliga kostnad som uppkommer för kontroll och lakvattenhantering under trettio år därefter.

Bolaget ska senast den 15 november vart tredje år, med början det år tillståndsdomen tas i anspråk, inkomma till tillsynsmyndigheten med underlag för beräkning av säkerheten för nästkommande treårsperiod.

Bemyndigande

Bolaget föreslår att tillsynsmyndigheten bemyndigas enligt 22 kap. 25 § 3 st. miljöbalken att meddela villkor och föreskrifter om försiktighetsmått i följande avseenden.

- a) Avfallstyper som utöver vad som framgår av villkor 2 får deponeras.
- b) Åtgärder till skydd mot omgivningsstörning som föranleds av de redovisningar som bolaget ska ge in enligt villkor 3 och 4.
- c) Kriterier för användning av restprodukter för konstruktionsändamål enligt villkor 6.
- d) Tillfällig mellanlagring av större mängder avfall än villkor 7 medger vid haveri hos avfallslämnare eller liknande.
- e) Metoder för biologisk behandling av förorenade massor.
- f) Åtgärder till skydd mot lukt, damning och nedskräpning enligt villkor 13.
- g) Sortering och lagring av hushållsavfall.
- h) Åtgärder till skydd mot omgivningsstörning vid flisning av impregnerat trä och hantering och förvaring av elektronikavfall.
- i) Åtgärder för avslutning och efterbehandling av behandlingsytor i samband med verksamhetens upphörande.
- j) Föreskrifter rörande kontroll av verksamheten.
- k) Storleken på säkerhetsbeloppet för nästkommande treårsperiod i enlighet med beräkningssättet som anges i villkor 17 samt godkännande av den av bolaget ställda säkerheten.

TIDIGARE PRÖVNING

Verksamheten vid Löt har varit föremål för tillståndsprövning enligt miljölagstiftningen vid ett flertal tillfällen.

Dåvarande Koncessionsnämnden för miljöskydd lämnade genom beslut 1992-10-27, KN 155/92, bolaget tillstånd enligt den då gällande miljöskyddslagen att uppföra och driva Löts avfallsanläggning för mottagande, sortering och behandling av högst 250 000 ton avfall per år av mängder och typer enligt nedan.

Gällande tillstånd omfattar följande verksamheter:

1. Återvinningscentral för hushåll och småföretag där sorterat material samt mindre mängder miljöfarligt avfall får lämnas.
2. Separering och återvinning av grus och skrot ur avfallsförbränningsrester.
3. Separering och biologisk anaerob behandling av sorterat hushållsavfall (våtfraktion) i rötceller för utvinning av biogas och rötrest (alternativt sker behandling genom aerob kompostering).
4. Kompostering och siktning av rötresterna för tillverkning av kompost.
5. Sortering och biologisk anaerob behandling av grovavfall från hushåll, nedbrytbart industriavfall, avvattnat rötslam samt annat slam som lämpligen kan behandlas på likartat sätt i nedbrytningsceller för utvinning av biogas.
6. Sortering och deponering av icke användbara inerta avfall.
7. Deponering av siktrester från slaggåtervinningen i speciella slaggceller.
8. Behandling av flygaskor, skadliga avfall o.d. i specialceller med höga täthetskrav.
9. Deponering av asbest i speciella asbestceller.
10. Tillverkning av täckmassor, väg- och vallmaterial etc. och av avvattnat slam, slaggrus o. dyl. för i första hand lokala behov.
11. Övriga med behandlingen och uppläggnings förknippade verksamheter som lämpligen sker på Söderhall.

Gällande tillstånd omfattar följande mängder och typer av avfall:

Avfallsslag	Ton/år Delpost	Ton/år Summa
Hushållsavfall		
Hushållsavfall (våt fraktion)	20 000	
Latrin	2 000	
Hushållsavfall inklusive grovsopor	28 000	50 000
Industriavfall		
Avfall från industri, rivningar o.dyl	140 000	140 000
Reningsavfall		
Avvattnat rötslam ts=20 % (endast reservdeponi)	10 000	
Avvattnat rötslam ts =20 % (kontinuerlig tillförsel)	10 000	
Askor och slagg från avfallsförbränning	25 000	
Övriga fastbränsleaskor	5 000	50 000
Specialavfall		
Oljeskadad jord	1 000	
Bensinstationsslam	5 000	
Oljesot	100	
Asbest	4 000	10 100
Summa avfall exklusive täckmassor o.dyl.		250 100

För tillståndet föreskrevs följande villkor:

- Om inte något annat framgår av detta beslut, skall verksamheten – inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar och andra störningar för omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i ärendet.
- Buller från verksamheten skall begränsas så att det utomhus vid bostäder inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå än

50 dB(A) dagtid (kl 07.00-18.00)

40 dB(A) nattetid (kl 22.00-07.00)

45 dB(A) övrig tid

Momentana ljud nattetid, kl 22.00-07.00, får uppgå till 55 dB(A)

Ovan angivna värden skall sänkas med 5 dB(A)-enheter om bullret innehåller impuls-ljud eller hörbara tonkomponenter.
- Avfall får tillföras anläggningen först efter det att bolaget byggt ut ett insamlingssystem för lakvatten och övriga anordningar för dess omhändertagande.

4. För uppsamling av lakvatten skall finnas lakvattenmagasin rymmande ca 15 000 m³. Lakvatten från cellerna skall kunna avledas separat till lakvattenmagasinet eller annan lämplig anslutningspunkt i lakvattenbehandlingssystemet.
5. Slutligt omhändertagande av miljöfarligt avfall får inte ske.
6. Förbränning av avfall får inte ske.
7. Rökgasreningsprodukter från avfallsförbränning med s k våt metod skall täckas så att produkterna inte utsätts för oxidation. Rökgasreningsprodukter från avfallsförbränning med s k torr metod skall behandlas med cement eller annan likvärdig metod.
8. Alla upplagsceller skall kontinuerligt underlagras med ett tätningsskikt av beständigt naturmaterial så att genomrinnande vatten hindras från att röra sig fortare än 1×10^{-9} m/s. Tätningsskiktet skall ha en tjocklek av minst 0,5 m. Om tätare material kommer till användning får tätskiktets tjocklek anpassas därtill. Tillsynsmyndigheten äger rätt att medge undantag från skyldigheten att anlägga tätskikt i celler som används för inert avfall, d v s avfall som består av material genom vilket vatten kan passera utan att påverkas av materialet.
9. Opåverkat ytvatten skall avledas så att det inte når behandlings- eller deponeringsområdena. Utloppsdiket till Gälnan skall fortlöpande underhållas till förebyggande av sådana hinder för framkomligheten i utloppsdiket som kan medföra indämning i lakvattenmagasinet. Bolaget skall också undanröja isdämmen som kan förorsaka att rent ytvatten bräddas in i lakvattenmagasinet.
10. Deponerade massor skall kontinuerligt täckas.
11. Bolaget skall upprätta planer för delar av sin verksamhet. Planerna skall uppdateras och revideras allt eftersom behov föreligger. Planerna, såväl nya som reviderade, skall redovisas för tillsynsmyndigheten i god tid innan de skall verkställas.

Planerna skall omfatta följande:

- Förundersökning med detaljbestämning av jordarts- och grundvattenförhållandena inom området och recipienten.
- Deponeringsplan med beskrivning av områdets indelning i delområden och celler samt skyddsvall mot sydost.
- Dräneringar och övriga anordningar för avledning av opåverkat ytvatten, tätningar och andra åtgärder till skydd för grundvattnet, dräneringar och ledningar för lakvatten.
- Ledningssystem för deponigas med anordningar för omhändertagande av kondensvatten.
- Inhägnad kring anläggningen.
- Insynsskydd och ytterområdenas vegetation.

- Avslutningsåtgärder innefattande slutlig täckning och vegetering.

Koncessionsnämnden överlät åt tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor beträffande:

1. Tillfälligt omhändertagande av miljöfarligt avfall.
2. Val av metod för att minimera oxidation av rökgasreningsprodukter från s k våt metod innan täckning sker.
3. Återvinning av grus och skrot från avfallsförbränning.
4. Omhändertagande av avfall med speciella egenskaper såsom
 - bensinstationsslam
 - asbest
 - elektronikavfall
 - slam från eget reningsverk
 (Lydelse enligt dom 2001-06-29, mål M 98-99 och M 86-99.)
5. Sorteringen och den biologiska behandlingen av hushållsavfallet.
6. Åtgärder mot spridning av stoft från avfallshanteringen och damm från upplagsytor och trafikerade ytor.
7. Åtgärder som skall vidtas enligt de planer som omnämns i villkor 11 såvida inte åtgärden kräver nytt tillstånd enligt miljöskyddslagen.

I fråga om utsläpp av lakvatten och utvinning av deponigas föreskrev Koncessionsnämnden ett prövotidsförfarande som förlängdes genom beslut 1998-11-11, KN 152/98. Stockholms tingsrätt, Miljödomstolen, föreskrev genom dom 2001-06-29, mål M 98-99 och M 86-99, följande slutliga villkor i fråga om utsläpp av lakvatten och utvinning av deponigas.

1. Halterna av föroreningar i det behandlade lakvattnet får som riktvärden och årsmedelvärden uppgå till högst följande.

Susp	60 mg/l
BOD ₇	15 mg/l
TOC	120 mg/l
Kond	120 mS/cm
Fe	1,5 mg/l
Mn	1,5 mg/l
As	8 µg/l
Pb	5 µg/l
Cd	0,4 µg/l
Cu	15 µg/l
Cr	20 µg/l
Hg	0,1 µg/l
Ni	50 µg/l
Zn	80 µg/l

NH ₄ -N	10 mg/l
N _{tot}	15 mg/l
P _{tot}	0,2 mg/l
Cl	150 mg/l

2. Utsläppet av föroreningar med det behandlade lakvattnet får som riktvärden och årsmedelvärden uppgå till högst följande.

Ämne	Mängd kg/år
Susp	4 000
BOD ₇	1 000
TOC	8 000
Fe	100
Mn	100
As	0,6
Pb	0,4
Cd	0,03
Cu	1
Cr	1,4
Hg	0,007
Ni	3,5
Zn	6
NH ₄ -N	700
N _{tot}	1 000
P _{tot}	15
Cl	10 000

3. Deponigas från anläggningen skall utvinnas optimalt så länge tillsynsmyndigheten bestämmer. Om gasen inte kan utnyttjas för värmeproduktion skall den facklas på platsen enligt tillsynsmyndighetens bestämmande.

Genom domen 2001-06-29 lämnades bolaget också tillstånd enligt miljöskyddslagen till utökad verksamhet vid Löt. Tillståndet omfattar följande avfallsslag, mängder, hantering och behandling

- dels mottagning av 100 000 ton förorenad jord och blästersand per år i den planerade behandlingsanläggningen,
- dels behandling av mottagna massor i behandlingsanläggningen genom jordtvätt, termisk avdrivning och kompostering, varav dock högst 40 000 ton genom kompostering,
- dels mellanlagring av mottagna massor, varav högst 50 000 ton på anläggningens behandlingsplatta och högst 50 000 ton klass 1-jord inom den befintliga avfallsanläggningen,
- dels deponering av mottagna klass 1-massor samt mottagna och behandlade klass 2 och 3-massor som efterbehandling innehåller värden för klass 1-massor på det befintliga deponiområdet.

För den utökade verksamheten föreskrevs utöver villkor 1-3 ovan följande villkor.

4. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor skall verksamheten – inklusive åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar och andra störningar för omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ansökningshandlingarna angett eller åtagit sig.
5. Inkommande material skall vägas och kontrolleras. Analysprotokoll skall normalt finnas och uppvisas senast vid infartskontroll. I det fall analysprotokoll saknas, skall materialet mellanlagras som klass 3-jord i avbidan på analys, dock längst under en tid av tre månader.
6. Behandlingsförfarande skall väljas med beaktande av vad som är lämpligt med hänsyn till mottagna massors föroreningsinnehåll.
7. Behandlingen skall syfta till att föroreningsinnehållet i mottagna massor nedbringas så att massorna innehåller värden för klass 1-massor. Uppnås inte detta resultat skall antingen ytterligare behandling ske eller massorna bortforslas för omhändertagande i anläggning som har tillstånd att omhänderta sådana kontaminerade massor.
8. Färdigbehandlade massor som uppfyller kravet enligt punkt 7 får användas inom Löts avfallsanläggning för cellindelning och andra byggnadsändamål, dock inte till sluttäckning.
9. Utsläppet till luft från den termiska avdrivningen får som gränsvärde uppgå till högst de gränsvärden som föreskrivs i 21 och 22 §§ förordningen (1997:692) om förbränning av farligt avfall.
10. Bolaget skall vidta effektiva åtgärder i syfte att minimera risken för luktstörningar i omgivningen i samband med mottagning, behandling och deponering av mottaget och behandlat material. Om luktstörningar ändå skulle uppkomma skall bolaget omgående utreda orsaken till störningen och i samråd med tillsynsmyndigheten och berörda närboende vidta effektiva motåtgärder.
11. Massor klassade som klass 2 och 3 skall vid mellanlagring vara inkapslade med syntetduk eller på annat likvärdigt sätt för att förhindra emissioner till atmosfären.
12. Vid all biologisk behandling på behandlingsytor skall behandlade massor inkapslas och sättas under undertryck. Annan ur miljöskyddssynpunkt likvärdig sluten biologisk behandlingsteknik får användas efter godkännande av tillsynsmyndigheten.
13. Alla ytor på vilka jordmassor och blästersand behandlas eller mellanlagras skall ha ett tätningsskikt som är beständigt under den tid som mellanlagringen respektive behandlingen pågår och som är så utformat att genomrinnande vatten hindras från att röra sig fortare än 1×10^{-9} m/s och vara försett med anordningar för uppsamling av lakvatten och förorenat ytvatten. Tätningsskiktet skall ha en tjocklek av minst 0,5 m. Om tätare material kommer till användning får tätningsskiktets tjocklek anpassas därtill efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Vidare överläts åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva villkor om den närmare utformningen av tätskiktet. (Lydelse enligt dom 2003-03-18, mål M 12-03.)

14. Process- samt lak- och ytvatten från behandlings- och mellanlagringsytor skall ledas till befintligt lakvattensystem för avfallsanläggningen under förutsättning att föroreningsinnehållet i det samlade vattnet ej överstiger nedan angivna halter.

Parameter	Gränsvärden mg/l
Totalt extraherbart, organiska ämnen	10
Opolära alifatiska kolväten	5
Aromatiska kolväten	1
Kvicksilver (Hg)	0,001
Kadmium (Cd)	0,005
Krom (Cr)	0,05
Bly (Pb)	0,1
Nickel (Ni)	0,1
Koppar (Cu)	0,5
Zink (Zn)	0,5

Om detta krav inte uppfylls skall vatten innehållas för ytterligare behandling så att det uppfyller kraven för utledande till lakvattensystemet eller samlas upp för omhändertagande i annan anläggning. (*Lydelse enligt dom 2003-12-18, mål M 338-03.*)

15. Jordmassor och blästersand som efterbehandling inte når klass 1 skall skickas till anläggning som har tillstånd att omhänderta sådana massor.
16. Farliga restprodukter (avskilda föroreningar) som uppstår i samband med jordtvätt och termisk avdrivning skall skickas till anläggning som har tillstånd att omhänderta sådana massor.
17. En plan för åtgärder och beredskap mot brand skall upprättas i samråd med den lokala räddningstjänsten och finnas tillgänglig på anläggningen.
18. Kontrollprogram omfattande jämväl kontroll av utsläppens effekter i recipienten skall inges till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter det att denna dom vunnit laga kraft.

Med gränsvärde avses ett värde som inte får överskridas.

Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, medför skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan hållas.

Mätning och utvärdering av mätresultat från kontroll av utsläpp till luft från termisk behandling skall i princip ske i enlighet med förordningen (1997:692) om förbränning av farligt avfall.

I övrigt avses med medeltal och medelvärde vid kontinuerlig kontroll medelvärdet av samtliga under en längre tid registrerade korttidsvärden och vid besiktningsskontroll medelvärdet av ett antal prover under den vid besiktningen tillämpade provtagningstiden.

Miljödomstolen överlät tills tillsynsmyndigheten att meddela villkor i följande avseenden:

- Utnyttjande av andra slutna biologiska metoder än kompostering på behandlingsplatta.

- Åtgärder mot spridning av stoft vid hanteringen på behandlingsplattan.
- Åtgärder för att förhindra att luktolägenheter uppkommer.
- Hanteringen av avskilda föroreningar.
- Åtgärder för avslutning och efterbehandling av ianspråktaget markområde i samband med verksamhetens upphörande.
- Tidpunkt för återvinnande av deponigas.

Genom dom 2007-01-30, mål M 18749-06, lämnades bolaget tillstånd enligt miljöbalken

att vid avfallsanläggningen i Löt mellanlagra 2 500 ton impregnerat trä per tillfälle och behandla 2500 ton sådant avfall per år samt

att mellanlagra 10 000 ton elavfall per tillfälle.

För verksamheten föreskrevs följande villkor.

1. Verksamheten inklusive åtgärder för att begränsa störningarna till omgivningen skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Ytor för mellanlagring eller behandling av farligt avfall ska vara täta och beständiga mot det avfall som lagras eller behandlas. Dagvatten som kommer på dessa ytor ska samlas upp, kontrolleras och renas om vattnet är förorenat.
3. Den nu prövade verksamheten omfattas i övrigt av villkor som tidigare föreskrivits för anläggningen som helhet.

Miljödomstolen överlät till tillsynsmyndigheten att fastställa villkor för dels utökad flisningsverksamhet, dels hantering och förvaring av elavfall.

Utöver ovanstående ska nämnas att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut i följande avseenden (*beslutens innehåll återges inte här*):

1996-07-03	villkor för biologisk behandling,
2000-02-07	villkor hantering av lakbart avfall och asbest,
2000-02-08	villkor för gasutvinning och energiåtervinning,
2000-12-20	villkor för mellanlagring av rötslam,
2000-12-20	villkor för mottagning, hantering och deponering av aska och slagg,
2001-10-19	ytor för behandling eller mellanlagring av jordmassor och blästersand,
2003-10-14	balning av avfall,
2003-10-28	villkor för mellanlagring av farligt avfall,
2004-11-09	villkor rörande nyttjande av ytor ovan rötceller,

- 2004-11-09 villkor för mottagning, hantering och deponering av aska,
- 2004-12-10 upphävande av kontrollprogram,
- 2005-12-15 villkor för lagring och flisning av tryckimpregnerat trä,
- 2007-02-22 dispens från förbudet att deponera utsorterat brännbart avfall,
- 2007-06-12 dispens från förbudet att deponera organiskt och utsorterat brännbart avfall
- 2007-09-24 behandling av bensinstationsslam, samt
- 2008-04-30 dispens från förbudet att deponera utsorterat brännbart avfall.

UTVECKLING AV ANSÖKAN

1 Orientering

1.1 Allmänt om bolaget

Bolaget ägs av kommunerna Danderyd, Järfälla, Lidingö, Sollentuna, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Upplands Väsby och Vallerntuna. Bolaget bildades 1978 och har ägarkommunernas uppdrag att hjälpa hushåll och företag att ta hand om det avfall som uppkommer i regionen på ett miljöriktigt sätt. För detta ändamål driver bolaget följande anläggningar:

- återvinningscentraler i Vallerntuna (Löt avfallsanläggning), Täby (Hagby avfallsanläggning), Sundbyberg, Järfälla, Upplands Väsby och på Lidingö,
- omlastningsstationer för hushållsavfall vid Hagby avfallsanläggning och Smedby återvinningsanläggning,
- återvinningsverksamhet (sortering av industri- och grovavfall samt kompostering av trädgårdsavfall) och mellanlager av farligt avfall i form av kemikalier vid Hagby avfallsanläggning, samt
- Löt avfallsanläggning med avfallsbehandling (sortering, kompostering, jordtvätt, flisning, stabilisering etc), mellanlagring, deponering och gasutvinning m m.

Bolagets verksamhet är i alla delar certifierad enligt miljöledningsstandarden ISO 14001.

1.2 Om ansökan

Denna ansökan avser *Löt avfallsanläggning*. Syftet med ansökan är dels att erhålla ett modernt tillstånd för all avfallsbehandlingsverksamhet vid Löt, dels att möjliggöra en utökning av verksamheten vad avser behandling av icke-farligt avfall, behandling av farligt avfall, behandling av förorenade massor och aska/slagg från avfallsförbränning samt deponering. Skillnaderna mellan nollalternativet och ansökt alternativ beskrivs närmare i avsnitt 8.3 i MKB:n.

Denna ansökan innehåller de uppgifter som krävs enligt 22 kap. 1 § första stycket 7 miljöbalken. För mer utförlig teknisk och miljöteknisk information hänvisas till ansökans bilagor, vilka utgör en integrerad del av ansökan. Bolaget åberopar generellt vad som anges i en av bolaget upprättad MKB, inklusive teknisk beskrivning, bilaga 1, jämte underbilagor.

1.3 Omgivningsbeskrivning m m

I avsnitt 4 i MKB:n lämnas en närmare redogörelse för verksamhetsområdets karaktär och läge. I korthet kan här följande anges.

Löt avfallsanläggning är belägen i den norra delen av Vallentuna kommun mellan Stockholm och Norrtälje, se underbilaga 2. Anläggningens verksamhetsområde, se underbilaga 3, är beläget inom fastigheterna Löt 1:7 och Löt 2:1, som båda ägs av bolaget. Anläggningen ligger i nära anslutning till E18 och har en egen infart från länsväg 268 som i en vägtunnel korsar E18. Eftersom anläggningen etablerades så sent som 1995 är lokaliseringen mycket väl anpassad till den verksamhet som bedrivs där. Platsen har valts för att den har naturliga förutsättningar att uppfylla högt ställda miljökrav. Verksamhetsområdet består av tre dalgångar med upp till 15 meter tät lera i botten. Inom andra ytor (botten av en befintlig bergtäkt) kommer en konstgjord skyddsbarriär att anläggas.

Den närmaste sammanhängande bostadsbebyggelsen (Kårsta) är belägen ca 3 kilometer från avfallsanläggningen. Inom bolagets fastighet Löt 1:7 finns dock ett bostadshus som är beläget ca 200 meter nordväst om lakvattendammarna och ett som är beläget ca 400 meter norr om specialcellsområdet, se underbilaga 3. Samtliga bostäder i anläggningens närområde markeras med rött i underbilaga 2.

Inget riksintresse eller Natura 2000-område berörs av befintlig eller planerad verksamhet vid Löt. I samband med att bolaget upprättade den ansökan som föregick 1992 års tillstånd utfördes en naturinventering. Inga särskilt skyddsvärda arter påträffades därvid. En skogsbruksrelaterad inventering som utfördes 2000 beaktas vid avverkning inför anläggning av avfallsbehandlingsytor.

Såvitt känt finns inga kulturhistoriska skyddsvärden i avfallsanläggningens närhet.

Ytavrinningen från Löt avfallsanläggning sker norrut i ett system av diken som alla leder till ett större dike (eller bäck). Det större diket utgör recipient för behandlat lakvatten från bolagets reningsanläggning. Diket mynnar i sjön Jälnan ca 3 kilometer norr om avfallsanläggningen. Dikets medelflöde uppgår under perioden april-oktober till ca 40 m³/timme.

Verksamhetsområdets geologi, hydrogeologi och hydrologi undersöktes noggrant i samband med att avfallsanläggningen etablerades. Området är en relativt flack lerfylld dalgång med en sträckning från nordost till sydväst. Dalgången lutar svagt mot norr. I området finns två grundvattenakvifärer, en övre som är belägen ovan leran i svallsand och i lerans torrskorpa samt en undre som hör till genomsläpplig friktionsjord under leran. Grundvattnet i den nedre akvifären är artesiskt (uppåtriktad strömning) under en del av året. Allt grundvatten från verksamhetsområdet avvattnas norrut.

Löt avfallsanläggning omfattas av detaljplan, bilaga 2. Såväl befintlig som tillkommande verksamhet är förenliga med detaljplanen.

2 Verksamhet

2.1 Allmänt

Verksamheten vid Löt avfallsanläggning omfattar för närvarande följande delar.

- *Mottagningskontroll* där avfall och därtill kopplade handlingar granskas bl a i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (*mottagningskriterierna*).
- *Sortering, annan behandling och lagring av avfall från hushåll och verksamheter*. Avfallet utgörs huvudsakligen av grov-, bygg- och rivningsavfall, park- och trädgårdsavfall samt hushålls- och verksamhetsavfall (inklusive avfall som omfattas av producentansvar). Den behandling som förekommer utöver sortering är kompostering och balning. Före 2001 förekom också rötcellsbehandling.
- *Behandling av farligt avfall* innefattande flisning av impregnerat trä och behandling av blästersand.
- *Mellanlagring av farligt avfall*.
- *Mottagning, lagring och behandling av förorenade massor och oljeslam*. Den behandling som förekommer utöver sortering är jordtvätt och biologisk behandling.
- *Mottagning, lagring och behandling av askor och slagg*. Den behandling som förekommer utöver sortering (av slagg) är stabilisering (av aska).
- *Deponering av icke farligt avfall, asbest och aska*.
- *Lakvattenbehandling*.
- *Framställning av konstruktionsmaterial* för avfallsanläggningen.

De planerade ändringarna vid Löt kommer att innebära följande.

- Ökad mängd icke-farligt avfall till sortering, annan behandling och lagring (370 000 ton jämfört med 210 000 ton per år).
- Ökad mängd farligt avfall till behandling (45 000 ton per år jämfört med dagens 4 500 ton per år) nya avfallsslag till flisning och stabilisering m m samt förbehandling inför deponering. Ändringarna innefattar också mottagande och behandling av förorenat vatten.
- Ökad mängd farligt avfall som mellanlagras per tillfälle (15 000 ton jämfört med 12 500 ton).
- Ökad mängd förorenade massor och oljeslam till sortering, behandling, lagring och deponering (165 000 ton jämfört med 106 000 ton).
- Ökad mängd aska och slagg till lagring, behandling och deponering (50 000 ton per år jämfört med 30 100 ton per år).
- Ökad mängd avfall till deponi för icke-farligt avfall (200 000 ton jämfört med 194 000 ton per år), ny deponi för farligt avfall (30 000 ton per år) samt en ny deponi för inert avfall (80 000 ton per år).

I avsnitt 6 i MKB:n lämnas en närmare teknisk beskrivning av befintlig och planerad verksamhet vid Löt. I korthet kan här följande anges.

2.2 Sortering, behandling och lagring av icke-farligt avfall

2.2.1 Befintlig verksamhet

Grov-, bygg och rivningsavfall från återvinningscentraler, kommunal insamling och företag sorteras på anläggningens sorteringsyta, se underbilaga 3. Avfallet okulärbesiktas innan det sorteras i olika fraktioner (exempelvis trä, brännbart, metall och icke brännbart). Utsorterade bränslefraktioner krossas eller flisas och lagras under den varma årstiden och andra perioder då efterfrågan på bränsle är låg. Bränslet lagras i lös form efter krossning/flisning. Även andra utsorterade fraktioner (t ex metaller och producentansvarsavfall) lagras i avvaktan på borttransport och behandlingskampanj. Inom anläggningen finns vidare en återvinningscentral för grovavfall där avfallet sorteras i containers.

Park- och trädgårdsavfall (främst grenar, löv och ris men även frukt- och grönsaker) samlas in från återvinningscentraler och företag. Grova grenar och stubbar flisas till biobränsle och lagras inför borttransport. Trädgårdsavfall komposteras tillsammans med hästgödsel genom sk mad-rass-/strängkompostering. Komposten blandas och vänds för syresättning under ca 6-12 månad-

er. Den färdiga produkten, som ofta blandas med strukturmateriel, används vid behov som konstruktionsmateriel i deponin eller säljs.

Hushållsavfall balas vid Löt under perioder då de förbränningsanläggningar som normalt tar emot avfallet är förhindrade att göra detta. Balning ger en stabil lagring med begränsad biologisk aktivitet. Avfallet blir också stapelbart och skyddas mot fåglar och andra djur. Lagringstiden kan variera. Före 2001 pågick rötcellsbehandling av sorterat hushållsavfall. Nedbrytningsprocesser och deponigasinsamling pågår fortfarande i rötcellerna. I deponiområdet lagras röt-slam för att senare användas som en komponent i konstruktionsmateriel.

2.2.2 Planerade förändringar

Sortering, behandling och lagring av avfall från hushåll och verksamheter kommer i framtiden att ske på väsentligen samma sätt som i dag. De mängder som hanteras kommer dock att öka i förhållande till vad nu gällande tillstånd medger. Denna ansökan avser sortering, annan behandling och lagring av 370 000 ton icke-farligt avfall per år. Nu gällande tillstånd medger 210 000 ton per år. Vilka fraktioner som kommer att sorteras är emellertid inte möjligt att ange i dagsläget. Det beror på utvecklingen av lagstiftning och teknik för energi- och materialåtervinning. Bolaget anser att det blivande tillståndet måste omfatta alla typer av icke-farligt avfall (inklusive avfall som omfattas av producentansvar, schaktmassor och annat restavfall).

Andra behandlingsmetoder än de som används i dag kan aktualiseras – exempelvis rötning av biologiskt avfall. Det kan också bli aktuellt att bedriva sorterings-, behandlings- och mellanlagringsverksamheten på annan plats inom verksamhetsområdet än vad som sker i dag. Det är härvid fråga om ytor med en miljöteknisk prestanda som motsvarar dagens ytor (typyta C, enligt underbilaga 5).

2.3 Behandling av farligt avfall

2.3.1 Befintlig verksamhet

Verksamheten innefattar flisning av impregnerat trä och behandling av blästersand. Biologisk behandling av oljeslam och jordtvätt av förorenade massor kan definitionsmässigt utgöra behandling av farligt avfall men behandlas särskilt i avsnitt 2.5.

Nu gällande tillstånd medger flisning av alla typer av impregnerat trä (trä impregnerat med tungmetaller (t ex CCA) och övrigt impregnerat trä). Impregnerat trä hanteras på ytor för farligt avfall och förorenade massor, underbilaga 3.

2.3.2 Planerade förändringar

Denna ansökan avser en ökning av mängden farligt avfall till behandling från 4 500 ton till 45 000 ton per år. Bolaget planerar också för att behandla fler fraktioner än vad som för närvarande är fallet. Det kan således bli aktuellt att, förutom trä, flisa plastfraktioner som innehåller farliga ämnen (dock ej PCB eller kvicksilver).

Det kan vidare bli aktuellt att stabilisera oorganiska tungmetallförorenade material, såsom t ex blästersand, före deponering. Detta sker redan i dag när det gäller flygaska, se avsnitt 2.6. Det kan härvid komma att användas annat vatten än lakvatten för stabilisatet, t ex släckvatten från avfallsförbränning.

Bolaget har vidare för avsikt att i lakvattenreningsanläggningen behandla alkoholer, förorenat vatten och annat flytande avfall som innehåller biologiskt nedbrytbara föroreningar. Reningsanläggningen är lämplig för sådan behandling, särskilt vad avser alkoholer.

Ovan angivna delar av behandlingsverksamheten omfattar ca 15 000 avfall per år. Resterande 30 000 ton avser förbehandling inför deponering av bl a förorenat bygg- och rivningsavfall, jfr avsnitt 2.7.2.

2.4 Mellanlagring av farligt avfall

2.4.1 Befintlig verksamhet

Vid Löt återvinningscentral lämnar hushåll ett flertal olika typer av farligt avfall. Kemikalier, oljeavfall och liknande placeras i ett avlämningskåp vid miljöstationen, varefter särskilt utbildad personal sorterar in avfallet i en specialanpassad, sluten och låsbar container. Övrigt farligt avfall (t ex batterier, lysrör, glödlampor, diverse el- och elektronikavfall) sorteras i boxar eller burar.

Skrymmande farligt avfall som impregnerat trä, asbest och större enheter av elektronikavfall lämnas på särskild plats. Impregnerat trä dirigeras till ytan för behandling av farligt avfall. Asbestavfall sorteras i container före deponering i specialcell, se avsnitt 2.7. Elektronikavfall som omfattas av producentansvar hämtas efter avrop av berörd producentorganisation medan övrigt avfall, t ex batterier, transporteras till godkänd behandlingsanläggning.

2.4.2 Planerade förändringar

Denna ansökan avser en ökning av mängden mellanlagrat farligt avfall per tillfälle från 12 500 till 15 000 ton (se villkor 7). (Med mellanlagring avses lagring i avvaktan på transport till annan anläggning – inte lagring i avvaktan på behandling/deponering vid Löt.) Den mellanlag-

ring av impregnerat trä som för närvarande sker kommer att utökas och kompletteras med bygg- och rivningsavfall som innehåller farliga ämnen.

2.5 Mottagning, lagring och behandling av förorenade massor och slam

2.5.1 Befintlig verksamhet

Gällande tillstånd medger mottagning av 106 000 ton förorenade massor (jord-, mudd- och schaktmassor samt oljeslam) per år. Massorna behandlas eller lagras avskilt från andra typer av massor inom behandlingsytan för farligt avfall, se underbilaga 3. Vilken behandlingsmetod som sedan används beror på massornas föroreningsinnehåll. Behandling sker tills massorna uppfyller kriterierna för mindre känslig markanvändning (MKM) enligt Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889, varefter de nyttjas som konstruktionsmaterial vid deponin eller externt.

Beroende på sammansättning och föroreningshalt förbehandlas massorna genom sortering, harpning och/eller siktnings. För närvarande behandlas massor endast genom jordtvätt och biologisk behandling. Svårbehandlade massor och restavfall omhändertas på annan anläggning med därför erforderliga tillstånd. Gällande tillstånd medger även termisk behandling. Sistnämnda typ av behandling har inte förekommit vid Löt och är heller inte aktuell för framtiden.

Jordtvätt används främst för massor tungmetallförorenade massor. Även PAH- och oljeförorenade massor kan dock komma i fråga för sådan behandling. Vid jordtvätt avskiljs och koncentrerar föroreningar genom att de finare kornfraktionerna tvättas bort ur massorna. Som tvättmedium används normalt vatten, ibland med tillsats av flockningsmedel, komplexbildare eller liknande. Behandlingen sker i mobilt tvättverk eller i för ändamålet uppbyggda dammar. Tvättvätskan hanteras separat och återcirkuleras i anläggningen. Restvatten efter behandling behandlas lokalt vid Löt eller omhändertas externt. Det slam som avskiljs vid reningen och den s k filterkakan omhändertas externt.

Biologisk behandling används främst för massor som innehåller organiska föroreningar (tex alifatiska och aromatiska kolväten, PAH och fenoler). Oljeslam sambehandlas med förorenad jord (om föroreningsinnehållet i de båda fraktionerna är huvudsakligen detsamma) och strukturmateriel som tex hästgödsel och träflis. Massorna läggs upp i en sträng eller bredd ut i ett tunt skikt som förses med luft, närsalter och bakterier och ibland vatten. Syre tillförs tex genom att materialet vänds regelbundet eller via perforerade rör. Behandling av jord sker under duk.

2.5.2 Planerade förändringar

Denna ansökan avser en ökning av mängden mottagna, lagrade och behandlade förorenade massor och slam från 106 000 ton till 165 000 ton per år. Verksamheten kommer att fortgå hu-

vudsakligen på samma sätt som i dag. Svårbehandlade förorenade jordar, restavfall från jordtvättsverksamheten och liknande kan dock komma att deponeras vid Löt om mottagningskriterierna medger detta. Behandlingen kommer vidare att styras mot flera olika kravnivåer än vad som för närvarande är fallet. För massor som ska deponeras är det tillräckligt att mottagningskriterierna för respektive deponiklass uppfylls. För material som ska användas som konstruktionsmaterial vid deponin ska de krav som ställs på sådana massor uppfyllas (för närvarande MKM-kriterierna). För andra användningsändamål kan andra kriterier tillämpas. Härutöver ska nämnas att skyddstäckningsåtgärder vid behov kommer att vidtas för att minimera risken för lukt och damning.

2.6 Mottagning, lagring och behandling av askor och slagg

2.6.1 Befintlig verksamhet

Gällande tillstånd medger mottagning av 30 100 ton aska och slagg per år. Sedan 2004 tas aska och sot från avfallsförbränning emot för stabilisering och efterföljande deponering. Lagring och stabilisering av askan sker i anläggningens båda askcisterner, se underbilaga 3. Stabilisering sker för närvarande med lakvatten och ett särskilt bindemedel som är anpassat för att klara höga kloridhalter och för att ge ett stabilisat med låg permeabilitet m m. Efter mixning transporteras den färdiga blandningen till särskilda askceller och deponeras.

Slagg från avfallsförbränning ger fraktioner av olika partikelstorlek (slaggrus) som används för anläggningsändamål. Metaller sorteras ut för återvinning. Behandling sker kampanjvis med sorteringsverk på en yta som markeras i underbilaga 3. Slagg har dock inte tagits emot vid Löt sedan 2002.

2.6.2 Planerade förändringar

Ansökan avser en ökning av ask- och slagghanteringen från 30 100 ton till 50 000 ton per år. Flygaska från avfallsförbränning, och andra finkorninga askor, som klassificeras som farligt avfall kommer troligen att behöva stabiliseras inför deponering på samma sätt som sker i dag. Bolaget har för avsikt att antingen fortsätta deponera aska inom den yta som för närvarande används (dock först efter komplettering enligt deponeringsförfordningens krav ovan nu deponerad aska), eller att avsluta befintliga askceller och anlägga nya celler som uppfyller deponeringsförfordningens krav. Det sistnämnda kommer då att ske i anslutning till befintliga askceller, se avsnitt 2.7.

Om askan uppfyller gällande mottagningskriterier kan den komma att deponeras utan föregående stabilisering – antingen direkt eller efter säckning.

Slaggbehandlingen kan komma att återupptas och eventuellt kompletteras med tvättning för reduktion av lösliga föroreningar (t ex klorider). Om slaggen skulle komma att klassificeras som farligt avfall eller om den inte kan återvinnas, kommer den att deponeras i enlighet med gällande mottagningskriterier.

2.7 Deponering

2.7.1 Befintlig verksamhet

Enligt gällande tillstånd får – i princip – totalt 350 100 ton avfall per år deponeras vid Löt. Sedan 1995 har bolaget emellertid som mest deponerat ungefär hälften så stora mängder som tillståndet medger, se tabell 1 i MKB:n. Under åren sedan 1995 har bolaget deponerat hushållsavfall, grovavfall, förorenade massor, avvattnat rötslam, slagg och aska från avfallsförbränning, industriavfall samt specialavfall (oljeskadad jord, asbest, elektronik, lysrör och småbatterier).

Deponering har tidigare skett i följande typer av celler:

- *Rötceller* för den våta fraktionen av källsorterat hushållsavfall,
- *nedbrytningsceller* för grovavfall med mindre mängder organiskt och brännbart innehåll, benämns numera *IFA-deponin* (d v s deponin för icke-farligt avfall),
- friliggande *specialceller* som exempelvis asbestceller, en elektronikcell, en kvicksilvercell för lysrör och batterier m m och askceller för flygaska från avfallsförbränning.

De olika deponicellerna markeras på kartan i underbilaga 3.

För närvarande deponeras främst en utsorterad deponifraktion från sorteringsverksamheten på Löt och vid Hagby samt från återvinningscentralerna, avfall som omfattas av dispens från förbudet mot att deponera brännbart och organiskt avfall (jfr 9-10 §§ deponeringsförordningen) och vissa avfallsslag från företag. Sedan 1995 har ca 1,3 miljoner ton avfall deponerats. När hela volymen har utnyttjats bedöms deponin komma att rymma 9 miljoner m³ avfall. Avfall behandlas före deponering, vanligen genom sortering eller stabilisering (flygaska).

I IFA-deponin läggs avfall upp innanför vallar och det understa utfyllnadslagret fylls med dränerande material. Efter uppläggning packas avfallet med kompaktor eller liknande. Den deponeringsöppning som används vid varje enskilt tillfälle hålls så liten som möjligt.

Asbest deponeras i en asbestcell som är klart avgränsad och markerad. Dammande asbest motas emballerad och förpackningar med asbest ska vara märkta. Deponin mellantäcks varje dag om nytt asbestmaterial har deponerats.

Samtliga deponidelar utom askcellen, asbestcellen och delar av rötcellen uppfyller de krav som gäller för deponier för *icke-farligt* avfall enligt deponeringsförordningen. Deponering i rötcellen kommer att upphöra vid utgången av 2008. För ask- och asbestcellerna ansöker bolaget om undantag från kravet på geologisk barriär och bottenfästning enligt vad som utvecklas i avsnitt 3.5 nedan.

Deponicellerna är till stora delar belägna på en naturlig geologisk barriär. Som angetts ovan finns det i dalgångens mitt ett 10-15 meter mäktigt lerlager med en permeabilitet som är mindre än 1×10^{-9} m/s (jfr 20 § deponeringsförordningen). Ovan lerlagret finns ett ca 1 meter mäktigt sandskikt och/eller en torrskorpa. För att undvika att vatten strömmar horisontellt genom dessa lager har vertikala tätskärmar anlagts till ett lerdjup av 1,5 meter.

Deponier för farligt avfall fordrar en lermäktighet om minst 5 meter med ovan angivna högsta permeabilitet, vilket är ett krav som för närvarande inte uppfylls inom specialcellsområdet (deponier för aska, asbest och den numera avslutade deponeringen av elektronikavfall och lysrör).

Deponin omgärdas av diken som hindrar ytvatten från att tränga in (jfr 23 § deponeringsförordningen). Det uppåtriktade grundvattenflödet från det undre grundvattenmagasinet är ytterst begränsat och bedöms inte ha någon effekt på deponins omgivningspåverkan.

Lakvatten från deponin samlas upp och kan analyseras separat för de olika deponicellerna. Lakvattnet leds med självfall till reningsverket.

Deponigas samlas in och används för elframställning och till att värma upp lokaler vid Löt och vid Söderhalls trafikplats. Gasen kan facklas vid driftavbrott i gasmotorn eller under perioder då värmebehov saknas.

2.7.2 Planerade förändringar

Ansökan avser deponering i deponier som uppfyller deponeringsförordningens krav för farligt (30 000 ton per år), icke-farligt (200 000 ton per år) respektive inert avfall (80 000 ton per år). Härutöver omfattar ansökan deponering av högst 165 000 ton förorenade massor och 50 000 ton aska och andra förbränningsrester per år – oberoende av om materialen uppfyller mottagningskriterierna för inert, icke-farligt eller farligt avfall. Mottagningskriterierna kommer att bli avgörande för vilket avfall som får deponeras inom respektive deponi. Bolaget föreslår emellertid att de avfallsslag som deponeras villkorsregleras på sätt som anges i avsnitt 3.1 nedan. Det innebär för *IFA-deponin* att deponering får ske av utsorterad deponifraktion från återvinningscentraler och sorteringsverksamheten vid Löt och Hagby, avfall som omfattas av dispens från gällande deponeringsförbud samt enskilda avfallsslag från företag. Asbest, som också uppfyller kraven för att få deponeras i IFA-deponi, kommer att deponeras i specialcellsområdet (asbestcellen). I deponin för *inert avfall* kommer jord- och schaktnmassor, aska från biobränsle,

grus och sten, tegel och betong och liknande avfallstyper att deponeras. Deponin för *farligt avfall* kommer bl a att ta emot svårbehandlade förorenade massor, restprodukter från jordbehandling, blästersand, andra tungmetallförorenade material samt förorenat bygg- och rivningsavfall. Deponin kommer totalt att behöva ta emot mellan 30 000 och 195 000 ton avfall per år beroende på hur stor andel av de förorenade massorna (totalt 165 000 ton) som klassificeras som farligt avfall. Det kan också bli aktuellt att deponera aska i deponin (jfr yrkande 2). Frågan är bl a avhängig utvecklingen för den befintliga askcellen, se vidare nedan.

IFA-deponin kommer att utökas i anslutning till nuvarande nedbrytningsceller. Deponin för farligt avfall kommer att anläggas i och i anslutning till specialcellsområdet. Den naturliga geologiska barriären kommer vid behov (om gällande krav på mäktighet inte uppfylls) att kompletteras genom bearbetning av torrskorpeleran eller genom anläggande av en konstgjord barriär. Komplettering av barriären är främst aktuellt i specialcellsområdet. Delar av *askcellen* uppfyller inte deponeringsförordningens krav på geologisk barriär för deponier för icke-farligt avfall och botten tätning och dräneringsskikt saknas. Detta innebär att askcellen kan komma att avslutas eller kompletteras med geologisk barriär samt tätskikt och dränering ovan den aska som hittills har deponerats. *Asbestcellen* uppfyller inte deponeringsförordningens krav på geologisk barriär och bottenkonstruktion, varför avsteg begärs från förordningens krav i denna del, se vidare avsnitt 3.5 nedan.

De ytor som frigörs i bergtäkten kommer att tas i anspråk när behov uppstår och deponin kommer därvid att anslutas till bergväggarna. Dessa kommer att förses med ett tätskikt och ett dräneringsskikt som motsvarar den botten tätning och det dräneringsskikt som krävs *under* deponier enligt deponeringsförordningen.

Nya deponiområden kommer att förses med diken som hindrar opåverkat ytvatten från att tränga in. Lakvatten kommer att samlas in och behandlas på samma sätt som i dag. Gasuppsamlingen kommer att fortsätta på väsentligen samma sätt som för närvarande sker. Det kan emellertid förutses att gasbildningen kommer att minska i takt med att mängden organiskt avfall till deponin minskar.

2.8 Övrigt

Alla avfallstransporter till Löt passerar *mottagningskontrollen*. Där granskas handlingar som rör avfallet innan det tas emot för deponering och avfallslämnaren får ett mottagningsbevis. Avfallet granskas okulärt och de uppgifter som krävs enligt mottagningskriterierna registreras. Denna del av verksamheten kommer inte att påverkas av ovan angivna förändringar i verksamheten.

Lak- och dagvatten från deponi- och behandlingsytor avleds till den lokala *behandlingsanläggningen för lakvatten*. Dagvatten från behandlingsytorna för förorenad jord och impregnerat trä förbehandlas innan vattnet leds till reningsverket. Lakvattnet samlas upp i ett utjämningsmagasin och luftas vid behov och leds därefter till en större damm. När ammoniumhalterna i vattnet är tillräckligt låga pumpas lakvattnet via ett biofilter till ett våtmarks-/överstrilningsområde. Nedströms våtmarksområdet samlas vattnet upp och kontrolleras. Om vattnet är tillräckligt rent släpps det ut i diket utanför anläggningen. I annat fall återförs det till den större dammen för ytterligare behandling. Reningsanläggningen reducerar i första hand lakvattnets innehåll av närsalter. Metallinnehåll reduceras främst genom sedimentering av partiklar i dammar och fastläggning i partikelfilter. Uppehållstiden i behandlingsanläggningen är 6-12 månader. I den framtida verksamheten kan lakvattnets karaktär komma att förändras i och med att nya avfalls- slag hanteras och deponeras. Dessutom planerar bolaget för att behandla flytande avfall som innehåller biologiskt nedbrytbara föroreningar i anläggningen, se avsnitt 2.3.2 ovan. Huvudprinciperna för lak- och dagvattenuppsamling samt behandling kommer emellertid inte att ändras.

I övriga frågor hänvisas till MKB:n.

3 Miljöpåverkan/villkorsdiskussion

3.1 Deponering

Deponeringsverksamheten regleras huvudsakligen av deponeringsförordningen och mottagningskriterierna som utgör generella föreskrifter i den mening som avses i 9 kap 5 § miljöbalken. Behovet av särskilda villkor är därför begränsat. I praxis har emellertid föreskrivits villkor rörande avfallstyper som får deponeras (jfr 22 kap 25 a § miljöbalken) och material för konstruktionsändamål. Bolaget har i dessa delar föreslagit villkor huvudsakligen i enlighet med Miljööverdomstolens domar 2008-02-06, mål M 4585-06, och 2008-02-25, mål M 1813-07, se villkor 2 och 6.

Bolaget har vidare föreslagit villkor med innebörden att bolaget tillsynsmyndigheten skall redovisa uppgifter om hur gällande generella föreskrifter uppfylls innan nya delar av deponeringsverksamheten påbörjas och innan sluttäckning sker, se villkor 3 och 4.

3.2 Utsläpp till luft (inklusive lukt och damning)

Verksamheten vid Löt genererar utsläpp till luft främst i form av växthusgaser från biologiska processer i deponier och vid behandling, flyktiga organiska kolväten (VOC) och polycykliska

kolväten (VPAH) från förorenade massor och farligt avfall, samt damm från behandlingsverksamheten. Utsläppen till luft och dessas källor redovisas närmare i avsnitt 11 i MKB:n.

Utsläpp av växthusgaser till luft bedöms minska i framtiden till följd av förbudet mot deponering av organiskt avfall. Vid kompostering kan utsläppen reduceras genom det material som komposteras hålls syresatt i erforderlig omfattning. Vid deponier och rötceller samlas deponigasen upp och nyttiggörs.

Avgång av VOC organiska kolväten förebyggs genom att lösningsmedel förvaras i slutna behållare. På så sätt kan endast begränsade utsläpp ske när mindre mängder hålls över i större behållare. Biologisk behandling av förorenade massor sker för närvarande under en tät duk. Huvuddelen av VOC-avgången till luft i denna del av verksamheten sker emellertid vid mekanisk bearbetning av förorenade massor och vid mottagning av oljeslam i tippfickan. Eftersom den mängd förorenade massor som ska behandlas vid Löt kommer att öka kan utsläppen av VOC (och VPAH) komma att öka något. Ökningen bedöms dock inte motivera generell täckning av massorna. En sådan åtgärd är enligt bolagets mening, i förhållande till miljönyttan, orimligt kostsam (ca 1,5-2 miljoner kr per år, se vidare avsnitt 11.2.3 i MKB:n). Bolaget bedömer dessutom att utsläppen kan begränsas om oljeslam samt olje- och PAH-förorenade massor processas snarast möjligt efter ankomst och olje- och PAH-förorenade massor bearbetas så snabbt som möjligt så att ett system med luftväxling kan fungera. Vidare bör processen så långt möjligt drivas med luftväxling mellan olika upplag så att en biofiltereffekt kan erhållas.

Damm kan genereras vid sortering och behandling av avfall från hushåll och verksamheter, flisning av impregnerat trä, vid behandling av förorenade massor och vid slaggsortering. De planerade förändringarna vid Löt bedöms inte ge upphov till ökad damning om erforderliga skyddsåtgärder vidtas. Härvid avses bevattning av vägar och behandlingsytor samt täckning av damningsbenägna massor.

När det gäller luktstörningar från avfallsanläggningar förekommer sådana nästan uteslutande i samband med behandling eller bortskaffande av lättnedbrytbart organiskt avfall. Även oorganiskt avfall kan dock under vissa förhållanden avge lukt. Bolaget bedömer dock att de huvudsakliga luktkällorna vid Löt är balningen av hushållsavfall och deponigas från befintlig nedbrytningscell. Komposteringen av trädgårdsavfall bearbetas och luftas regelbundet och sker vid behov med tillsats av luktbekämpande medel, t ex mjölksyrabakterier, och genererar därför inte lukt i någon omfattning. Eftersom det numera är förbjudet att deponera organiskt avfall kommer deponigasavgången att minska med tiden. Intill så sker byggs dock systemet för deponigasinsamling ut och deponiöppningar tätas kontinuerligt. Luktstörningar från balningen är svårare att åtgärda, men öppning av balarna vid Hagby i stället för Löt har haft en positiv effekt.

Bolagets förslag till villkor 11 och 13 samt därtill kopplade bemyndiganden reflekterar ovanstående och det som anges i avsnitt 11 och 12 i MKB:n.

3.3 Utsläpp till vatten

Som angetts ovan behandlas dagvatten från behandlingsytor och lakvatten från deponeringsverksamheten i gemensam reningsanläggning. Den regelbundna provtagning som utförs i uppsamlingsdammen, luftningsdammen och utsläppspunkten visar bl a följande.

- *Organiskt material* i form av BOD och TOC förekommer endast i jämförelsevis låga halter, väl inom ramen för vad nu gällande tillstånd medger.
- *Närsalterna* kväve och fosfor förekommer också i jämförelsevis låga halter. Halterna är sådana att utsläpp kan ske utan fara för akutttoxiska effekter hos vattenlevande organismer. Sekundärrecipienten, Jälnan, är påtagligt påverkad av närsalter. Reningseffekten i bolagets reningsanläggning är emellertid god och bolagets andel av belastningen på Jälnan är begränsad.
- *Kloridhalten* i lakvattnet har ökat till följd av slagghantering och hantering av flygaska. Gällande riktvärde överskreds år 2006, men halterna är ändå jämförelsevis låga. En tiopotens högre kloridhalter är inte ovanligt vid deponier som omhändertar rökgasreningsrester. Bolaget har med anledning av de ökande kloridhalterna utfört särskilda miljöriskundersökningar av lakvattnet från askhanteringen, underbilaga 7. Resultaten från undersökningarna visar att den kloridhalt där den känsliga grönalgen inte alls påverkas (den s k nolleffektsnivån) uppgår till 900 mg/l. Kloridhalten i utsläppspunkten (för närvarande högst 510 mg/l) orsakar således inte några negativa effekter på de känsligaste organismerna. Som framgår av avsnitt 9.1.5.1 i MKB:n ligger uppmätta halter också långt under effektnivån för klorid. Kloridhalterna bedöms inte heller inverka negativt på reningsverkets biologiska processer.
- *Metaller* förekommer i låga halter i lakvattnet, långt under gällande riktvärden för utsläpp. Halterna är också lägre än Livsmedelsverkets normer för dricksvatten och ofta lägre än i omgivande ytvattendrag.

Av utförda ekotoxikologiska undersökningar av behandlat lakvatten framgår att lakvattnets toxicitet mot vattenlevande organismer är låg eller obefintlig. Det förekommer inga ämnen i vattnet som kan förväntas vara bioackumulerande.

Flödet genom reningsanläggningen vid Löt uppgår för närvarande till ca 40 000 m³. Utsläppet efter behandling i våtmarksområdet är under sådana förhållanden omkring 46 000 m³. Lakvattnet styrs så att det i utsläppspunkten motsvarar mindre än halva flödet i diket.

Sammantaget är påverkan på ytvattnet från lakvattenutsläppen begränsad och bedöms inte orsaka några betydande miljöeffekter.

Med hänsyn till att organiskt och brännbart avfall inte längre får deponeras kommer det framtida lakvattnet från den planerade deponin att få en annan karaktär än det lakvatten som nu genereras. Bolaget bedömer att det framtida lakvattnet kommer att innehålla mer begränsade mängder kväve och organiskt material än dagens lakvatten. Det är emellertid inte möjligt att nu förutsäga exakt hur stora förändringarna blir. Med anledning härav föreslår bolaget att vattenströmmar från tillkommande verksamheter utreds med avseende på kvalitet och karaktär för att möjliggöra en bedömning av behovet av kompletterande reningsteknik. Utredningen bör, jämte förslag till slutliga villkor, kunna föreligga inom fem år från det att tillståndsdomen har vunnit laga kraft. Under prövotiden bör nu gällande villkor gälla som provisoriska föreskrifter med följande modifieringar.

- Utsläppen av fosfor (P_{tot}) och kväve (N_{tot}) är inte akut toxiska och bör regleras endast i form av ett mängdriktvärde för utsläpp per år.
- Haltriktvärdet för utsläpp av klorider bör med utgångspunkt i utförda utredningar höjas till 1 800 mg/l (den ovan angivna nolleffektnivån med hänsyn tagen till att lakvattnet motsvarar högst 50 procent av flödet i recipientdiket). Ett högre riktvärde behövs med hänsyn till den ökade ask- och slagghanteringen. Det är enligt bolagets mening inte rimligt att mot ovanstående bakgrund investera i kompletterande reningsteknik, t ex omvänd osmös eller indunstning (investeringar i storleksordningen 10 miljoner kr). Något mängdriktvärde behövs inte eftersom den totala kloridmängden inte har någon ekotoxisk betydelse. Vidare anrikas inte klorid recipienten eftersom denna har en god vattenomsättning.
- TOC och suspenderat material är samlingsparametrar vars halter tenderar att öka efter behandling i våtmarksområdet (humus från skogsmarken). En utförd karakterisering av TOC visar att det inte förekommer bioackumulerbara ämnen i behandlat lakvatten. Dessa parametrar bör inte villkorsregleras.
- Järn och mangan har inga ekotoxikologiska effekter och är parametrar som tidvis ökar efter behandling i våtmarken. Inte heller dessa parametrar bör villkorsregleras.
- Konduktivitet är ett mått på lösta ämnen (salter) men ger ingen information om ekotoxikologiska effekter. Ett krav på att begränsa utsläppet av klorid är enligt bolagets mening tillräckligt.
- Det "interna" villkoret för föroreningsinnehåll i vatten från ytor för behandling av förorenade massor (villkor 14 enligt Miljödomstolens vid Stockholms tingsrätt dom 2001-06-29) är en driftparameter som inte påverkar verksamhetens påverkan på omgivande miljö. Något sådant villkor bör därför inte föreskrivas i det blivande tillståndet.

Enligt gällande tillstånd villkorsregleras utsläppsparametrarna i form av årsmedelvärden såvitt avser halter och mängder. Bolaget anser att en årsmedelhalt inte är en lämplig villkorsparameter eftersom en enskild halt i princip skulle kunna vara akut giftigt utan att riktvärdet överträds. Bolaget föreslår därför att provotidsföreskriftens haltriktvärden regleras momentant. Totalmängder av föroreningar till recipienten bör regleras i form av riktvärden per år, som på samma sätt som i dag bör beräknas utifrån årsmedelhalt och faktiskt flöde. Det sistnämnda regleras lämpligen i kontrollprogrammet.

3.4 Buller

Befintlig verksamhet innehåller Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri med god marginal. De planerade förändringarna bedöms inte påverka detta förhållande. Bolaget föreslår därför att ett slutligt villkor som överensstämmer med kraven enligt sistnämnda riktlinjer föreskrivs för verksamheten vid Löt.

3.5 Särskilt om deponeringsförordningen

Befintlig asbestcell

Bolaget begär avsteg från deponeringsförordningens krav på bottentätning, dränering och geologisk för den befintliga asbestcellen. Asbest har en mycket låg (närmast obefintlig) lakbarhet och den aktuella cellen, som endast används för asbest, kommer att byggas på höjden utan utbredning i sidled. Det yrkade avsteget kan enligt bolagets mening medges utan risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, se avsnitt 24.2 i MKB:n. När nuvarande asbestcell är fylld kommer en ny cell att anläggas intill den befintliga. Den nya cellen kommer att iordningställas i enlighet med deponeringsförordningens krav.

Anslutning mellan nya och befintliga deponier

Om en ny deponi anläggs intill en befintlig deponi sker anslutningen i den gamla deponins slänt. Om den gamla deponin inte uppfyller deponeringsförordningens krav på geologisk barriär, fordrar anslutningen ett avsteg från deponeringsförordningens krav på geologisk barriär. Skälet härtill är att det är förenat med tekniska svårigheter att anlägga en geologisk barriär i slänten på en avfallsdeponi samt att den geologiska barriären i sådana fall har en mycket begränsad (om någon) betydelse ur hälso- och miljösynpunkt. Om slänten förses med bottentätning och dränering, bedömer bolaget att avsaknaden av geologisk barriär i denna del av deponin kommer att sakna miljömässig betydelse. Det lakvatten som bildas i gränzonen mellan de bägge deponierna kommer att samlas upp mot bottentätningen och avledas i dräneringsskiktet mot den nyare av de båda deponierna. Under den period bottentätningen förblir intakt (d v s under de närmaste 50-100 åren) kommer därför inget lakvatten att infiltrera i den gamla deponin. Därefter kommer deponin att ha sluttäckts, vilket innebär att lakvattenbild-

ningen styrs av topptätningen oavsett förekomsten av geologisk barriär i slänten. Efter sluttäckning kommer endast den begränsade mängd vatten som deponeringsförfordningen medger att genomströmma avfallet. Detta gäller såväl avfallet i den gamla deponins slänt som i övriga delar av deponin. En anslutning på en befintlig slänt innebär dessutom en god yteffektivitet (mängd avfall per ytenhet), vilket minskar förutsättningarna för lakvattenbildning i förhållande till vad som hade varit fallet om en sådan anslutning inte görs.

Mot bakgrund av ovanstående anser bolaget att avsteg från kravet på geologisk barriär för anslutning av en ny *ask-* respektive *asbestcell* mot befintliga celler kan medges utan risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Upplysningsvis kan nämnas att undantag för liknande konstruktioner har meddelats av Miljödombstolarna vid Vänersborgs tingsrätt (dom 2005-03-07, mål M 109-03), Östersunds tingsrätt (deldom 2004-12-15, M 156-02), Stockholms tingsrätt (deldom 2007-02-08, mål M 28110-05) m fl.

3.6 Särskilda frågor med anledning av 22 kap 25 a § miljöbalken

Enligt 22 kap. 25 a § miljöbalken skall en dom som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med deponering av avfall alltid innehålla

1. uppgift om vilken av deponiklasserna farligt avfall, icke-farligt avfall eller inert avfall som tillståndet avser,
2. en förteckning över de typer av avfall och den totala mängd avfall som får deponeras,
3. de villkor som behövs i fråga om åtgärder före och under driften av deponin,
4. de villkor som, enligt vad som kan förutses vid tillståndets beviljande, behövs i fråga om avslutning av deponin,
5. de villkor som behövs i fråga om åtgärder för övervakning och kontroll av att de skyldigheter uppfylls som gäller för verksamheten,
6. de villkor som behövs i fråga om skyldighet att rapportera om typer och mängder av avfall som har deponerats.

Bolaget anser av följande skäl att ett tillstånd utformat i enlighet med bolagets ansökan uppfyller ovanstående krav (numreringen nedan motsvarar den i återgivandet av 22 kap. 25 a § miljöbalken ovan).

1. Uppgift om deponiklass finns i den av bolaget föreslagna tillståndsmeningen,

2. förteckning över de typer av avfall som förekommer finns i villkor 2,
3. - 5. inga villkor behövs utöver de av bolaget föreslagna villkoren, deponeringsförordningen och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall,
6. inga villkor behövs utöver kraven på registrering av avfall enligt 29 § deponeringsförordningen och uppgiftsskyldigheten enligt 42 § avfallsförordningen (2001:1063).

3.7 Övrigt

I övriga frågor hänvisas till MKB:n jämte underbilagor.

4 Tillåtlighetsfrågor

4.1 Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken (de allmänna hänsynsreglerna)

4.1.1 Kunskapskravet

Kunskapskravet innebär att personal som arbetar med miljöfarlig verksamhet ska ha den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Bolaget har lång erfarenhet av avfallshantering och har högt ställda krav på kompetent personal med för verksamheten relevant utbildning. Bolaget är certifierat enligt miljöstandarden ISO 14001. Denna standard kräver att personalen har dokumenterad kompetens samt att denna kompetens kontinuerligt utvecklas. Standarden kräver också ständigt uppdaterade rutiner för drift- och underhåll med betoning på rutiner för hantering av risker för hälso- och miljöpåverkan. I tillägg till ovanstående ska nämnas att bolagets personal har genomgått en allmän miljöutbildning och många har också följt Avfall Sveriges kurser om hantering av farligt avfall, återvinningscentraler, deponigas och deponering. Bolaget deltar aktivt i olika branschföreningar inom området och får därigenom fortlöpande information om nya rön rörande riskerna med den typ av verksamhet som bedrivs och kommer att bedrivas vid Löt. Bolaget gör med anledning härav gällande att kunskapskravet uppfylls.

4.1.2 Försiktighetsprincipen, principen om bästa möjliga teknik

Bolaget kommer att agera restriktivt vid kontroll och bedömning av inkommande avfall. Vid misstanke om att inkommande avfall är av en typ som inte får tas emot, eller om avfallens innehåll och karaktär inte är definierad, kommer avfallet att karaktäriseras i samråd med avlämnaren och därefter styras till lämplig behandling eller avvisas.

I avsnitt 27 i MKB:n redovisas exempel på tekniska lösningar som för närvarande betraktas som bästa tillgängliga teknik. Här kan exempelvis anges att deponeringsverksamheten kommer att vara förenlig med deponeringsförordningens bestämmelser, vilka i sig kan betraktas som en konkretisering av de krav som följer av 2 kap 3 och 7 §§ miljöbalken. Bolaget följer noggrant teknikutvecklingen på området och förbehåller sig därför rätten att använda annan, bättre teknik om sådan utvecklas.

4.1.3 Produktvalsprincipen

Bolaget hanterar, och kommer även framgent att hantera, en begränsad mängd kemikalier i verksamheten. Den viktigaste kemiska produkterna är drivmedel till maskiner och arbetsfordon samt kemikalier till fastighets- och containerunderhåll. Vid inköp m m av kemikalier som används i verksamheten tas vederbörlig miljöhänsyn. I bolagets miljöledningssystem ställs allmänna krav på miljöhänsyn vid inköp av varor och tjänster och särskilda krav vid inköp och hantering av kemiska produkter och biotekniska organismer. Alla kemikalier bedöms utifrån Kemikalieinspektionens prioriteringsguide, PRIO. Kemikalier som innehåller utfasningsämnen undviks och produkter som innehåller riskminskningsämnen används endast när det inte föreligger en uppenbar risk för människors hälsa och miljön vid användandet.

4.1.4 Hushållnings- och kretsloppsprincipen

Inom EU finns sedan 1990 en hierarki för avfallshanteringen. I första hand ska uppkomsten av avfall förebyggas, i andra hand ska avfall återanvändas eller återvinnas. En säker deponering ska därefter ske av avfall som inte går att återvinna. Med återvinning menas såväl materialåtervinning som energiutvinning. Miljöbalkens hushållningsprincip, vilken innebär att lösningar som minimerar förbrukningen av ändliga resurser och gynnar återvinning ska prioriteras, är förenlig med nämnda avfallshierarki. För att leva upp till denna princip kommer bolaget att i största möjliga utsträckning använda avfall med lämpliga egenskaper som konstruktionsmaterial inom deponiområdet för exempelvis vägar, vallar, terrassering och täckning. Den planerade deponeringsverksamheten kommer att kräva stora mängder konstruktionsmaterial. Som angivits ovan utgör avfallet i den nuvarande verksamheten i detta avseende en betydande resurs som enligt bolagets mening bör utnyttjas så långt som möjligt. Ett sådant utnyttjande innebär att behovet av jungfruliga resurser kan minimeras. Bolagets förslag till villkor i fråga om användning av avfall för konstruktionsändamål reflekterar detta synsätt.

4.1.5 Platsval

I samband med att Löt avfallsanläggning etablerades i mitten av 1990-talet utfördes noggranna lokaliseringsutredningar, till vilka hänvisas även i detta sammanhang. De planerade ändringarna av verksamheten vid Löt är relativt begränsade till sin omfattning. Det måste därför anses

vara tillräckligt att i detta sammanhang konstatera att det inte vore miljömässigt rimligt att ta i anspråk nya områden för de tillkommande delarna av verksamheten.

Verksamhetsområdet vid Löt omfattas av detaljplan, bilaga 2. Området är planlagt för avfallshandling. Såväl befintlig som planerad verksamhet vid Löt är förenlig med planen. Verksamheten är även i övrigt förenlig med gällande planeringsföresättningar.

4.1.6 Skälighetsregeln

Bolagets överväganden och förslag i fråga om skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått m m har skett (och kommer att ske) mot bakgrund av skälighetsregeln i 2 kap 7 § miljöbalken.

4.2 Tillåtlighet enligt 15 och 16 kap. miljöbalken

4.2.1 Tidsbegränsning av tillståndet

Bolaget anser inte att det föreligger skäl att tidsbegränsa tillståndet.

4.2.2 Säkerhet för återställningsåtgärder

Enligt 15 kap. 34 § miljöbalken får tillstånd till verksamhet som omfattar deponering av avfall endast meddelas om verksamhetsutövaren ställer en ekonomisk säkerhet för att de skyldigheter som gäller deponeringsverksamheten fullgörs eller vidtar någon annan lämplig åtgärd för sådant säkerställande. Bolaget föreslår att den aktuella säkerheten bestäms enligt modellen i villkorsförslag 17.

Förslaget innebär att bolaget den 15 november vart tredje år till tillsynsmyndigheten redovisar efterbehandlingskostnad och sluttäckningskostnad för kommande treårsperiod. I praktiken innebär detta att bolaget redovisar storleken på den deponiyta som tagits i anspråk (och inte sluttäckts) och som kommer att tas i anspråk under treårsperioden. För denna yta beräknas sedan efterbehandlingskostnaden med den teoretiska utgångspunkten att deponin avslutas vid utgången av år tre. Till detta läggs kostnaden för sluttäckning av den aktuella ytan. Den första redovisningen bör enligt bolagets mening infalla under det år det blivande tillståndet tas i anspråk.

Bolaget har sedan 2002 tillämpat en modell för beräkning av avsättningar för efterbehandlingskostnader som har tagits fram av Avfall Sverige. Avsättningar har gjorts med 35,83 kr per deponerat ton avfall. Beloppet har tagits ut som en del i mottagningsavgiften. Totalt har bolaget avsatt 61,9 miljoner kr i en fond för avslutnings- och efterbehandlingskostnader. Medlen förvaltas av ett finansinstitut. Avsatta medel bedöms motsvara den säkerhet som enligt bolagets villkorsförslag ska göras det år den blivande tillståndsdomen tas i anspråk. (Beräkningsunder-

lag enligt formeln i villkorsförslaget kommer att ingå i redovisningen till tillsynsmyndigheten enligt vad som följer av villkorsförslaget.)

Bolagets villkorsförslag är utformat huvudsakligen enligt ett villkor som har föreskrivits av Miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt (deldom 2007-02-08, mål M 28110-05).

4.2.3 Miljökvalitetsnormer

Bestämmelser om miljökvalitetsnormer för halter i utomhusluft av kvävedioxid, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen och partiklar (PM10) och ozon finns i förordningen (2001:527) om miljökvalitetsnormer för utomhusluft. Någon sådan miljökvalitetsnorm kommer inte att överträdas på grund av befintlig eller planerad verksamhet.

Vidare finns bestämmelser om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten i förordningen (2001:544) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Bestämmelserna om fiskvatten (sötvatten) ska tillämpas på de fiskvatten Naturvårdsverket föreskriver. Naturvårdsverket har meddelat föreskrifter med förteckning över fiskvatten som ska skyddas enligt nämnda förordning (NFS 2002:6). Varken Jälnan eller nedströms belägna vattendrag eller sjöar omfattas av dessa föreskrifter.

4.2.4 Tidigare misskötsel

Enligt 16 kap 6 § miljöbalken kan tidigare dokumenterad misskötsel av allvarligt slag påverka förutsättningarna för att meddela tillstånd. Bolaget gör gällande att det inte föreligger omständigheter som avses i bestämmelsen.

4.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser bolaget att alla tillämpliga tillåtlighetskrav i miljöbalken är uppfyllda och att tillstånd därför bör lämnas. När det gäller villkoren för tillståndet hänvisar bolaget till sammanställningen under rubriken *Förslag till villkor* ovan.

5 Kontroll

Bolaget kommer att kontrollera verksamheten enligt tillämpliga bestämmelser om egenkontroll och kommer på tillsynsmyndighetens begäran att till myndigheten ge in ett reviderat förslag till kontrollprogram.

6 Samråd

Denna ansökan har föregåtts av ett samrådsförfarande enligt 6 kap miljöbalken. En samrådsredogörelse fogas till MKB:n, underbilaga 1. Vad som framkommit vid samråden har beaktats vid upprättandet av MKB:n och denna ansökan.

7 Övrigt

Som aktförvarare föreslås Ann-Christin Gustafsson, Söderhalls Renhållningsverk AB, Banvägen 27, 186 21 Vallentuna, 08-505 804 06.

Besked om lämplig lokal för huvudförhandling meddelas senare vid behov.

Den allt större efterfrågan på behandlings- och deponeringskapacitet för farligt avfall (särskilt förorenade massor) som finns i regionen visar inte några tecken på att avmattas. Bolaget måste, för att kunna möta denna efterfrågan, snarast möjligt erhålla möjlighet att ta emot de avfallsmängder och åtnjuta den ökade flexibilitet som det blivande tillståndet kommer att medge. Bolaget begär således verkställighetsförordnande.

Varken befintlig eller planerad verksamhet vid Löt omfattas inte av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor. Bolaget behöver därför inte ge in en säkerhetsrapport.

Kontaktperson hos bolaget är Charlotta Andersson, tfn 08-505 804 14, e-post Charlotta.Andersson@sorab.se.

Stockholm den 27 juni 2008

SÖDERHALLS RENHÅLLNINGSVK AB, SÖRAB

Mikael Hägglöf
(enligt fullmakt)

BILAGOR

1. Miljökonsekvensbeskrivning (inkl teknisk beskrivning)
2. Detaljplan

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I MILJÖMÅL

Den som vill överklaga miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Svea Hovrätt, Miljööverdomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till miljödomstolen och det måste ha kommit in till miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Miljööverdomstolen meddelar **prövningstillstånd**. Miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av miljödomstolens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende miljödomstolens dom enligt klagandens mening är oriktig,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Om klaganden anlitar ombud ska ombudet sända in fullmakt i original samt uppgive namn, adress och telefonnummer.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen

Bilaga B

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga Miljööverdomstolens avgörande ska göra detta genom att skriva till Högsta domstolen.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas **till Svea hovrätt Miljööverdomstolen**.

Den ska ha kommit in till Miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av det överklagade avgörandet.

Det krävs **prövningstillstånd** för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast

1. om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen
2. om det finns synnerliga skäl till en prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i Miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (Miljööverdomstolens avdelning samt dag och nummer för avgörandet),
3. den ändring i avgörandet som klaganden yrkar,
4. varför klaganden anser att avgörandet ska ändras,
5. de omständigheter som klaganden åberopar till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas,
6. de bevis som klaganden åberopar och vad han vill styrka med varje bevis.